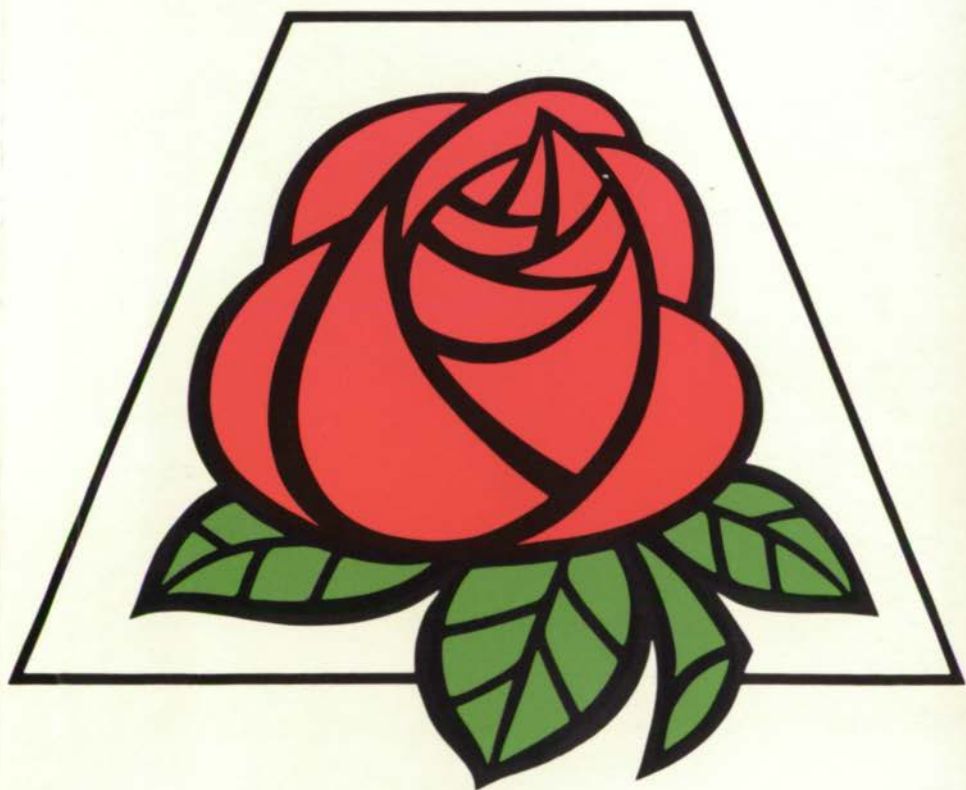
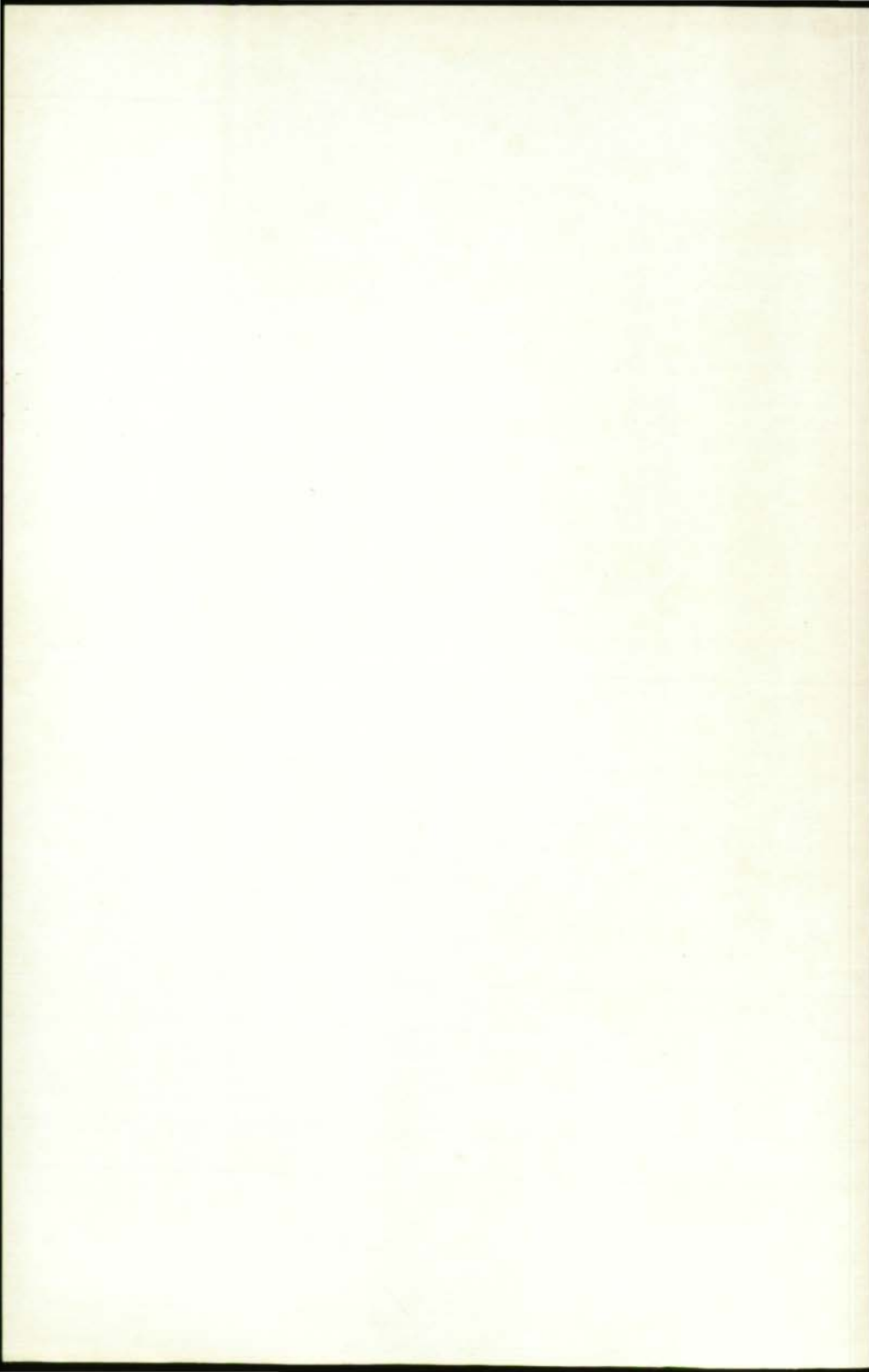

Beretning

**Det norske Arbeiderparti
1983 - 1984**

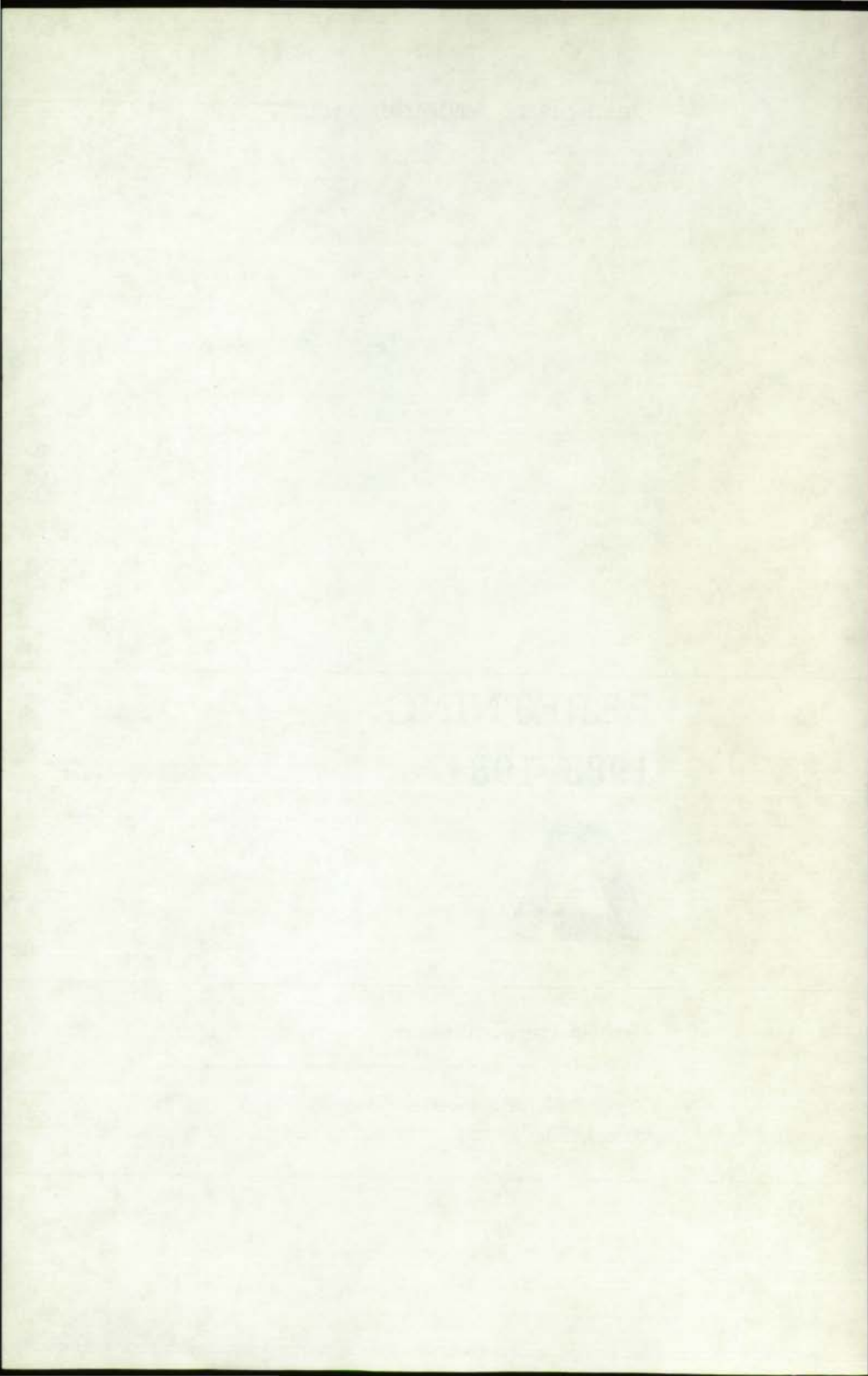
Det norske Arbeiderparti

BERETNING
1983–1984

utarbeidet av partikontoret

Trykt i Aktietrykkeriet-Oslo
Oslo 1985

Innhold

INNLEDNING	5	Nordiske kommunal- konferanser	49
LANDSMØTET 1983	7	Fylkenes kommunalutvalg	50
SENTRALSTYRET	9	Kommunalkontoret	50
Sentralstyrets faste utvalg	9	STATSSTØTTEN TIL DE POLITISKEPARTIENE	51
Sentralstyrets administrasjons- utvalg	14	Støtten til lokalt politiisk arbeid	52
Fellesutvalg med LO	15	FAGLIG/POLITISK UTVALG	54
LANDSSTYRET	16	Utvalgets virksomhet	54
Revisjonsnemnda	17	Kommune- og fylkes- tingsvalget 1983	54
LANDSSTYRETS MØTER	18	Konferanser	55
Uttalelser	19	KOMMUNE- OG FYLKES- TINGSVALGET OG VALG- KAMPEN 1983	57
FELLESMØTER	24	1. MAI 1983 og 1984	59
SAMARBEIDSKOMITEEN MELLOM LO OG DNA	25	NORDISK SAMARBEID	61
PARTIETS REPRESENTASJON I STYRER OG KOMITEER	27	INTERNASJONALT SAMARBEID	63
PARTIKONTORET	29	TO-SIDIG SAMARBEID	64
PARTIETS FYLKES- SEKRETÆRER	31	A-LOTTERIET – LOTTERISERVICE A/S	65
ÅRSMØTER I FYLKES- PARTIENE	32	ARBEIDERBEVEG. INTER- NASJONALE STØTTEKOMITE	67
ORGANISASJONSSAKER	33	ARBEIDERPARTIETS STORTINGSGRUPPE	69
STUDIEARBEIDET	37	Tillitsvalgte og ansatte	69
INFORMASJONS- VIRKSOMHETEN 1983-84	39	Stortingsgruppas Faglig/ politiske utvalg	79
MEDLEMSBEVEGELSEN 1983-1984	41	Arb. partiets alternative budsjetter	71
KOMMUNALT ARBEID	43	Oppfølging av arbeids- programmet	78
Landskommunalutvalget	43	AKTUELT PERSPEKTIV	111
Norske Kommuners Sentral- forbund	45	KVINNEBEVEGELSEN	112
Hovedkomiteen for Reformen i lokalforvaltningen	48	Landskvinnekonferansen	112
Norsk Kommuneforbund og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund	48	Kvinnesekretariatet	113
		Landsstyrets møter	114

<i>Fylkeskvinneneutvalgenes</i>		<i>Politiske saker – uttalelser</i>	121
<i>årsmøter</i>	115	<i>Programarbeidet</i>	124
<i>Nye avdelinger</i>	116	ARBEIDERNES	
<i>Organisasjonsarbeidet</i>	117	UNGDOMSFYLKING	125
<i>Korttidssekretærer</i>	117	A-PRESSEN 1983 OG 1984	131
<i>Studiearbeidet</i>	117	ARBEIDERBLADET	136
<i>Thina Thorleifsens Studiefond</i>	118	ARBEIDERBEVEGELSENS	
<i>Valgkampen</i>	118	ARKIV OG BIBLIOTEK	138
<i>Arbeiderkvinnenes minnesamling</i>	118	FONDS OG STIPEND	141
<i>Rachel Grepp Heimen</i>	119		
<i>Nordisk samarbeid</i>	119		
<i>Internasjonalt samarbeid</i>	120		
<i>8. mars 1983 og 1984</i>	121		
<i>Landsdelskvinnekonferanser</i>	121		

Innledning

Perioden 1983-84 har vært en krevende, men god arbeidsperiode for Arbeiderpartiet.

Foran landsmøtet i 1983 var det lagt opp en bred debatt om hele partiets organisasjon. Det skjedde med utgangspunkt i innstillingen fra en organisasjonskomite som ble oppnevnt av sentralstyret, den 21.9. 1981. Komiteen hadde Bjørn Skau som formann.

Årsskiftet 1982-83 var sterkt preget av debatten om INF-forhandlingene i Geneve og spørsmålet om utplassering av nye mellomdistanseraketter i Europa. Partiets nedrustningsutvalg utarbeidet forslag til en nedrustningsplan som fikk tilslutning i partiets sentralstyre og landsstyre. Denne planen lå til grunn for diskusjonen i partiorganisasjonen fram til landsmøtet. Saken var sentral på årsmøtene i alle fylkespartiene, og disse ga i hovedsak sin tilslutning til innstillingen og landsstyrets behandling av den.

Landsmøtet i 1983 ble holdt i Oslo i dagene 22. - 24. april. Landsmøtets hovedsaker var behandlingen av den politiske situasjon, herunder nedrustningsprogrammet. Organisasjonskomiteens innstilling, «Velferds-samfunn og levekår» og fylkestings- og kommunestyrevalgene 1983.

Landsmøtet samlet seg om en enstemmig konklusjon når det gjaldt nedrustningsplanen, og vedtok et lokalpolitisk manifest: «Arbeid, bolig, helse» til bruk i valgkampen. Landsmøtet sluttbehandlet også organisasjonskomiteens innstilling og foretok revisjoner av partiets lover. I denne forbindelse vedtok landsmøtet også enstemmig å føre inn i lovene en bestemmelse som heter: «Ved alle valg og nominasjoner skal begge kjønn være representert med minst 40%».

Partiets ledelse, Gro Harlem Brundtland, Einar Førde og Ivar Leveraas ble gjenvalgt som henholdsvis leder, nestleder og sekretær.

Kommune- og fylkestingsvalget 11. og 12. september 1983 ga et svært godt resultat for Arbeiderpartiet. Ved kommunevalget fikk vi 866 053 stemmer, som var 38,9%. Ved fylkestingsvalget 842 544 stemmer, som var 38,9% (Oslo medregnet).

På bakgrunn av valgresultatet økte tallet på A-ordførere i fylkene fra 3 til 8, og i kommunene fra 138 til 218. Valgresultatet var et betydelig tilbakeslag for Høyre, som gikk ned til ca. 26%.

Utover høsten 1984 ligger Arbeiderpartiet i meningsmålinger med ca. 40% oppslutning. Et godt utgangspunkt for valgkampen i 1985.

Arbeidet i partiorganisasjonen har blitt fulgt opp etter retningslinjene i Organisasjonskomiteens innstilling og landsmøtets vedtak. Vervekampen som ble satt i gang etter valget og som ga 21 000 nye medlemmer i 1982, ga 14 000 nye i 1983 og 7 500 i 1984. Ved utgangen av 1983 var det samlede medlemstall for partiet ca. 172 000. Det er det høyeste medlems-tall på over 25 år. Særlig når en tar i betraktning at antall kollektivt til-

sluttede medlemmer er vesentlig mindre enn tidligere, er dette et oppmuntrende resultat.

Vinteren 1983-84 ble det i samarbeid med Landsorganisasjonen og AOF lagt til rette et omfattende rådslag om den framtidige skattepolitikken. Rådslaget ble solgt i ca 15 000 eks. og det kom inn et betydelig antall besvarelser til partiet. Disse besvarelsene har vært en viktig del av grunnlaget for det videre arbeid i partiets og LO's felles skattekomite. Høsten 1984, etter at den offentlige skattekomisjonens innstilling forelå, utarbeidet partiet og AOF i samarbeid et enkelt studieopplegg omkring denne.

Høsten 1984 har først og fremst vært preget av programdebatten og programkomiteens forslag til nytt arbeidsprogram for partiet. Dette programmet, som har fått navnet *NY VEKST FOR NORGE*, er bredt presentert, også overfor interesseorganisasjoner utenfor arbeiderbevegelsen. Det er godt mottatt og er solgt i et betydelig antall eksemplarer og det foregår ved årets utgang en bred diskusjon i partiorganisasjon om programforslaget.

Nominasjonene til stortingsvalget 1985 har også preget arbeidet høsten 1984. 11 fylkespartier har denne gangen valgt å nominere før årsskiftet 84-85. Av disse har 10 fulgt partilovenes krav om kjønnskvoltering. I Sogn og Fjordane Arbeiderparti ble nominasjonen foretatt uten at kravet ble fulgt. Sentralstyret har pekt på at dette er brudd på partiets lover, som kan gi grunnlag for nytt nominasjonsmøte.

Høsten 1984 ble også AOF-tilbudet, A-skolen, komplett med kurs både i organisasjonsarbeid, kommunalpolitisk arbeid og et studieopplegg omkring prinsippprogrammet. Dette opplegget vil bli lagt til grunn i studievirksomheten framover.

Gjennom hele perioden har stortingsgruppa utvist meget stor aktivitet. Både høsten 1983 og 1984 er det lagt fram alternative forslag til statsbudsjett for de derpå følgende år. De alternative budsjettene har på en offensiv måte konsentrert seg om arbeid, bolig og sosial trygghet. Sammen med andre opplegg og utspill fra stortingsgruppas side har de vært med å markere partiet på en god måte.

Det nære nordiske partisamarbeidet og samarbeidet med fagorganisasjonene er ført videre. I løpet av 1984 fikk den nordiske samarbeidskomiteen en egen sekretær, svensken Bjørn Wall. Gro Harlem Brundtland har i 1984 vært formann i den nordiske samarbeidskomiteen.

Partiet har også vært sterkt engasjert i den sosialistiske internasjonale og i annen internasjonal virksomhet, og hatt utvekslinger med partier i andre land.

Landsmøtet 1983

Det norske Arbeiderpartis 49. ordinære landsmøte ble holdt i Folkets Hus, Oslo, i dagene 22., 23. og 24. april 1983.

Landsmøtet skal ifølge lovene bestå av landsstyrets medlemmer og 300 representanter. 200 av disse fordeles på fylkespartiene i forhold til det gjennomsnittlige antall medlemmer det er betalt kontingent for de siste to år forut for landsmøtet. De resterende 100 representanter fordeles på fylkespartiene i forhold til det stemmetall partiet oppnådde i det enkelte fylke ved siste stortingsvalg forut for landsmøtet.

Det var sendt inn fullmakter for 300 representanter. Ved åpningen var 298 representanter møtt fram, derav 15 vararepresentanter. De 2 manglende representanter møtte fram senere på dagen. Svalbard Arbeiderparti var innbudt til å delta med 2 representanter, men så seg denne gang ikke i stand til å delta.

Det var innbudt en rekke gjester fra de nordiske land. Fra Nordisk Samarbeidskomite møtte Sven Dahlin. Fra Socialdemokraterna, Sverige, møtte Lennart Bodström, Mats Hellström og Mats Rosin, fra Finland Erkki Liikanen, og fra Danmark Anker Jørgensen, Inge Fischer Møller og Knud Heinesen. Videre møtte en rekke innbudte fra innlandske organisasjoner som er knyttet til arbeiderbevegelsen, samt en del personlig innbudte.

Landsmøtets forhandlinger ble ført for åpne dører, dvs. med adgang for presse og kringkasting. Partimedlemmer fikk adgang til galleriet mot framvisning av medlemskort.

Åpningsprogrammet besto av en rekke kulturinnslag, der Kjell Bækkelund spilte Revolusjonsetyden av Chopin, og skuespillere fra Det Norske Teatret framførte sanger, sketsjer og monologer. Svein Erik Brodal var ansvarlig for programmet, regien var ved Runar Borge, og musikalsk ledelse ved Kari Stokke.

Sakliste:

1. Åpning.
2. Konstituering.
3. Innstilling om beretningen.
4. Innberetning fra Revisjonsnemnda.
5. Innsendte forslag.
6. Den politiske situasjon.
Innleder: Gro Harlem Brundtland.
7. Organisasjonskomiteens innstilling.
 - a) Organisasjonsspørsmål.
 - b) Lovendringer.

8. Velferdssamfunn og levekår.
Innleder: Einar Førde.
9. Fylkestings- og kommunevalgene.
Innleder: Ivar Leveraas.
10. Valg.
11. Avslutning.

Landsmøtet behandlet tilsammen ca. 350 innkomne forslag som var sendt inn av partiavdelinger, kommunepartier og andre organisasjonsledd. Av disse var 318 politiske forslag, og 31 forslag vedrørende organisasjonssaker. Videre var det kommet inn en rekke forslag etter fristens utløp.

Det ble oppnevnt 3 redaksjonskomiteer: a) for internasjonale spørsmål og andre politiske saker, b) for organisasjonssaker, c) for lokalpolitisk manifest. Redaksjonskomiteene behandlet de innkomne forslag og ca. 70 forslag som ble reist under landsmøtet. Landsmøtet foretok en fullstendig gjennomgang av partiets lover, og de nye lover og retningslinjer ble vedtatt å skulle gjelde fra 1. januar 1984. I anledning kommunevalget høsten 1983 vedtok landsmøtet et lokalpolitisk manifest, som skulle være retningsgivende for de lokale kommunevalgprogrammene. Videre vedtok landsmøtet uttalelser om følgende:

- 1) om sysselsettingen
- 2) om situasjonen i Sulitjelma
- 3) om mediepolitikken
- 4) om den internasjonale situasjon
- 5) om menneskerettighetene
- 6) om Organisasjonskomiteens innstilling.

Etter vanlig praksis valgte landsmøtet medlemmer til sentralstyret, landsstyret og revisjonsnemnda.

Det er utarbeidet en fullstendig referatprotokoll som inneholder innledningene, debatten, uttalelsene og vedtakene.

Sentralstyret

Sentralstyret

Fram til landsmøtet i april 1983 har sentralstyret bestått av:

Gro Harlem Brundtland, leder, Einar Førde, nestleder, Ivar Leveraas, sekretær, Tor Halvorsen, Lars M. Skytøen, Gunnar Berge, Grethe Johansen, Liv Andersen, Ingrid Eide, Arne Grøttum, Turid Dankertsen, Egil Knudsen, Harriet Andreassen.

Vararepr.: Henrik Aasarød, Esther Kostøl, Ole Knapp, Ingeborg Botnen, Edgar Sneve, Ola Dahl, Liv Aasen, Egil Ranheim.

På Landsmøtet 22. - 24. april 1983 ble følgende valgt:

Gro Harlem Brundtland, leder, Einar Førde, nestleder, Ivar Leveraas, sekretær, Tor Halvorsen, Reiulf Steen, Lars M. Skytøen, Gunnar Berge, Liv Andersen, Arne Grøttum, Esther Kostøl, Ingeborg Botnen, Bjørn Tore Godal, Anne Lise Haugen, Egil Knudsen, Harriet Andreassen.

Vararepr.: Kjell Borgen, Henrik Aasarød, Kirsten Myklevoll, Sissel Rønbeck, Aud Gaundal, Ole Knapp, Liv Aasen, Egil Ranheim.

Sentralstyret har holdt 22 møter i 1983 og 20 møter i 1984.

Sentralstyrets faste utvalg

Programkomite:

Programkomiteen ble oppnevnt av Sentralstyret i november 1981 og gjenvalgt høsten 1983:

Gro Harlem Brundtland, leder, Thorbjørn Jagland, sekretær, Harriet Andreassen, Egil Knudsen, Tor Halvorsen, Oddrun Pettersen, Knut Frydenlund, Einar Førde, Ulf Sand, Ivar Leveraas, Bjørn Tore Godal, Åse Klundelien, Kari Gjestebø, Gudmund Hernes, Jon Ivar Nålsund, Gunn Vigdis Olsen-Hagen.

Videre oppnevnte Sentralstyret høsten 1983 følgende utvalg:

Økonomisk-politisk utvalg:

Ulf Sand, leder, Tove Strand Gerhardsen, sekretær, Juul Bjerke, Tore Lindholt, Bernt H. Lund, Olav Bjerkholt, Bjørn Skogstad Aamo, Kari Gjestebø, Svein Longva, Harald Henriksen, Norvald Mo, Tone B. Jamholt, Gro Hillestad Thune, Karen Helle, Anne-Lise Bakken, Nils Totland, Tor Halvorsen, Arne Øien, Gunnar Bramness, Marit Nybakk Aarseth, Øistein Gulbrandsen, Lene Løken, Hans Raastad, Walborg Krosshaug, Torstein Moland.

Utvalg for internasjonal-, sikkerhets- og forsvarspolitik:

Arbeidsutvalg:

Thorvald Stoltenberg leder, Leonard Larsen, sekretær, Egil Knudsen, Guttorm Hansen, Knut Frydenlund, Harriet Andreassen, Kaare Sandegren.

De øvrige medlemmer:

Björg V. Bergh, Helen Bøsterud, Ingrid Eide, Wenche Barth Eide, Bjørn Tore Godal, Johan Jørgen Holst, Trond Johansen, Arne Karstad, Brit Jørgensen, Tove Ness, Turid Sand, Helge Sivertsen, Reiulf Steen, Jens Stoltenberg, Martin Sæter, Esther Kostøl, Vesla Vetlesen, Laila Nicolaisen, Jens Evensen.

Landbruksutvalg:

Oskar Øksnes, leder, Nordahl Roaldsøy, sekretær, Lars Lauvsletten, Birger Sæther, Reidun Regevik, Randi Dalby, Marit Berntsen, Andor Normann, Svein Morgenlien, Ole K. Sara, Leif Halonen, Bernhard Brennemo, Liv Østlie, Ståle Dokken, Eirin Faldet, Thorstein Treholt, Ola Skjølaas, Ingeborg Holmen, Steinar Saghaug.

Fiskeriutvalg:

Arbeidsutvalg:

Alf Bjørnø, leder, Frank Andersen, sekretær, Eivind Bolle, Knut Hoem, Bjørgvin Jensen, Edvin Ramsvik, Johan J. Toft, Einar Hysvær, Viggo Jan Olsen, Marit Rotnes.

Øvrige medlemmer:

Olav Bjørklund, Martin Dahle, Birger Larsen, Birger Blomquist, Per Alf Andersen, Ivan Kristoffersen, Jan Henry Olsen, Jan Skrede, Kurt Borgen, Berny Dahl, Hildur Steffensen, Målfrid Longva, Roald Vaage, Hans Nordahl Jensen, Wiviann Bremnes, Aase Falch, Arne Per Nygård.

Landskommunalutvalg:

Kirsten Myklevoll, leder, John Sørfjordmo, sekretær, Oddrun Pettersen, Knut Korsæth, Arvid Berglind, Rolf Hansen, Sverre Kr. Fjeld, Gunn Vigdis Olsen-Hagen, Oddvar Olsen, Grethe Karusbakken, Thorvald Stoltenberg, Synnøve Nymo, Arne Grøttum.

Hertil kommer lederne i fylkenes kommunalutvalg:

Bjørge Johansen, Østfold, Odd Wivegh, Oslo, Jan Terjer Hanssen, Akershus, Sverre Kr. Fjeld, Hedmark, Tollef Beitrusten, Oppland, Erling Ask, Buskerud, Birger Edvardsen, Vestfold, Aslak Versto, Telemark, Liv Andersen, Aust-Agder, Kåre Fylling, Vest-Agder, Kari Helliesen, Rogaland, Aud Helgesen, Hordaland, Bengt Olsen, Bergen, Abraham Øvrebotten, Sogn og Fjordane, Arve Berg, Møre og Romsdal, Arnold Storbvold, Sør-Trøndelag, Oddvar Kvamme, Nord-Trøndelag, Elnar Bårdsen, Nordland, Olav Åsheim, Troms, Alf Birger Olsen, Finnmark.

Uvalg for industri- og næringspolitikk:

Per A. Utsi, leder, Jon Ivar Nålsund, sekretær, Arne Finstad, Ginny Gulbrandsen, Unni Ravn Frogner, Turid Kjellmann Pedersen, Jan Torkehaugen, Olav Brubakken, Liv Helle Danielsen, Jan Balstad, Robert Herman- sen, Tone Fagereng Nordenborg, Ivar Langeng, Eirik Haugen.

Uvalg for oljepolitikk:

Finn Kristensen, leder, Sverre Bergh Johansen, sekretær/Eirik Haugen, sekretær, Ole Knapp, Bjørn Skogstad Aamo, Lars A. Myhre, Arthur A. Svensson, Liv Valstrand, Siri Bjerke, Harald Norvik, Inger Lise Gjerv, Tove Strand Gerhardsen, Oddvar J. Majala, Kari Gjesteby, Johan Nic. Vold, Lars M. Skytøen, Per Brannsten.

Samferdselsutvalg:

Kjell Borgen, leder, Karen Helle, sekretær, Tove Heggen Larsen, Marit Wikholm, Kjell Dankertsen, Walter Kolstad, Leif Thue, Barbara Gulbrandsen.

Uvalg for skattepolitikken:

Ulf Sand, leder, Olav Ljones, sekretær, Anneliese Dørum, Vidar Christiansen, Arne Øien, Ruth Kolstad, Thor Thomassen, Aud Watnebryn, Solveig Torsvik, Ronald Bye, Sidsel Bauck, Hallvard Bakke, Stein Reegård, Dagmar Storås, Bjarne Mørk Eidem, Torstein Moland.

Utvalget har hatt et samarbeid med LO's skatteutvalg og hatt en del fellesmøter.

Uvalg for kultur og kulturarbeid:

Arbeidsutvalg:

Britt Fuglevaag, leder, Gunnar Gregersen, sekretær, Åse Kleveland, Kåre Myrvold, Bjørn Granum, Svein Erik Brodal, Ellen Karine Hougen.

Øvrige medlemmer:

Kjell Bækkelund, Bjørn Sørensen, Arild Bomann, Trygve Johansen, Liv Buck, Tryggve Aakervik, Otto Chr. Sættem jr., Anne Marie Komissar, Stanley Stornes, Rigmor Hansen, Karen Randers-Pehrson, Tor Aage Bringsværd, Bjarne Christiansen, Anne Breivik, Kari Nordheim Larsen, Vie Some, Jack Fjelstad.

Medieutvalg:

Tom Thoresen, leder, Jan Løkken, sekretær, Liv Andersen, Arild Bomann, Turid Dankertsen, Else Germeten, Lene Løken, Reidar Nielsen, Bjørn Rieser, Helge Røed, Reiulf Steen, Richard Trælnes, Mette Tyskerud, Turid Varsi, Jon Aanerud, Jens O. Simensen, Turid Børtnes.

Forbrukerpolitisk utvalg:

Ragna Berget Jørgensen, leder, Mads T. Andenæs, sekretær, Gro Hillestad Thune, Kjell Berge, Eva Disch, Liv Marie Andersen, Esther Kostøl, Morten Hammerstad, Torill Lien Utvik, Kåre Brøndahl, Gunnar Skaug, Ole Steen Olsen.

Arbeidsutvalg for utdanningspolitikk:

Edvard Befring, leder, Thorbjørn Kultorp, sekretær, Anne Lieungh, Pål Bjerke, Reidar Marmøy, Mona Persvold, Tine Øverlier, Frode Forfang, Berit Tolg.

Arbeidsutvalg for Miljøpolitikk:

Olav Gjærevoll, leder, Terje Halmø, sekretær, Linda Bjørgan, Tore Christoffersen, Liv Aasen, Kirsti Grøndahl.

Arbeidsutvalg for boligpolitikk:

Ivar Leveraas, leder, Liv Eva Di Micco, sekretær, Rolf Hansen, Solveig Torsvik, Gunnar Bramness, Harriet Andreassen, Thorbjørn Berntsen, Odd Isaksen.

Utvalg for nærmiljø og nærforvaltning:

Kai Ekanger, leder, Siri Bjerke, Valborg Krosshaug, Arne Kvalheim, Knut Korsæth, Ingjald Ørbeck Sørheim.

Organisasjonskomite:

Bjørn Skau, leder, Martin Kolberg, sekretær, Harriet Andreassen, Bjørn Tore Godal, Solveig Torsvik, Paul Erik Krogs vold, Bjørg Hermansen, Åshild Hauan, Kjell Borgen, Ivar Leveraas, Svein Larsen, Herlof Gjerde.

Ad hoc-utvalg

Pendlerutvalg:

Ola Dahl, Lillehammer, leder, Per Ottesen, Vinstra, Åse Rakstad, Strømmen, Lola Førde, Sagstua, Svein Trosdahl, Kongsvinger.

Ungdomsutvalg:

Nils Totland, leder, Martin Kolberg, sekretær Ole Knapp, Jan Olav Lajord, Roar Løwer, Solveig Torsvik, Linda Bjørgan, Karl Erik Høegh, Liv Bakklund, Jon Nilsen, Liv Undheim, Grethe Fossli, Liv Nilson, John Stene, Rolf Kr. Larsen.

Fellesutvalg med Oslo Arbeiderparti –
fremmedarbeiderutvalg:

Fra Oslo Arbeiderparti:

Olaf Holmsen, leder, Frode Forfang, Theodor Broch, Lisbeth Raiby,
Turid Birkeland, Kjell Johansen, Sigrun Mæland.

Fra DNA:

Herlof Gjerde, Gry Midle, Harriet Andreassen, Thor-Eirik Johansen,
Geir Aune.

Sentralstyrets administrasjonsutvalg

Fram til landsmøtet 1983 hadde administrasjonsutvalget denne sammensetning:

Ivar Leveraas, leder, Harriet Andreassen, Alf Frotjold, Egil Knudsen og Bjørn Tore Godal.

Etter landsmøtet 1983 ble utvalgets sammensetning følgende:

Ivar Leveraas, leder, Harriet Andreassen, Alf Frotjold, Egil Knudsen og Svein Larsen.

I tillegg møtte de ansatte sekretærer ved partikontoret, Kvinnesekretariatets sekretær og 1 representant fra personalet.

Administrasjonsutvalget har hatt 11 møter i 1983, og 11 møter i 1984.

Fellesutvalg med LO

Faglig-politisk utvalg:

Fra LO:

Ole Knapp, leder, Svein Erik Oxholm, Kåre Hansen.

FRA DNA:

Ivar Leveraas, Britt Schultz, Ståle Dokken (AUF), Alf Frotjold, (AOF), Kjell Helland (Stortingsgruppa), Asbjørn Kristoffersen, sekretær.

Utvalg for arbeidstid og likestilling:

Jan Balstad, leder, Tove Strand Gerhardsen, sekretær, Harriet Andreassen, Sissel Rønbeck, Berit Dalheim, Kjell Opseth, Ragna Berget Jørgensen.

Randi Moe, Olav Støylen, Esther Kostøl, Kåre Hansen, Finn Nilsen.

Landsstyret

Fram til landsmøtet i april 1983 har landsstyret foruten sentralstyrets medlemmer bestått av (vararepr. i parentes):

Østfold	Åsa Solberg Iversen (Gunnar Skaug)
Akershus	Terje Granerud (Inger Lise Wold)
Hedmark	Kjell Borgen (Solveig Persheim)
Oppland	Liv Marie Andersen (Johan Nygaard)
Buskerud	Bjørn Skau (Aase Moløkken)
Vestfold	Karin Lian (Anders Johansen)
Telemark	Finn Kristensen (Einfrid Halvorsen)
Aust-Agder	Asbjørn Andersen (Solveig Haga)
Vest-Agder	Jan Helland Olsen (Inger Johanne Johansen)
Rogaland	Bjerg Hermansen (Kristian Wennberg)
Stavanger	Gunnar Mosbron (Aud Haukland)
Hordaland	Marit Wikholm (Terje Ledahl)
Bergen	Hallvard Bakke (Tordis Mosaker)
Sogn og Fjordane	Kjell Opseth (Margot Henden)
Møre og Romsdal	Laila Kaland (Leidulf Dahle)
Sør-Trøndelag	Anna Hanssen (Ingvar Langeng)
Trondheim	Gunnar Aagesen (Jorunn Giske)
Nord-Trøndelag	Frøydis Fredriksen (Roger Lyngås)
Nordland	Anne-Lise Steinbach (Egil Reiertsen)
	Sissel Eidissen (Ole Hemseth)
Troms	Oddmund Soleng (Kari Skogstad)
Finnmark	Alfon Jerijervi (Kari Berg)

På landsmøtet i april 1983 ble følgende valgt:

Østfold	Åsa Solberg Iversen (Gunnar Skaug)
Akershus	Grete Karusbakken (Ole Korslund)
Hedmark	Solveig Persheim (Sverre Kr. Fjeld)
Oppland	Liv Marie Andersen (Johan Nygaard)
Buskerud	Bjørn Skau (Aase Moløkken)
Vestfold	Karin Lian (Anders Johansen)
Telemark	Finn Kristensen (Einfrid Halvorsen)
Aust-Agder	Asbjørn Andersen (Marit Johnsen)
Vest-Agder	Agnes Bua (Bjørn Johansen)
Rogaland	Bjerg Hermansen (Kristian Wennberg)
Stavanger	Gunnar Mosbron (Aud Haukland)
Hordaland	Marit Wikholm (Terje Ledahl)
Bergen	Hallvard Bakke (Tordis Mosaker)
Sogn og Fjordane	Kjell Opseth (Margot Henden)

Møre og Romsdal	Laila Kaland (John M. Skarvøy)
Sør-Trøndelag	Anna Hanssen (Ingvar Langeng)
Trondheim	Gunnar Aagesen (Anne Kathrine Parow)
Nord-Trøndelag	Rolf Bjørn Hagen (Anne Lise Grande Vollan)
Nordland	Edgar Sneve (Sara Johannesen)
	Anne-Lise Steinbach (Ole Hemseth)
Troms	Oddmund Soleng (Kari Skogstad)
Finnmark	Alfon Jerijervi (Evy-Ann Midttun)
Oslo	Tove Heggen Larsen (Svein Larsen)

Etter forslag framsatt på landsmøtet ble det vedtatt å utvide landsstyret med 1 representant for Oslo.

Revisjonsnemnda:

Landsmøtet 1983 valgte følgende medlemmer til revisjonsnemnda:

Leif Skau – leder

Kåre W. Larsen

Aase Bjerkholt

Varamedlemmer:

Harry Jørgensen

Barbara Gulbrandsen

Landsstyrets møter

Landsstyret hadde 4 møter i 1983 og 2 møter i 1984.

1. - 2. februar 1983 i Norsk jern- og Metallarbeiderforbunds møtelokale, Oslo. Møtet drøftet Den politiske situasjon etter innledning av Gro Harlem Brundtland. Videre følgende landsmøtesaker: Endringsforslag til sakliste, godkjenning av fordeling av landsmøtereferatene, forslag til kontingentforhøyelse, innkomne landsmøteforslag, Lokalpolitisk manifest og Organisasjonskomiteens innstilling.

21. april 1983 i Folkets Hus, Oslo. Møtet behandlet partiets regnskaper for 1981 og 1982, Revisjonsnemndas innberetning, forslag til ordstyrere, sekretærer og komiteer til landsmøtet, Organisasjonskomiteens innstilling, forslag til Lokalpolitisk manifest og forslag til nedrustningsplan.

4. - 5. oktober 1983 i Folkets Hus, Oslo. Møtet behandlet Den politiske situasjon, innleder Gro Harlem Brundtland, og Den økonomiske situasjon, innleder Gunnar Berge. Møtet vedtok en uttalelse om den politiske og økonomiske situasjon.

20. november 1983 i Folkets Hus, Oslo. Landsstyret var innkalt for å behandle Situasjonen omkring nedrustningsforhandlingene. Gro Harlem Brundtland innledet. Møtet fattet følgende enstemmige vedtak:

«Landsstyret viser til nedrustningsprogrammet og uttalelsen om den internasjonale situasjonen som ble vedtatt på Arbeiderpartiets landsmøte. Landsstyret slutter seg til synspunktene i grunnlagsdokumentet som er sendt ut av sentralstyret.

Siden det nå ser ut til at det i år ikke vil foreligge noen avtale mellom USA og Sovjetunionen som kan stoppe kjernevåpenkappløpet i Europa, vil landsstyret gå inn for:

- at forhandlingene forlenges uten at utplassering på vestlig side finner sted,
- at det straks tas sikte på en midlertidig avtale som kan sikre vesentlige reduksjoner av de sovjetiske mellomdistansevåpen,
- at forhandlingene gis et bredere grunnlag innenfor START og bygger på fastfrysing som grunnlag for reduksjoner.»

3. - 4. april 1984 på Hotell Klubben, Tønsberg. Følgende saker ble behandlet: Den politiske situasjon, innleder Gro Harlem Brundtland, Situasjonen omkring Statoil, innleder Finn Kristensen, Arbeidet med valgordningen - forslag om endring av Valgloven, innleder Guttorm Hansen. Landsstyret vedtok følgende uttalelser: 1) Full sysselsetting, 2) Helse og velferd, 3) Oljepolitikken.

4. - 5. oktober 1984 i Folkets Hus, Oslo. Følgende saksområder ble behandlet: Statsbudsjettet, innleder Gunnar Berge, Den politiske situasjon, innleder Gro Harlem Brundtland, Valgkampen, innleder Ivar Leveraas. Videre vedtok landsstyret sakliste for landsmøtet 1985.

Uttalelser:

4. - 5. oktober 1983 vedtok landsstyret denne uttalelsen:

Valget i 1983 ga økt tilslutning til Arbeiderpartiet og forsterket tillit til partiets politikk. Det var samtidig et klart signal om manglende tillit til den politikk som Høyre regjeringen har ført. En eksplosjonsartet øking i arbeidsledigheten – nesten en tredobling på 2 år – er den alvorligste trussel mot vårt velferdssamfunn. Kostnadene ved denne økonomiske politikken gir dystre perspektiver. Den fører til tragiske sosiale og menneskelige problemer, spesielt for de mange som nå blir gående ledige i lang tid. Denne politikken fører også til reduserte muligheter for ny vekst og framgang.

Utviklingen i norsk økonomi gjennom 1983 har bekreftet at det alternative budsjett som Arbeiderpartiet la fram høsten 1982 var langt bedre tilpasset virkeligheten enn det budsjett det borgerlige flertallet må ta ansvaret for. Hadde Arbeiderpartiets opplegg vunnet tilslutning, ville mange av de vansker vi nå står overfor vært unngått. Det er langt vanskeligere og tar lengre tid å redusere en høy arbeidsledighet.

Kampen mot arbeidsledigheten må være bærebjelken i det økonomiske opplegget for 1984. Den økonomiske politikken må legges opp slik at sysselsettingen øker både på kort og lang sikt. Arbeiderpartiet stiller som krav til det økonomiske opplegget for 1984 at kreftene settes inn på alle områder som kan bidra til å redusere ledigheten. Med mindre dette hovedhensyn får prege det økonomiske opplegget for 1984, står vi i fare for å påføre det norske samfunnet varig skade.

Det er helt avgjørende at industripolitikken legges om slik at næringslivets konkurransekraft kan bedres. Igjen må det skapes grunnlag for optimisme og nyskaping. Bedriftenes investeringsmuligheter må bedres, og det må legges økt vekt på forskning og utvikling. Gjennom industripolitikken har Regjeringen et klart ansvar for at det igjen skapes grunnlag for økt sysselsetting og for økt vekst. Arbeiderpartiet forutsetter at det økonomiske opplegget for 1984 må ta hensyn til at en rekke bransjer og bedrifter har vansker som krever en særlig innsats. Lavere prisstigning gir enda sterkere grunnlag enn før for en lavere nominell rente.

Skal kampen mot ledigheten vinnes, er det samtidig avgjørende at kommuner og fylkeskommuner tilføres økte midler. Den offentlige fattigdom som mer og mer preger kommuner og fylkeskommuner, er i seg selv en årsak til den negative utviklingen på arbeidsmarkedet.

Over statsbudsjettet for 1984 må det tas et krafttak for å bedre økonomien i kommuner og fylkeskommuner, slik at de settes i stand til å løse sine oppgaver innen helse- og sosialsektoren og på andre viktige områder som er tillagt lokalforvaltningen.

Med dette som grunnlag, og med full sysselsetting som hovedmål er Arbeiderpartiet for sin del innstilt på et konstruktivt samarbeid om det økonomiske opplegget for 1984.

Den 3. - 4. april 1984 vedtok landsstyret følgende uttalelser:

1) Full sysselsetting:

Norge har en stor økonomisk handlefrihet. Denne handlefriheten må brukes til å gjenreise den fulle sysselsettingen og styrke velferdssamfunnet.

Den store økningen i arbeidsløsheten de siste to årene viser at regjeringen ikke har tatt sysselsettingen alvorlig. Arbeidsløsheten har nådd et høyt nivå, den er høyere enn på samme tid i fjor. De siste tiltakene fra regjeringen er ikke tilstrekkelige til å rette opp situasjonen. Kommunenes og fylkeskommunenes økonomi styrkes ikke. Tvert om er det fremmet en rekke skattepolitiske forslag som svekker kommune-økonomien. Dermed er ikke kommunene i stand til å ta sin del av ansvaret for sysselsettingen.

Arbeiderpartiets landsstyre krever derfor at Norges økonomiske handlefrihet brukes til å øke den økonomiske aktiviteten og gi de arbeidsledige jobb.

- Det må legges opp til en målrettet innsats for å styrke norsk industri, bl.a. ved økt satsing på forskning, nyskaping og omstilling. Industriinvesteringene må stimuleres bl.a. gjennom rentesenkning og ved å kanalisere en større del av kreditten til industrien. Også innenfor andre næringer må det satses på å skape nye produkter for å styrke sysselsettingen.
- Den kommunale og fylkeskommunale økonomi må styrkes. Det vil gjøre det mulig å opprettholde og videreutvikle tilstrekkelige tilbud overfor innbyggerne, sikre nødvendig vedlikehold og virke positivt på sysselsettingen.
- Også i statlige virksomheter må aktiviteten økes, bl.a. gjennom økte investeringer.
- Det må foretas en sterk opptrapping av arbeidsmarkedstiltakene, ikke minst med tanke på de mange som allerede er ledige. Som et ledd i dette arbeidet må arbeidsmarkedsetaten styrkes vesentlig.
- Det forslag til lov om arbeid for all ungdom under 20 år som Arbeiderpartiet har fremmet i Stortinget, vil være et effektivt tiltak for å fjerne ledigheten blant ungdom.
- For å styrke boligbyggingen er det blant annet nødvendig med langt bedre låneordninger i Husbanken og lavere rente.

2) Helse og velferd:

Arbeiderpartiets landsstyremøte ser med stor bekymring på de følger regjeringens politikk har for velferdssamfunnet. Den generelle økonomiske politikken fører til arbeidsløshet og nedskjæringer i offentlige budsjetter. Kombinert med privatisering av offentlige oppgaver undergraver dette vårt sosiale system.

Velferdssamfunnet har stått sterkt i befolkningen. Alle mennesker har hatt like rettigheter og plikter uavhengig av inntekt, sosial status og bosted. Privatisering truer selve grunnlaget for velferdssamfunnet. De som har råd til å benytte seg av private ordninger vil vise mindre vilje til å betale skatt. Dermed blir det offentlige tilbudet dårligere.

Landsstyret vil særlig advare mot å svekke det offentlige helsevesenet ved at det bygges opp et privat helsevesen i konkurranse med det offentlige. Et to-delt helsevesen som innebærer at de som kan betale ekstra får spesielle ytelser, er et brudd på prinsippet om at alle skal få den best mulige behandling. Et privat helsevesen som vender seg mot de mest betalingsdyktige, vil trekke til seg personell og andre ressurser. Det offentlige helsevesenet vil bli utarmet.

Hensikten med kommunehelseloven var å sikre et lokalt ansvar for primærhelsetjenesten. Loven skulle sikre helhetlig planlegging og en rettferdig fordeling av medisinske tilbud av spesialisttjenester utover landet. Regjeringen har ikke fulgt opp målene i loven. Den har lagt opp til et to-pris-system på legetjenester til fordel for legene på bekostning av de viktigste fellesinteresser som loven skulle sikre. En slik utvikling er klart i strid med grunnleggende helsepolitiske målsetninger og Stortingets forutsetninger.

10 fylkeskommuner har nå sagt nei til avtaleforslaget. Arbeiderpartiets landsstyre støtter disse fylkeskommunenes arbeid for å oppnå en bedre avtale med Den norske Legeforening. Landsstyret tar sterk avstand fra regjeringens forslag om å inndra statsbevilgninger til disse fylkene. Forslaget er en umyndiggjøring av fylkeskommunale politiske organer. Landsstyret krever derfor at de tidligere betalingsordningene for legespesialistene nyttes inntil videre, slik at det blir mulig for fylkeskommunene å oppnå en gunstigere avtale.

3) *Oljepolitikken:*

Olje- og gassressursene på Norges kontinentalsokkel tilhører det norske folk. For å sikre at oljevirkksomheten skal ha størst mulig positiv virkning på samfunnet, er det nødvendig at norske myndigheter har råderetten over oljen og gassen. Storting og regjering må ha ansvaret for at ressursene utnyttes slik at de kommer hele folket til gode. Ansvaret må gjelde alle trinn i virksomheten: Leting, produksjon, transport, videreforedling og markedsføring.

Statoil må fortsatt være de politiske organenes viktigste redskap for å gjennomføre en nasjonal oljepolitikk. Derfor må Statoils rolle ikke svekkes. I det pågående arbeid med retningslinjene for den framtidige oljepolitikk vil det være av stor betydning å videreføre den brede nasjonale enighet på dette området.

Arbeiderpartiets landsstyre støtter derfor Sentralstyrets initiativ med sikte på å skape et slikt bredt politisk grunnlag.

4. - 5. oktober 1984 vedtok landsstyret denne uttalelsen:

Statsbudsjettet for 1985

Den borgerlige økonomiske politikken har ført til en sterk økning i arbeidsledigheten, krise i kommuneøkonomien, store problemer i helse-

sektoren, eksplosjonsartet økning i utgiftene til sosialhjelp og betydelig nedgang i boligbyggingen.

På enkelte områder er det i budsjettforslaget omlegginger i retning av tidligere forslag fra Arbeiderpartiet, men det representerer likevel ikke en nødvendig omlegging av politikken. Regjeringens forslag til budsjett for 1985 er ikke et opplegg for ny vekst for Norge.

Hovedsvakheten ved regjeringens budsjettforslag er at det ikke vil føre til nedgang i arbeidsledigheten. I beste fall kan det hindre en ytterligere økning. Kommunene og fylkeskommunene vil ikke bli i stand til å løse de store oppgaver vi står overfor bl.a. i helse- og sosialsektoren. Selv om regjeringen på disse områdene legger opp til en viss vekst, er budsjettet ikke tilstrekkelig til å møte de økte behovene. Det er langt fra tilstrekkelig til å rette opp de mangler som 3 år med borgerlig styre har ført til. Den beskjedne vekst det er lagt opp til i kommuneøkonomien vil føre til fortsatt krise.

Regjeringen legger ikke opp til reduksjoner i arbeidsledigheten til tross for at deler av norsk eksportindustri er nær toppen av en høykonjunktur. Etter flere år med nedgang vil industriinvesteringene øke både i 1984 og 1985. De vil likevel ligge betydelig under nivået fra 1981. Regjeringens forslag til tiltak for industrien løser ikke de grunnleggende problemer næringen står overfor. For å legge grunnlaget for en ny vekst kreves det mer omfattende og målrettet innsats for omstilling og nyskaping. Regjeringens forslag til lettelse i bedriftsbeskatningen vil ha langt mindre betydning for industrien enn en rentenedsettelse på 1 prosent.

Regjeringens forslag til høyere husbanklån for den enkelte bolig er et positivt trekk. Det er imidlertid lagt opp til en sterk nedgang i boligbyggingen som Arbeiderpartiet ikke kan akseptere.

Budsjettopplegget viser at norsk utenriksøkonomi er bunnsolid. Regjeringen regner nå med høyere oljeinntekter enn det som lå til grunn i det siste nasjonalbudsjettet fra Arbeiderparti-regjeringen. I den innværende stortingsperioden vil det bli et samlet overskott på driftsbalansen overfor utlandet på om lag 70 milliarder kroner. Det er uforståelig at regjeringen ikke bruker denne handlefriheten til å redusere arbeidsledigheten.

Arbeiderpartiet vil også i år legge fram et alternativt budsjett. Hovedmålet med budsjettet vil bli å få til økt vekst og en vesentlig reduksjon i arbeidsledigheten. Arbeiderpartiet kan ikke akseptere den høye ledigheten som regjeringen nå slår seg til ro med. Behovet for tiltak mot arbeidsledigheten er minst like stort nå som ved de tidligere budsjettbehandlinger.

- Budsjett- og kredittpolitikken må brukes til å stimulere sysselsettingen. Arbeiderpartiet vil legge fram et alternativt budsjett som kan gi arbeid til **minst 25 000 flere mennesker i løpet av neste år enn det regjeringens forslag innebærer**. Det kan vi gjøre uten å miste handlefriheten i utenriksøkonomien og uten at det fører til sterkere pris- og kostnadsstigning. Økt sysselsetting vil samtidig gi grunnlag for en bedre løsning av mange viktige samfunnsoppgaver.
- Det må legges grunnlag for en **ny vekst i industrien**, gjennom sterkere

satsing på forskning, utvikling og omstilling. Industriens kostnader må reduseres bl.a. gjennom lavere rente.

- **Kommunenes og fylkeskommunenes økonomi må bedres.** Det er nødvendig bl.a. for å øke innsatsen på helse- og sosialsektoren. De mangler som 3 år med borgerlig styre har ført til må rettes opp.
- Innsatsen i distriktsutbyggingen skal styrkes, både gjennom de distriktsrettede virkemidlene i statsbudsjettet og gjennom økte lånerammer for viktige statsbanker.
- Det må til en særlig innsats for å redusere arbeidsledigheten blant ungdom. Bl.a. gjennom en egen lov som skal garantere utdanning eller arbeid til alle under 20 år.
- **Det må bygges flere husbankfinansierte boliger** enn regjeringen legger opp til. Rammene for etableringslån må økes. Rentenivået må settes ned. For familier med boliggjeld vil en rentenedsettelse på 1 prosent bety langt mer enn de skattelettelse regjeringen foreslår.
- De statlige overføringene til storbyene må økes.
- Budsjettet må gis **en bedre fordelingsprofil**, bl. a. ved en omfordeling av skattene.

Fellesmøter

1. Den 15. august 1983 hadde Stortingsgruppa og sentralstyret fellesmøte i Stortinget. Gro Harlem Brundtland innledet om opplegget for valgkampen. Finn Kristensen orienterte om et forslag til et industripolitisk handlingsprogram, og Gunnar Berge orienterte om arbeidet med det alternative statsbudsjettet for 1984.
2. Den 5. oktober 1983 hadde Stortingsgruppa og landsstyret fellesmøte i Stortinget. Gunnar Berge innledet om statsbudsjettet for 1984 og det foreløpige opplegg for det alternative budsjettet, med påfølgende ordskifte.

Samarbeidskomiteen mellom LO og DNA

Samarbeidskomiteen har i 2-årsperioden hatt følgende sammensetning:

Fra DNA:

Fram til landsmøtet i april 1983: Gro Harlem Brundtland, leder, Einar Førde og Ivar Leveraas. I tillegg møtte Gunnar Berge fra Stortingsgruppa.

Fra april 1983: Gro Harlem Brundtland, leder, Einar Førde, Ivar Leveraas og Gunnar Berge.

Fra LO:

Fram til kongressen i mai 1983: Tor Halvorsen, Svein Erik Oxholm, Leif Haraldseth, Ole Knapp og Lars M. Skytøen.

Etter kongressen: Tor Halvorsen, Svein Erik Oxholm, Leif Haraldseth, Ole Knapp og Lars M. Skytøen.

Samarbeidskomiteen hadde 25 møter i 1983 og 27 møter i 1984.

Av saker som ble behandlet i perioden kan nevnes:

- Forslag om overføring av Kvinners frivillige beredskapsvirksomhet til Folk og Forsvar.
- Sentralstyrets vedtak om fred og nedrustning.
- Statlig tilskottsordning til forsamlingshus.
- Sulitjelma Gruber A/S – hjemfallssituasjonen.
- Innstillingen om Bankstrukturen, NOU 1982 nr. 39.
- Arbeidsmiljølovens paragraf 55 A.
- Folkeferies avtale om sammenslutning med Winge Reisebyrå.
- Olavsskolen – økonomisk støtte til bygging og drift.
- Jordbruksoppgjøret 1983.
- Forsikringsutvalgets innstilling.
- Orientering om Stortingsgruppas behandling av Sulitjelma- og Tysse-dalsaken.
- Sentrale saker i valgkampen.
- Forslaget til statsbudsjett for 1984 og Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett.
- Endringer i Samvirkebeskatningen.
- Bevilgning til Nordisk Samarbeidskomite.
- Forslaget om ileminittsmelteverk i Tyssedal.
- Tiltak for samarbeid mellom arbeiderbevegelsen og innvandrerne.
- Trygdefinansieringsutvalgets innstilling.

- Rapport fra Fagforbundenes Utredningskontor om «Den nye mediesituasjonen i Norge.»
- Forslag til sysselsettingstiltak.
- Tariffoppgjøret 1984.
- Utkast til ny lov om åpningstider.
- Den faglige og politiske situasjon i Oslo.
- Nedsettelse av utvalg for samordning og styrking av ungdomsarbeidet.
- Revidert nasjonalbudsjett.
- Vedtektsendringer i Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite.
- EDB-utrustning til trygdekontorene.
- Pendlerutvalgets innstilling.
- Retningslinjer og parole for 1. mai-feiringen.
- Endringer i Arbeidsmiljøloven.
- Innføring av Lotto i Norge.
- LO og DNAs programarbeid.
- Forslag til opprettelse av faglig/politisk utvalg i Nordisk Samarbeidskomite.

Partiets representasjon i styrer og komiteer

Storingsgruppas styre:

Ivar Leveraas.

AUF's sentralstyre:

1983 og 1984: John Sørfjordmo. Vararepr. Asbjørn Kristoffersen.

Arbeiderbladet A/S:

1983: Styremedlemmer: Gro Harlem Brundtland, Svein Larsen og Arne Øien. Varamedlemmer: Ivar Leveraas og Esther Kostøl.

Bedriftsforsamling: Einar Førde, ordfører, Solveig Torsvik, Ingeborg Botnen og Svein Larsen. Varamedlemmer: Astrid Murberg Martinsen og Egil Ranheim.

1984: Styremedlemmer: Gro Harlem Brundtland, Svein Larsen og Arne Øien. Varamedlemmer: Ivar Leveraas og Esther Kostøl.

Norsk Arbeiderpresse A/S:

Gro Harlem Brundtland, Frank Andersen og Per Brunvand. Vararepresentanter: Ivar Leveraas, Herlof Gjerde og Wiktor Martinsen.

Arbeiderpressens Samvirke A/L:

Otto K. Thoresen, formann, Ivar Leveraas, nestformann. varerepr.: Johs. Skeide Larsen.

Styret for Lotteriservice A/S og

utvalget for A-lotteriet:

Frank Andersen, Herlof Gjerde, Britt Schultz, Solveig Torsvik, Tormod Jensen.

Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek:

1983: Ingeborg Botnen, Jakob Grava. Vararepr.: Ole Kr. Sollid.

1984: Ingeborg Botnen, Frank Andersen, Vararepr.: Ole Kr. Sollid.

Tiden Norsk Forlag A/S:

1983 og 1984: Ivar Leveraas, Frank Andersen. Vararepr.: Herlof Gjerde, Britt Schultz.

Styret for Oscar Torp Heimen:
1983 og 1984: Frank Andersen.

Folketeaterbygningen A/S:

Representantskapet: Frank Andersen, Britt Schultz. Vararepr.: Herlof Gjerde.

Styret: 1. vararepr.: Frank Andersen.

Samarbeidskomiteen mellom LO og DNA:

Fram til landsmøtet i april 1983: Gro Harlem Brundtland, Einar Førde, Ivar Leveraas, Gunnar Berge.

Fra april 1983: Gro Harlem Brundtland, Einar Førde, Ivar Leveraas, Gunnar Berge.

LOs Ungdomsutvalg:

Asbjørn Kristoffersen.

Faglig-politisk utvalg:

Ivar Leveraas, Britt Schultz, Alf Frotjold, Ståle Dokken, Kjell Helland. Asbjørn Kristoffersen er utvalgets sekretær.

Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite:

Styremedlemmer: Einar Førde, Thorbjørn Jagland, Jens Stoltenberg. Vararepr.: Ivar Leveraas, Martin Kolberg, Frode Forfang.

Partikontoret

Pr. 31. desember 1984 var følgende tillitsmenn knyttet til Partikontoret:

Leder Gro Harlem Brundtland

Partisekretær Ivar Leveraas

Økonomileder Frank Andersen

Kvinnesekretær Britt Schultz

Kommunalsekretær John Sørfjordmo

Organisasjonssekretær Martin Kolberg

Informasjonssekretær Helge Røed

Informasjonssekretær Arne Olsen (fra 1/8.1983)

Faglig/politisk sekretær Asbjørn Kristoffersen

Utredningssekretær Thorbjørn Jagland

Utredningssekretær Frode Forfang (fra 1/1.1984)

Sekretær Gerd Hagen Schei

Sekretær Siri Bjerke

Kontorleder Herlof Gjerde

Jakob Grava fratradte som kontorleder 1/3.1983, da Herlof Gjerde overtok stillingen.

Ved Stortingsgruppas kontor var følgende sekretærer ansatt ved årsskiftet:

Torstein Moland, sekretariatsleder

Steinar Saghaug, nestleder

Steinar Gullvåg, informasjonsleder

Bernt Bull, gruppesekretær

Liv Eva Di Micco, gruppesekretær

Eirik Haugen, gruppesekretær

Jan Løkken, gruppesekretær

Karen Margrethe Helle, økonomisk rådgiver

Svein Roald Hansen, rådgiver

Terje Emil Johannessen, gruppesekretær

Ole Steen-Olsen, juridisk rådgiver

Ved Revisjonskontoret fungerte følgende pr. 31. desember 1984:

Hovedrevisor Rolf Jørgensen

Revisor Arne Mangen

Revisor Ragnar Løken

Det øvrige personale ved Partikontoret var pr. 31. desember 1984:

Solveig Svendsen

Björg Tenmann

Solfrid Grønn

Therese Djuvan
Margit Pedersen
Olga Rudsengen
Erna Johansen
Tone Merete Hemli
Bente Karlsen
Gro Mette Andersen
Nina Mjøberg
Ella Pedersen
Erna Pettersen
Reidun Finnbogason, kasse/bokholderi
Evy Fagerlund Kristoffersen, Aktuelt Perspektiv (p.t. permisjon)
Vesla I. Haug, Aktuelt Perspektiv
Åge Birkelund, Ekspedisjonen
Asle Kristoffersen, Ekspedisjonen
Jan Støkkebo, Ekspedisjonen (p.t. permisjon)
Gretha Westerberg

Ved Hustrykkeriet: Kjell Wangen.

Partiets fylkessesekretærer

Østfold	Jan M. Johansen	
Oslo	Svein Larsen	
	Ivar Christiansen	
	Idar Eliassen	
	Solveig Larsen	
Akershus	Hans Kjelsrud	
	Tom Ludvigsen	
Hedmark	Martin Hoff	
Oppland	Bjørn Næss	
Buskerud	Morten Hammerstad	
Vestfold	Willy Gundersen	
Telemark	Karl Erik Høegh	
Aust-Agder	Fritz Y. Jensen	
Vest-Agder	Ove K. Larsen	
Rogaland	Tore Nordtun	sluttet 31/3.1984
	Svein Bjørn Aasnes	tiltrådte 1/7.1984
Hordaland	Vigdis Ravnøy	sluttet 31/3.1984
	Haldis Havrøy	tiltrådte 1/4.1984
	Per Mundal	
Sogn og Fjordane	Per Bjarne Molnes	
Møre og Romsdal	Edvin Hugo Pedersen	
Sør-Trøndelag	Rolf Antonsen	
	Odd Kvam	
Nord-Trøndelag	Fredrik Hveding	
Nordland	Hans H. Hansen	
	Gudmund Grytøyr	sluttet 31/10.1983
	Anne Lind	tiltrådte 15/3. 1984
Troms	Odvar Hanssen	sluttet 1/10.1984
	Solveig Bredal-Thorsen	tiltrådte 1/1.1985
Finnmark	Svein Bugge Persson	

Årsmøter i fylkespartiene

Følgende representerte sentralstyret på fylkespartienes årsmøter:

Fylke:	1983:	1984:
Oslo	Gro Harlem Brundtland	Einar Førde
Østfold	Ivar Leveraas	Gro Harlem Brundtland
Akershus	Reiulf Steen	Tor Halvorsen
Hedmark	Gro Harlem Brundtland	Gunnar Berge
Oppland	Ivar Leveraas	Einar Førde
Buskerud	Gro Harlem Brundtland	Ivar Leveraas
Vestfold	Knut Frydenlund	Gunnar Berge
Telemark	Ole Knapp	Gunnar Berge
Aust-Agder	Odvar Nordli	Harriet Andreassen
Vest-Agder	Per Brunvand	Einar Førde
Rogaland	Odvar Nordli	Ivar Leveraas
Hordaland	Einar Førde	Gro Harlem Brundtland
Sogn og Fjordane	Ivar Leveraas	Thorvald Stoltenberg
Møre og Romsdal	Thorvald Stoltenberg	Ole Knapp
Sør-Trøndelag	Gunnar Berge	Ivar Leveraas
Nord-Trøndelag	Gunnar Berge	Einar Førde
Nordland	Einar Førde	Gro Harlem Brundtland
Troms	Gro Harlem Brundtland	Ivar Leveraas
Finnmark	Einar Førde	Gro Harlem Brundtland

Organisasjonssaker

Utviklingen i Arbeiderpartiets organisasjon har vært positiv og har fulgt de samme linjer som i forrige periode.

Valgkampen foran kommune- og fylkestingsvalget i 1983 viste at vår organisasjon har betydelig organisatorisk og politisk styrke. Deltakelsen i Skatterådslaget og arbeidet med utarbeidelsen av nytt arbeidsprogram har vært tilfredsstillende.

Et systematisk rekrutteringsarbeide har gitt positive resultater. Fornyelsen av vår medlemstokk har vært god. Partiets medlemstall i 1983 er det høyeste på mange år. Antallet individuelle medlemmer i 1983 er det høyeste på nesten førti år. Men en fortsatt økning av medlemstallet krever at det blir drevet et systematisk vervearbeide også i den perioden som nå kommer. Nå som tidligere er det viktig at det legges særlig vekt på å rekruttere kvinner og ungdom. Disse to gruppene er underrepresentert i vår medlemstokk.

Antallet lokale avdelinger er omtrent det samme som i forrige periode, ca 2 500. Få nye avdelinger er startet. Bare noen få kommunepartier og fylkespartier har satset mye på å følge opp Organisasjonskomitéens oppfordring om å styrke lokalorganisasjonen ved å starte nye lag.

Den politiske utviklingen krever en stadig bedre kontakt med lokalmiljøene. I det fortsatte arbeide med å styrke vår organisasjon må derfor startung av nye avdelinger gis høy prioritet.

Arbeiderpartiet har 452 kommunepartier og 19 fylkespartier.

Samlet spenner den daglige virksomheten i partiet over et vidt spekter. Mange tusen medlemmer og tillitsvalgte er i virksomhet i partiets forskjellige avdelinger. Mange avdelinger driver et aktivt organisatorisk og politisk arbeid. Men tross dette må det slås fast at aktiviteten i mange avdelinger er svært liten. Særlig markert er dette i lokalavdelingene. Den altoverveiende del av medlemmene har sitt medlemskap knyttet til en lokal avdeling. Liten aktivitet her betyr derfor at medlemskapet for mange har lite reelt innhold. Systematisk satsing på aktivitetssøkning i lokalavdelingene må bli en viktig del av det organisatoriske arbeidet framover.

Det er sendt ut to planleggingshefter i perioden. Dette er gjort for å føre videre den utviklingen vi så i forrige periode med et stadig bedre planleggingsarbeide i avdelingene. Stadig flere avdelinger bruker heftene. Planleggingen av vår virksomhet er blitt bedre i perioden. Praksisen med årlige planleggingshefter bør fortsette også i neste periode.

Vervekampanjen

Målet for den vervekampanjen som ble startet etter stortingsvalget i 1981, er at vi innen kommende stortingsvalg skal ha vervet 50 000 nye

medlemmer. Til nå er det vervet 42 000 nye medlemmer. Muligheten til å nå kampanjens målsetting er god. Det forutsetter at det også som del av valgkampen blir gjennomført organisert verving. Forberedelsene til en fornyet satsing er under forberedelse på partikontoret.

Tabellen nedenfor viser resultatet av den vervingen som har skjedd i perioden. Til sammen er det vervet 21 477 nye medlemmer. Noe verving har selvsagt også foregått uten at det er registrert som en del av kampanjen. I alle fylker er det samlet sett gjort en fin innsats. Men det er fortsatt slik at resultatene fra kommune til kommune varierer sterkt. De kommunepartiene og lokalavdelingene som bare i liten grad har drevet organisatorisk verving til nå, må satse sterkt på dette i tida som kommer.

Fylke	Vervet 1983	Vervet 1984	Til sammen
Finnmark	369	320	689
Troms	814	328	1 142
Nordland	1211	411	1 622
Nord-Trøndelag	446	283	729
Sør-Trøndelag	977	551	1 528
Møre og Romsdal	438	145	583
Sogn og Fjordane	420	225	645
Hordaland	880	525	1 405
Rogaland	778	305	1 083
Vest-Agder	415	84	499
Aust-Agder	225	67	292
Telemark	305	312	617
Vestfold	420	302	722
Buskerud	782	580	1 362
Oppland	886	900	1 786
Hedmark	1155	403	1 558
Akershus	1416	422	1 838
Østfold	559	391	950
Oslo	1669	795	2 464
Til sammen	14 163	7 314	21 477

Ungdomsarbeidet

Partiets ungdomsarbeide utføres i samarbeide med AUF. Det vises til eget avsnitt.

På flere områder har det vært framgang i ungdomsarbeidet. AUF er nå en sterkere ungdomsorganisasjon enn hva den har vært på mange år. Organisasjonen er godt utbygd over hele landet, og det gjøres et godt rekrutterings- og skoleringsarbeid.

Partiet har støttet opp om arbeidet blant skoleelevene. Både i 1982 og i 1983, er det i samarbeide med AUF utgitt «Stilfakta» som tilbys elever som skal opp til eksamen i norsk.

I valgkampen gjorde partiet en spesiell innsats overfor førstegangsvælgere, skoleelever og vernepliktige.

Til tross for en positiv utvikling er det nødvendig med en ytterligere satsing på ungdomsarbeidet. I sin innstilling pekte Organisasjonskomiteén på en samordning og styrking. På denne bakgrunn nedsatte sentralstyret et eget utvalg som fikk i oppdrag å gjennomgå hele arbeidsbevegelsens ungdomsarbeide. Innstillingen blir lagt fram i første kvartal i 1985. Utvalget har denne sammensetningen:

Nils Totland	Statstjenestemannskartetlet – leder
Martin Kolberg	Det norske Arbeiderparti – sekretær
Jan Olav Lajord	Landsorganisasjonen
Roar Løwer	LO's distriktssekretær
Solveig Torsvik	Arbeidernes Ungdomsfylking
Linda Bjørgan	AUF's fylkessekretær
Karl Erik Høegh	DNA's fylkessekretær
Liv Bakklund	Framfylkingen
Jon Nilsen	Bygningsarbeiderforbundet
Liv Undheim	Kjemisk forbund
Grete Fossli	Handel og Kontor i Norge
Liv Nilson	Kommuneforbundet
John Stene	Jern og Metall
Rolf Kr. Larsen	Arbeidernes Opplysningsforbund

Aksjoner

Det er utenom valgkampen gjennomført to utadvendte aksjoner i perioden. I forbindelse med presentasjonen av forslaget til arbeidsprogram ble det gjennomført en utadvendt kampanje med det samme navnet som programmet, «Ny vekst for Norge». Det ble distribuert brosjyrer og plakater. Det ble arrangert møter i kommunepartiene og fylkespartiene. Annonser ble rykket inn i A-pressen og de største borgerlige avisene. Temaet som ble tatt opp var de viktigste forskjellene på de borgerliges og Arbeiderpartiets økonomiske politikk. Overskrift på aksjonen var: Den gode og den onde sirkel. Det ble trykt løpesedler og rykket inn annonser.

Arbeidet i fylkespartiene

Kontakten og samarbeidet med fylkespartiene har vært tilfredsstillende. Representanter fra partiet sentralt har deltatt på mange møter og konferanser i fylkespartiene. Innsatsen på de forskjellige feltene innenfor organisasjonsarbeidet varierer mye fra fylke til fylke. Grunnen til dette er først og fremst at forholdene varierer sterkt, men også at en noe forskjellig organisatorisk tradisjon gjør seg gjeldende.

Sekretærkonferansene

I denne perioden er det arrangert fire konferanser for partiets distriktssekretærer.

Sekretærkonferanse på Skiphelle, 3. - 6. mai 1983.

Program:

1. Valgkampen v/Ivar Leveraas.
2. Arbeidet etter valget.
3. Skoleringstiltak ovenfor distriktssekretærene v/Terje Sæther.
4. Etter landsmøtet, foran valget.
5. Økonomi/salg v/Frank Andersen.
6. Erfaringer med 1. mai feiringen v/Gerd Hagen Schei.

Sekretærkonferanse på Ustedalen, Geilo, 14. - 17. november.

Program:

1. Valgkampen 1983. Hva har vi lært.
2. Organisasjonens oppgaver fram til 1985 v/Ivar Leveraas.
3. Hvordan øke vår politiske innflytelse i NKS v/John Sørfjordmo.
4. Programarbeidet – Skattedebatt og Den politiske situasjon.

Felleskonferanse DNA – LO – AOF – AUF, 12. - 15. juni 1984 på Sørmarka.

Program:

1. De politiske og faglige hovedoppgavene i siste del av 80 åra v/Gro Harlem Brundtland og Ole Knapp.
2. Hvordan andre ser på arbeiderbevegelsen v/Henry Valen, Erling Rimehaug og Magne Bjørnerud.
3. Arbeidet fram til valget i 1985 v/Ivar Leveraas, Ole Knapp, Alf Frotjold og Egil Knudsen.
4. Program på egen dag.
 - a) Valgkampen 1985.
 - b) Hva er viktig å vite hvis vi skal investere i datautstyr.

Sekretærkonferanse på Olrud, Hamar, 9. - 11. desember 1984.

Program:

1. Strategi for valgseier v/Ivar Leveraas.
2. Valgkampen 1985.
3. Den politiske situasjon v/Einar Førde.

Studiearbeidet

Generelt

Partiets studiearbeid har også i denne perioden foregått i nært samarbeide med AOF sentralt, på fylkesplan og lokalt.

Bredden i studievirksomheten har vært knyttet til arbeidet i studiegruppene. De viktigste temaene som er blitt tatt opp er lokalpolitiske saker og organisasjonskunnskap med utgangspunkt i A-skolen. Mange studieringer har vært engasjert i tidsavgrenset studiemateriell, så som skatterådslaget og forslaget til nytt arbeidsprogram.

Det har i perioden vært arrangert en rekke ukekurs og helgekurs hvor medlemmer av partiet har deltatt. Egne kurs særlig rettet mot studieeleverne og våre folkevalgte er holdt i de fleste fylkene. Det har vært særlig god oppslutning om våre kurs for nye kommunestyrerepresentanter.

Det har vært en nedgang i studieaktiviteten knyttet til A-skolen. Dette må delvis sees i lys av deltakelse i studiekampanjene. Men en kan nå også se klare tendenser til at den alminnelige organisatoriske skolering i bredden ikke lenger er god nok.

Det vil derfor være helt nødvendig å satse mye på at studieaktiviteten blir økt betydelig i årene som kommer. Det vil være av særlig betydning å satse på den organisatoriske skoleringen. Kommunepartiene og lokallaga må arrangere flere studieringer for sine medlemmer.

Politisk utvalg i AOF har i perioden bestått av:

Herlof Gjerde	DNA – leder
Rolf Kr. Larsen	AOF – sekretær
John Sørfjordmo	DNA
Ole Knapp	LO
Britt Schultz	DNA's Kvinnesekretariat
Bjarne Kristiansen	AUF
Martin Kolberg	DNA

Skatterådslaget og programdebatten

Skatterådslaget samlet stor interesse. Ca 15 000 deltok i studieringer som behandlet dette rådslaget.

Studiearbeidet knyttet til forslaget til arbeidsprogram, har til tross for store variasjoner, vært tilfredsstillende. Ca. 10 000 har deltatt eller deltar i studieringer på selve utkastet. Til hjelp for arbeidet i ringene er det i samarbeid med AOF utarbeidet egen studieveiledning til selve programutkastet.

Disse temaheftene ble gitt ut i forbindelse med programdebatten:

- Velferd på norsk.
- Trygghet for de eldre.
- Olje og samfunn mot år 2000.
- Om styrking av barne- og ungdomsvernet.
- Aktiv solidaritet med den fattige verden.
- Likhet for forbrukerne.
- Utdanning for framtida.
- Om datateknikk.

Bruken av disse heftene har vært svært god.

A-skolen

I løpet av perioden er A-skolen blitt fullstendig revidert. A-skolen inneholder nå:

1. Grunnkurs. Arbeiderbevegelsen i Norge.
2. Organisasjonsarbeidet og vi.
3. A-representant. Om kommunalpolitikk.
4. Studieveiledning til prinsippprogrammet.

Annet materiell knyttet til A-skolen:

1. Det norske Arbeiderparti i fortid og nåtid.
2. Tillitsmannen.
3. Slik kan det gjøres.
4. Møteboka.
5. Møteledelse.
6. Planlegging og saksbehandling.
7. Sekretæren i arbeid.
8. Studiearbeid.
9. Praktisk informasjonsarbeid.

Informasjonsvirksomheten

1983–1984

Informasjonsvirksomheten er blitt betydelig utvidet i løpet av de to siste årene.

På pressesiden ble det i løpet av 1983 sendt ut tilsammen 120 pressemeldinger og artikler til dagspressen og i 1984 tilsammen 99 artikler.

I 1984 la informasjonsavdelingen til rette 34 pressekonferanser og pressemøter og i 1983 37 pressekonferanser og pressemøter.

I 1983 ble det gitt ut 22 utgaver av Fakta og Argumenter og i 1984 36 utgaver av Fakta og Argumenter. Fakta og Argumentnotatene ble inntil slutten av 1984 distribuert til 1 200 adresser, men har i den seinere tid blitt distribuert til 2 024 adresser.

Informasjonsavdelingen har hatt ansvaret for produksjonen av de annonser som har vært rykket inn i A-pressen og andre aviser. I 1983 omfatter annonseringen i A-pressen 16 000 mm og i 1984 8 000 mm.

Det har vært lagt stor vekt på opplæring for lokal informasjonsvirksomhet. I samarbeid med AOF har det vært utarbeidet et eget kursopplegg for lokalt informasjonsarbeid og produksjon av lokale partiaviser. AOF har solgt studieopplegget til partiorganisasjonene. Det har også vært holdt 8 helgekurs i fylkespartiene om lokalt informasjonsarbeid med forelesere fra partiets informasjonsavdeling.

Informasjonsavdelingen var i 1983 sterkt engasjert i planleggingen og gjennomføringen av valgkampen. I valgkampens slutfase ble det etablert en informasjonssentral som overvåket valgkampen fra tidlig morgen til seint på kveld og samtidig hadde til oppgave å yte service overfor partiorganisasjonene og media.

I 1983 hadde informasjonsavdelingen også omfattende oppgaver i forbindelse med presentasjonen av alternativt statsbudsjett.

I 1984 har informasjonsavdelingen vært sterkt engasjert i forbindelse med opplegget av 1. mai, informasjonskampanjen Den gode sirkel med presentasjonen av forslaget til arbeidsprogram «Ny vekst for Norge» og med alternativt statsbudsjett.

I forbindelse med presentasjonen av arbeidsprogrammet hadde informasjonsavdelingen ansvaret for opplegg av kontaktmøter med partiledelsen og 52 forskjellige interesseorganisasjoner.

Avdelingen har vært representert i partiets medieutvalg og har dessuten hatt sekretæransvaret for informasjon til og kontakt mellom konsesjonshaverne for nærradio i hele arbeiderbevegelsen. Arbeidet har blant annet ført til en egen konferanse for konsesjonshavere i august 1984. Det er sendt ut en egen informasjonspakke om nærradiovirksomhet og avdelingen deltok i nærradiosendingene under sommerfestivalen i Sunne.

I 1983 ble det holdt et kurs i presentasjonsteknikk for samtlige fylkesordfører-kandidater og i 1984 ble det holdt tre kurs i presentasjonsteknikk for partiledelsen og stortingsgruppa med tilsammen ca. 30 deltakere. Til dette formålet er det kjøpt inn eget videoutstyr.

Avdelingen har hatt ansvaret for en rekke skolebesøk ved partikontoret.

Informasjonsavdelingen har også ansvaret for løpende kontakt med presse, kringkasting og diverse organisasjoner og institusjoner.

Det ble i 1983 holdt tre konferanser og en studietur til Frankrike for A-pressens redaktører. I 1984 ble det også holdt tre redaktørkonferanser og en studiereise til USA i forbindelse med presidentvalget.

Under landsmøtet ble det lagt opp til en omfattende service for pressen, med blant annet kortreferater av alle innlegg i de viktige debattene.

Avdelingen har vært representert i Arbeiderungdommens styre ved Arne Olsen.

Det har i perioden vært et meget nært samarbeid med informasjonsavdelingen i stortingsgruppa og avdelingen har under alle større debatter deltatt i presseservicen (referat av lokalrepresentantenes innlegg til lokalpressen på telefax).

Medlemsbevegelsen 1983 - 1984

Landsmøtet 1985 er fastsatt til et tidspunkt som gjør det vanskelig å få kontingentrappporter for alle medlemmene. Det skyldes en treghet i innbetalingen gjennom et tungvint system, der medlemmet betaler til sin avdeling, avdelingen betaler videre til sitt kommuneparti, kommunepartiet betaler til fylkespartiet, og så skal fylkespartiet betale til landspartiet. På denne lange veien er det mye som hefter.

Det vil derfor alltid være et antall medlemmer ute i organisasjonen som ikke er registrert i landspartiet. Dertil kommer at mange avdelinger har en ordning der medlemmer som verves sent på høsten først blir avkrevd kontingent året etter.

Det er således rimelig å regne med at det i tillegg til det innbetalte og registrerte medlemstall er et uregistrert antall medlemmer på ca. 15.000. Disse ble det selvsagt heller ikke tatt hensyn til når representantene til landsmøtet ble fordelt.

Kontingent 1984

FYLKER	Antall kommuner	Kommune-partier	Parti-avdel.			Antall kollekt. 1982			derav antall kollektive		
				1981	1982		1983	1984		derav antall kollektive	
Østfold	25	25	127	11.555	11.952	6.269	11.088	5.585	12.367	6.041	
Akershus	22	22	134	9.591	10.481	2.323	10.935	1.949	10.117	1.907	
Hedmark	23	23	165	12.913	13.616	1.517	14.507	1.472	14.254	1.445	
Oppland	26	26	99	9.363	12.637	1.619	13.635	1.765	13.044	1.641	
Buskerud	21	21	146	7.284	7.970	222	8.802	2.177	9.078	2.237	
Vestfold	21	21	60	7.259	7.662	2.861	7.778	2.859	7.964	2.875	
Telemark	18	18	120	6.112	7.134	1.679	7.308	1.725	7.757	1.447	
Aust-Agder	19	19	14	3.011	3.056	516	3.355	999	3.299	500	
Vest-Agder	15	15	24	3.040	3.040	629	3.368	599	3.230	604	
Rogaland	26	26	55	6.255	6.775	2.534	7.013	2.534	6.628	2.538	
Hordaland	34	34	64	7.663	8.702	2.659	9.255	2.658	9.255	2.684	
Sogn og Fjordane	26	26	27	4.981	5.250	1.507	5.262	1.168	5.211	1.151	
Møre og Romsdal	38	38	98	5.650	6.000	1.038	6.067	1.044	6.225	1.116	
Sør-Trøndelag	25	25	114	8.732	9.149	1.665	10.014	1.690	10.144	1.741	
Nord-Trøndelag	24	24	83	5.093	5.400	132	5.591	172	5.683	104	
Nordland	45	45	120	7.374	9.149	909	10.192	895	9.845	658	
Troms	25	25	83	3.906	5.056	0	5.547	0	4.799	12	
Finnmark	20	20	56	2.738	3.454	0	3.898	0	3.757	0	
Oslo	1	1	164	30.810	28.897	21.394	28.181	19.840	29.451	20.580	
Sum				153.330	165.380	49.473	171.796	49.131	172.108	49.281	

Kommunalt arbeid

Landskommunalutvalget

Arbeidsutvalgets sammensetting fra 11. november 1981 til 19. september 1983:

Kirsten Myklevoll, leder
John Sørfjordmo, sekretær
Oddrunn Pettersen,
Arne Born,
Tove Heggen Larsen,
Knut Korsæth,
Ingeborg Botnen,
Sverre Kr. Fjeld,
Arvid J. Johnsen,
Norvald Strand,
Rolf Hansen,
Arvid Berglind,
Lillian Ødegård.

Den 19. september 1983 oppnevnte Sentralstyret nytt arbeidsutvalg med slik sammensetning:

Kirsten Myklevoll, leder
John Sørfjordmo, sekretær
Oddrunn Pettersen,
Knut Korsæth,
Arvid Berglind,
Rolf Hansen,
Sverre Kr. Fjeld,
Arne Grøttum,
Gunn Vigdis Olsen-Hagen,
Oddvar Olsen,
Grethe Karusbakken,
Thorvald Stoltenberg,
Synnøve Nymo.

Fylkespartienes årsmøter velger én representant hver. Arbeidsutvalget – oppnevnt av Sentralstyret – og de fylkesvalgte, utgjør tilsammen Landskommunalutvalget.

Fylkenes representanter i Landskommunalutvalget:

Bjørge Johansen, Østfold
Tove Heggen Larsen, Oslo
Jan Terjer Hanssen, Akershus
Sverre Kr. Fjeld, Hedmark
Tollef Beitrusten, Oppland
Erling Ask, Buskerud
Birger Edvardsen, Vestfold
Aslak Versto, Telemark
Liv Andersen, Aust-Agder
Kåre Fylling, Vest-Agder
Kari Helliesen, Rogaland
Aud Helgesen, Hordaland
Bengt Martin Olsen, Bergen
Abraham Øvrebotten, Sogn og Fjordane
Arve Berg, Møre og Romsdal
Arnold Storvold, Sør-Trøndelag
Oddvar Kvamme, Nord-Trøndelag
Elnar Bårdsen, Nordland
Olav Åsheim, Troms
Alf Birger Olsen, Finnmark

Sentralstyret har vedtatt at til møtene innkalles:

Gro Harlem Brundtland, Einar Førde, Ivar Leveraas og Thorbjørn Jagland.

Til Landskommunalkonferansen innkalles – foruten de faste medlemmene – A-fraksjonen i:

Stortingets Kommunal- og Miljøvernkomité.

1 representant for fylkesordførerne.

1 A-representant fra Hovedkomitéen, og representanter fra Norsk Kommuneforbund og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund.

Arbeidsutvalget har i beretningsperioden hatt 13 møter og behandlet 85 saker.

Landskommunalutvalget har vært samlet til konferanser 2 ganger, som tilsammen utgjør 6 møtedager.

Saker som har stått sentralt i hele perioden:

- Kommunalsektorens økonomi.
- Nytt inntektssystem.
- Helse- og Sosialsektoren.
- Utredning om de folkevalgtes arbeidsforhold.
- Revisjon av Kommuneloven.

Norske Kommuners Sentralforbund

Sentralforbundet holdt Landsting i Trondheim 24. - 27. juni 1984.

Landstinget har 254 stemmeberettigede representanter.

Av disse representerte 122 Arbeiderpartiet.

Foran og under selve Landstinget, førte vi drøftninger med Venstre for om mulig å finne fram til valgteknisk samarbeid som ville sikret Arbeiderpartiet ledelsen av Sentralforbundet.

Drøftingene førte ikke fram, og det ble fortsatt borgerlig flertall i styret.

Kommunalkomtoret hadde ansvaret for at Arbeiderpartiets gruppe ble innkalt til gruppemøter.

Ledelsen av Landskommunalutvalget Kirsten Myklevoll, Ivar Leveraas, Oddrunn Pettersen, Knut Korsæth, og John Sørfjordmo deltok på alle gruppemøtene.

Videre var Norsk Kommuneforbund representert med:

Randi Moe, Arne Grøttum og Marthe Kjær Andersen. Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund var representert med Gunnar Grimnes og Bjørn Sørensen.

Aktuelt Perspektiv med Arvid Christensen.

Kontormedarbeidere Margit Pedersen og Solfrid Grønn.

De viktigste sakene som ble behandlet i Landstinget:

- Sysselsetting.
- Kommunal økonomi.
- Privatisering.
- Eldreomsorg.
- Boligpolitikken.
- Rentenivået.
- Revisjon av Kommune- og Fylkeskommuneloven.

Arbeiderpartiets representanter i NKS! Styret for valgperioden 1984 - 1987:

Arvid Berglind, Buskerud. Aud Haukland, Rogaland. Arnulf Olsen, Finnmark. Reidun Romfo, Møre og Romsdal. Einfrid Halvorsen, Telemark. Thorvald Stoltenberg, Oslo. Grethe Karusbakken, Akershus.

Vararepresentanter:

Ola Dahl, Oppland. Sissel Eidissen, Nordland. Bengt Martin Olsen, Hordaland. Gunnar Solum, Nord-Trøndelag. Solveig Haugland, Vestfold. Knut Nordbø, Aust-Agder. John Karlsen, Østfold.

Styret består av 15 representanter, derav har Arbeiderpartiet 7.

Styret har i perioden behandlet 390 saker.

Hovedsaker i beretningsperioden:

- Forberedelsene til gjennomføringen av den nye loven om kommunehelsetjenester.
- Arbeidsgiversaken. Det er inngått avtale om forhandlingssammenslutninger blant arbeidstakerorganisasjonene.
- Aksjon Publikum.
Utfordringen består nå i å engasjere alle landets kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med å bedre servicen overfor publikum.
- Kommunalforvaltningens økonomi.
Ved flere anledninger har styret i NKS påpekt overfor Kommunaldepartementet, at det ikke er samsvar mellom de oppgaver kommunesektoren er satt til å løse, og den økonomi som er tildelt.
- Nytt inntektssystem.
Styret sluttet seg til Hovedkomitéens modell, med en samlet overføring uten binding til enkelte sektorer.
- Samarbeid mellom fylkeskretsene og fylkestingene.

Videre er Arbeiderpartiets gruppe opptatt av hvordan informasjon til kommunene best kan skje. Målet er at vi til enhver tid får til et samspill mellom våre grupper i kommunene – fylkeskretsene – fylkestingene og styret.

Fagutvalgene i NKS, fram til Landstinget 1984:

Fagutvalgene er rådgivende utvalg for styret, og tar – i samråd med dette – standpunkt til løpende saker og uttaler seg om retningslinjer og budsjetter for forbundets virksomhet innenfor sitt område.

Fagutvalgene behandler spørsmål både av politisk og faglig art.

Fagutvalgenes virksomhet i perioden kan oppsummeres slik:

Energiutvalget	8 møter	27 saker
Havneutvalget	10 møter	86 saker
Kursutvalget	6 møter	22 saker
Lønns- og Personalutvalget	38 møter	159 saker
Skole og Kulturutvalget	11 møter	76 saker
Sosialutvalget	11 møter	84 saker
Sykehusutvalget	13 møter	80 saker

Landstinget 1984 vedtok nye lover som resulterte i endringer for fagutvalgene. *NKS har nå følgende utvalg:*

Helse- og Sosialutvalg	9 medlemmer,
herav har Arbeiderpartiet	3.
Kursutvalget	7 medlemmer,
herav har Arbeiderpartiet	3.
Lønns- og Personalutvalget	7 medlemmer,
herav har Arbeiderpartiet	3.
Ressurs- og Kommunalteknisk utvalg	9 medlemmer,
herav har Arbeiderpartiet	4.
Havne- og Samferdselsutvalget	9 medlemmer,
herav har Arbeiderpartiet	4.
Skole- og Kulturutvalget	9 medlemmer,
herav Arbeiderpartiet	4.

Utvalgene er valgt etter forholdstallsprinsippet. Det holdes gruppemøter med alle fagutvalgene foran ordinært møte. Styret har gruppemøte dagen foran ordinært møte og til alle gruppemøter innkalles – foruten de faste representantene – én representant fra A-gruppen i Hovedkomitéen, representant fra Stortingets Kommunalkomité, samt representanter for fagkomitéer hvor sakene skal sluttbehandles.

Norsk Kommuneforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Kommunalkontoret har ansvaret for innkallingene og saksdokumentene.

Fylkeskretsene

Kommunalkontoret har i perioden lagt vekt på å få bedre kontakt med Arbeiderpartiets grupper i fylkeskretsene. Det er grunn til å styrke denne del av Kommunalkontorets arbeid, og Arbeidsutvalget har invitert én representant for A-gruppa i fylkeskretsene til kommunalkonferanse januar 1985.

Aktiviteten i fylkeskretsene varierer, men tendensen for politisk arbeid også i fylkeskretsene er positive.

Ordførerkonferanser

Norske Kommuners Sentralforbund har holdt 7 ordfører og varaordførerkonferanser i 1984.

Kommunalkontoret har innkalt til gruppemøter ved samtlige konferanser. Det har resultert i at vi har møtt 325 av våre ordførere/varaordførere.

Fylkeskommunale hovedutvalg

Det er også holdt gruppemøter når NKS har hatt kurs for fylkenes hovedutvalg, men dessverre har vi ikke hatt kapasitet til å være tilstede ved alle kurs/konferanser for hovedutvalgene.

Hovedkomitéen for Reformene i Lokalforvaltningen

Komitéen har 11 medlemmer, hvorav Arbeiderpartiet har 5 representanter.

Funksjonstiden for den nåværende Hovedkomité er ut januar 1985.

Følgende sitter idag i Hovedkomitéen:

Knut Korsæth, Oppland – formann
Walborg Krosshaug, Oslo/Telemark
Kirsten Myklevoll, Troms
Arthur Rydland, Hordaland
Arne Born, Oslo

Hovedkomitéen for Lokalforvaltningen er et rådgivende organ for Kommunal- Arbeidsdepartementet, og skal bistå departementet i dets arbeid med å utvikle en rasjonell lokalforvaltning og med utforming og samordning innenfor sentraladministrasjonen når det gjelder tiltak som vedrører kommunene, fylkeskommunene og den lokale statsforvaltning. Hovedkomitéen møtes ca. én gang pr. måned.

I forbindelse med komitéens møter holdes det gruppemøter hvor A-fraksjonen i Stortingets Kommunalkomité – eventuelt andre av Stortingets fraksjoner – møter, samt representanter fra Norsk Kommuneforbund.

Kommunalkontoret innkaller til gruppemøtene og har ansvaret for saksdokumentene til alle ikke faste medlemmer av komitéen.

Norsk Kommuneforbund, og Norsk Elektriker- og Krafstasjonsforbund

Det har i perioden vært god kontakt mellom partiet og de nevnte forbund.

Forbundene får delta i partifraksjonens gruppemøter i Norske Kommuners Sentralforbund, Hovedkomitéen og alle fagutvalgene, samt Landskommunalkonferanser og arbeidsutvalgmøter. Når det er ønskelig arrangeres møter med våre fraksjoner i Stortingets ulike komitéer.

«Felleserklæringen» har bidratt til å styrke det faglig/politiske samarbeidet både sentralt og i kommuner og fylkeskommuner. Samarbeidet har uten tvil vært til gagn for både forbundene og Arbeiderpartiet.

Nordiske Kommunalkonferanser

Socialdemokraterna arrangerte Nordisk Kommunalkonferanse i Kungälv, Sverige i juni 1983.

Hovedtema for konferansen:

Arbeidsledighetsproblemene og kommunenes og fylkenes økonomi.

Fra Norge deltok:

Kirsten Myklevoll, Oddrunn Pettersen, Liv Eva Di Micco, Lillian Ødegård, Knut Korsæth, Rolf Hansen, John Sørfjordmo.

Det norske Arbeiderparti sto som arrangør for Kommunalkonferansen i 1984. Konferansen ble holdt i Lofoten, Svolvær.

Hovedtema for konferansen:

- Arbeiderbevegelsen på Nordkalotten.
- Utvidet kommunalt sjølstyre og forholdet mellom det politiske demokrati og det faglige samarbeidet.

Fra Norge deltok:

Aud Haukland, Synnøve Nymo, Knut Korsæth, Oddrunn Pettersen, Kirsten Myklevoll og John Sørfjordmo.

Informasjon til gruppelederne i kommunestyrene og fylkestingene

Vi har etter valget i 1983 lagt om rutinene ved utsendelse av «Fakta og Argumenter», slik at våre gruppeledere får politisk stoff sendt direkte og ikke gjennom kommunepartiet.

I perioden har vi hver høst arrangert orienteringsmøter om Statsbudsjettet, og om Arbeiderpartiets Alternative Budsjettforslag.

Hovedhensikten med møtene er å informere hverandre og legge opp til en felles strategi for det økonomiske opplegget nasjonalt, fylkeskommunalt og kommunalt.

Fram til 1984 var disse budsjettmøtene i stor grad beregnet på våre fylkespolitikere. Høsten 1984 endret vi dette slik at fylkeskretsene ble invitert med én representant fra hvert fylke.

Møtene er lagt opp i samråd med Finans- og Kommunalkomiteén.

Distriktenes Utbyggingsfond

Vi har opprettet kontakt mellom A-fraksjonen i DUF's styre, og Rådet, samt A-fraksjonen i Stortingets Kommunalkomitée.

Det holdes gruppemøter foran ordinære møter i Styret og Rådet.

Fylkenes kommunalutvalg

Kontakten med utvalgene er tilfredsstillende. Alle henvendelser til kommunalutvalgene sendes lederen, med kopi til fylkespartiene.

Kommunalkontoret

har – i den utstrekning det arbeidsmessig har vært mulig – holdt kontakt med fylkes- og kommunepolitikerne. Mye av kontorets tid går med til råd og veiledning i forhold til den kommunale lovgivning og samarbeidsformer mellom folkevalgte og partiorganisasjonen.

Statsstøtten til de politiske partiene

Bevilgningen til de politiske partienes sentrale organisasjoner ble for 1983 satt til 34 460 000 og for 1984 satt til 36 150 000 kroner.

Stortinget har fastholdt sitt vedtak fra 1977 om en sperre på 2.5%. Det vil si at partiene måtte oppnå minst 2.5% velgeroppslutning for å få andel av de bevilgede offentlige midler.

Ved Stortingsvalget i 1981 ble partiets andel av de avgitte stemmer 37.1%. Partiet fikk derfor 37.1% av de bevilgede midler. I tillegg ble den prosentandel som de partiene hadde som ikke nådde 7.5% av velgerne, fordelt på de partier som lå over 2.5% grensen.

Fordelingsnøkkelen var den samme som for hovedløpet:

Partiets andel ble for 1983: Kr. 13 641. 387

Partiets andel ble for 1984: Kr. 13 680. 967.

Av disse beløpene ble det overført til AUF

i 1983: Kr. 719.107

i 1984: Kr. 754.338

Støtte til lokalt politisk arbeid

Fylkespartiene

Støtten baserer seg på resultatet av fylkestingsvalget i 1979 når det gjelder tildelingen for 1983 og fylkestingsvalget i 1983 når det gjelder tildelingen for 1984.

Følgende satser ble anvendt

	1983	1984
Grunnstøtte	Kr. 8 350,-	Kr. 8 762,-
Støtte pr. representant	Kr. 1 685,-	Kr. 1 770,-
Pr. stemme inkludert AUF	Kr. 6,90	Kr. 8,25
Pr. stemme ekskl.	Kr. 5,50	Kr. 6,-

Resultat fylkespartiene

	1983	1984
Grunnstøtte		
Kr. 8350 x 19	Kr. 158 650,-	
Kr. 8762 x 19		Kr. 166 479,-
Støtte pr. representant		
406 x 1680	Kr. 682 080,-	
442 x 1770		Kr. 782 340,-
Støtte pr. stemme		
752 956 x 6.90	Kr. 5 195 396,-	
843 600 x 8.25		Kr. 6 959 700,-
	<u>Kr. 6 035 126,-</u>	<u>Kr. 7 908 519,-</u>

I samlet støtte for 1983 og 1984 ble fylkespartiene tilført **Kr. 12 994 826,-**.

Kommunepartiene

Støtten baserer seg på resultatet av kommunevalget i 1979 når det gjelder tildelingen for 1983 og kommunevalget i 1983 når det gjelder tildelingen for 1984.

Følgende satser ble anvendt:

	1983	1984
Grunnstøtte	Kr. 1 025,-	Kr. 1 073,-
Støtte pr. representant	Kr. 345,-	Kr. 360,-
Støtte pr. stemme	Kr. 4,85	Kr. 4,85

Resultat kommunepartiene

	1983	1984
Grunnstøtte		
453 kommuner x 1025	Kr. 464 325,-	
453 kommuner x 1073		Kr. 486 069,-
Representantstøtte		
5146 rep. x 345,-	Kr. 1 775 370,-	
5723 rep. x 360,-		Kr. 2 060 280,-
Støtte pr. stemme		
768.423 x 4.85	Kr. 3 726 851,-	
866.053 x 4.85		Kr. 4 200 357,-
	<u>Kr. 5 966 546,-</u>	<u>Kr. 6 746 706,-</u>

I samlet støtte for 1983 og 1984 ble kommunepartiene tilført

Kr. 12 713 252,-.

En sammenstilling av de offentlige tilskudd som er vedtatt av Stortinget har gitt partiet totalt følgende:

DNA sentralt

1983 Kr. 13 041 387,-

1984 Kr. 13 680 967,-

Fylkespartiene

1983 Kr. 6 035 126,-

1984 Kr. 7 908 519,-

Kommunepartiene

1983 Kr. 5 966 546,-

1984 Kr. 6 746 706,-

Kr. 53 379 251,-

Faglig politisk utvalg

Utvalget har i perioden bestått av følgende:

Ole Knapp, LO, formann
Svein-Erik Oxholm, LO
Kåre Hansen, LO
Ivar Leveraas, DNA
Britt Schultz, DNA
Asbjørn Kristoffersen, DNA, sekretær
Alf Frotjold, AOF
Ståle Dokken, AUF
Kjell Helland, Stortingsgruppas FPU

Utvalgets virksomhet

Faglig-politisk utvalg har i perioden holdt 8 møter og behandlet 42 saker.

Det har i perioden vært avholdt en lang rekke kontaktmøter mellom Landsorganisasjonen, forbundene og partiets ulike organer. Bl.a. i forbindelse med utarbeidelse og presentasjon av DNA's alternative budsjetter for 1984 og 1985.

Bevilgninger til fylkenes ordinære faglig-politiske virksomhet er gitt både i 1983 og 1984. I tillegg er det bevilget omlag 600 000 kroner til støtte for faglig-politiske konferanser og andre spesielle tiltak ute i distriktene i perioden.

Fylkes- og kommunevalget 1983

Resultatet av fylkes- og kommunevalget må betegnes som godt for DNA's vedkommende. Årsakene til dette var selvsagt mange, bl.a. at både Landsorganisasjonen og svært mange forbund var aktive medspillere i valgkampen.

I likhet med valgkampen i 1981, ble det i «valgkampinnspurten» 1983 gjennomført en faglig valgkampturne. I tidsrommet 22.8. - 3.9. besøkte LO's tillitsvalgte 10 byer i fylkene Østfold, Vestfold, Buskerud, Oppland, Telemark og Sør-Trøndelag. Det ble holdt arbeidsplassmøter, bedriftsbesøk, faglig-politiske valg møter og arrangert pressekonferanser hvor følgende temaer ble belyst: Sysselsetting, fordelingspolitikk, demokratisering i arbeidslivet, aktiv industripolitikk og generelt om faglig-politiske resultater.

I samarbeid med forbundene ble det lagt til rette for arbeidsplassbesøk over hele landet. Totalt ble det gjennomført over 200 besøk fordelt på ca.

50 tillitsvalgte fra 12 forbund innenfor den private og den offentlige sektor.

Fra faglig-politisk utvalg sentralt ble det i tillegg til Aktuelt Perspektiv også sendt en del valgmateriell til våre ca. 10 000 arbeidsplasskontakter. Materiellet ble fordelt på tre sendinger som gikk ut rett etter sommerferien.

Konferanser

I perioden har utvalget holdt følgende konferanser:

1983:

Faglig/politisk konferanse for Landsorganisasjonen, forbundene og stortingsgruppa. 7. og 8. februar på Hotel Klubben, Tønsberg.

1. Den politiske og faglige situasjonen, v/Gro Harlem Brundtland og Tor Halvorsen.
2. Sysselsettingssituasjonen – Kampen mot arbeidsledigheten v/Einar Førde, Finn Kristensen, Ingeborg Botnen og Arve Berg.
3. Svensk fagbevegelses aktive deltakelse i SAP's valgkamp 1982, v/Tomas Nordstrøm og Klas Pettersson.
4. Kommune- og fylkestingsvalget 1983. DNA's valgkampopplegg, v/Ivar Leveraas. Den faglige valgkampen, v/Ole Knapp.

Det var 75 deltakere.

Faglig-politisk konferanse for Landsorganisasjonen, forbundene og stortingsgruppa. 8. og 9. desember på Grand Hotel, Kongsberg.

1. Faglig-politisk samarbeid fram mot stortingsvalget, v/Ole Knapp.
2. Den politiske situasjonen, v/Gro H. Brundtland.

For øvrig ble mesteparten av tiden benyttet til gruppediskusjoner om tema nr. 1. Det var 59 deltakere.

1984:

Det er ikke avholdt noen faglig-politisk konferanse av ovennevnte art i 1984. Det vil bli avholdt i 1985. Imidlertid er det arrangert en rekke møter for forbundene i forbindelse med utarbeidelsen av DNA's programforslag for neste stortingsperiode og presentasjonen av programkomitéens forslag:

18. januar: Olje og samfunn mot år 2000, v/Finn Kristensen.
 9. februar: Levekår og fordelingspolitikk, v/Rune Gerhardsen.
 8. mars: Foreløpige tanker om sysselsettingspolitikken, industripolitikken i sysselsettingssammenheng, v/Jon Ivar Nålsund.
 5. april: Økonomisk demokrati og videreføring av bedriftsdemokratiet, v/Einar Førde.
 10. mai: Problemstillinger i skattepolitikken, v/Øystein Gulbrandsen.
- Alle møtene ble holdt i Folkets Hus, Oslo.

Programkomitéens forslag ble presentert for de ulike typer forbund med hovedvekt på den del av programforslaget som berørte vedkommende forbund. Møtene ble holdt som følger:

- 10. september: Samferdselspolitikken, v/Kjell Borgen.
Sted: De Statstilsattes Hus, Møllergata 10, Oslo.
- 11. september: Industripolitikken, v/Gro H. Brundtland og Finn Kristensen.
Sted: Jern og Metalls forbundsstyresal, Lilletorget, Oslo.
- 12. september: Den offentlige sektor, v/Einar Førde.
Sted: De Statstilsattes Hus, Møllergata 10, Oslo.
- 13. september: Programkomitéens forslag til arbeidsprogram for perioden 1986 - 1989, v/Gro H. Brundtland.
- 28. september: Boligpolitikken, v/Ivar Leveraas og Gunnar Berge.
Sted: Bygningsindustriarbeiderforbundet, H. Ibsensgate 7, Oslo.

Kommune- og fylkestingsvalget og valgkampen 1983

Kommunevalget

Kommunevalget ga Arbeiderpartiet en oppslutning på 38,9 prosent av de avgitte stemmer. Dette utgjør en framgang på 3 prosent fra kommunevalget i 1979.

Kommunestyrevalgene ga Arbeiderpartiet 5 764 kommunestyrerepresentanter. Dette er en framgang på 618 representanter fra forrige kommunevalg. Av de innvalgte kommunestyrerepresentanter var 1 456 kvinner. Dette utgjør 25,3 prosent av Arbeiderpartiets kommunestyremedlemmer.

Arbeiderpartiet stilte denne gangen liste i 453 av landets 454 kommuner. Dette er en framgang på fire i forhold til 1979-valget, og det er nå bare én kommune hvor Arbeiderpartiet ikke har stilt liste.

Fylkestingsvalget

Ved fylkestingsvalget fikk Arbeiderpartiet også en oppslutning på 38,9 prosent av de avgitte stemmer. Dette utgjør en framgang på 2,9 prosent i forhold til det forrige fylkestingsvalget.

Fylkestingsvalget ga Arbeiderpartiet 442 fylkestingsmedlemmer. Dette er en framgang på 36 i forhold til det forrige fylkestingsvalget. Av de innvalgte fylkestingsrepresentantene for Arbeiderpartiet var 152 kvinner.

Valgkampen

Grunnlaget for valgkampen ble lagt gjennom landsmøtets vedtakelse av manifestet «Arbeid, bolig, helse». Disse sakene kom også i stor grad til å dominere valgkampen.

Sentralstyret oppnevnte en politisk valgkampledelse som besto av: Gro Harlem Brundtland, Einar Førde, Tor Halvorsen og Ivar Leveraas. I likhet med valgkampen i 1981 ble det opprettet en informasjonsentral på partikontoret.

Interne trykksaker:

De viktigste interne trykksaker i valgkampen var:

«Erfaringer med Willoch-regjeringen»,

Manifestet «Arbeid, bolig, helse»,

Fakta- og argument-notater,

Arbeiderbevegelsens håndbok,

Aktuelt Perspektiv.

Utadvendte trykksaker:

2 nummer av valgavisen AKTUELT (med utskiftnings sider for hvert enkelt fylke),
Arbeiderungdommen, til ungdommen,
Brorskap, til kristne velgere,
løpeseddel «Tenk om du mistet jobben»,
løpeseddel «Er du lei av tomt snakk» (likestilling),
løpeseddel «Gi dem en sjanse» (sysselsetting),
visittkort, 6 varianter.

Argumentasjonsgrupper:

Det ble oppnevnt 5 argumentasjonsgrupper som et ledd i forberedelsen av valgkampen,
Arbeid og økonomi (leder Hallvard Bakke),
Kommunenes og fylkeskommunenes økonomi (Sigbjørn Johnsen),
Industri (Finn Kristensen),
Boligpolitikk (Ivar Leveraas),
Helse- og sosialpolitikk (Gunn Vigdis Olsen-Hagen).

Sysselsettingsrapporter:

Det ble utarbeidet rapporter om sysselsettingsutviklingen i de forskjellige regioner i landet, som ble presentert på pressekonferanser ca. 20. august. Rapportene omfattet
Nord-Norge – presentasjon i Troms,
Hedmark/Oppland – presentasjon på Lillehammer,
Sørlandet – presentasjon i Kristiansand,
Vestlandet – presentasjon i Bergen,
Trøndelagsfylkene, presentasjon i Trondheim.

Talerformidling:

Fra landspartiets side ble det formidlet et stort antall talere. De som ble disponert av landspartiet var:

Gro Harlem Brundtland	Egil Knudsen
Einar Førde	Finn Kristensen
Ivar Leveraas	Gunn Vigdis Olsen-Hagen
Reiulf Steen	Lars M. Skytøen
Odvar Nordli	Ulf Sand
Gunnar Berge	Eivind Bolle
Guttorm Hansen	Oddrunn Pettersen
Harriet Andreassen	Thorbjørn Berntsen
Sissel Rønbeck	Knut Frydenlund

1. mai 1983

Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet sendte ut følgende retningslinjer for feiringen av dagen:

Til fagforeningene, samorganisasjonene, kommunepartiene og partiavdelingene

«To oppgaver står i aller framste rekke både for den faglige og politiske arbeiderbevegelse: Arbeid for alle – fred i verden. Bakgrunnen er den farlige internasjonale situasjon som har fått utvikle seg, og den fortsatt økende ledigheten i den vestlige verden.

Rustningskappløpet, lagrene av atomvåpen både i øst og vest, situasjonen i Midt-Østen, Polen, Afghanistan og Latin-Amerika er klare trusler mot freden. Arbeiderbevegelsen vil demonstrere for alle folks rett til grunnleggende menneskerettigheter og demokrati, for fortsatt avspenningspolitikk, mot kapprustning og for at forhandlingene om begrensning av kjernefysiske våpen både i øst og vest må gi konkrete resultater.

Arbeidsledigheten griper ytterligere om seg. I de vestlige industrilandene har den blitt det største samfunnsproblem.

I en krevende tid klarte Norge å holde masseledigheten borte. Nå opplever vi ledighetstall som en må mange år tilbake i historien for å finne maken til. Tusener av arbeidstakere føler sin arbeidsplass truet. Kampen for den fulle sysselsetting – «Arbeid for alle» – vil fortsatt være hovedoppgaven for den samlede arbeiderbevegelse.

Samarbeidskomitéen mellom Landsorganisasjonen i Norge og Det norske Arbeiderparti har drøftet feiringen av 1. mai. Etter Samarbeidskomitéens oppfatning må de spørsmål som er nevnt foran, sette preg på 1. mai-feiringen.

Vi oppfordrer den lokale fagbevegelse og de lokale avdelinger i Arbeiderpartiet til å legge opp feiringen av dagen etter følgende retningslinjer:

1. Samorganisasjonene og Arbeiderpartiets avdelinger bør tidligst mulig inngå et samarbeid om arrangementene. Arrangementene må ta utgangspunkt i de lokale tradisjoner og sikte mot en bredest mulig deltakelse.
2. Siktemålet er å demonstrere samholdet og styrken i arbeiderbevegelsen. Det bør derfor være én hovedtaler ved tilstelningene.
3. Det brukes et felles demonstrasjonsmerke, og hovedparolen skal være:

FRED OG ARBEID»

Fra landspartiet ble det formidlet 225 talere til 280 arrangementer rundt om i landet. I tillegg var ca. 150 lokale talere i aksjon.

1. mai 1984

Foran feiringen av 1. mai 1984 ble følgende retningslinjer sendt ut sammen med et arbeidshefte og forslag til paroler for dagen:

«Samarbeidskomitéen mellom Landsorganisasjonen i Norge og Det norske Arbeiderparti har drøftet feiringen av 1. mai, og oppfordrer den lokale fagbevegelse og de lokale avdelinger av Arbeiderpartiet til å legge opp feiringen av dagen etter følgende retningslinjer:

1. Samorganisasjonene og Arbeiderpartiets avdelinger bør tidligst mulig inngå et samarbeid om arrangementene. Arrangementene må ta utgangspunkt i de lokale tradisjoner og sikte mot en bredest mulig deltakelse.
2. Siktemålet er å demonstrere samholdet og styrken i arbeiderbevegelsen. Det bør derfor være én hovedtaler ved tilstelningene.
3. Det brukes et felles demonstrasjonsmerke, og hovedparolen skal være:

ARBEID – TRYGGHET – RETTFERD»

238 talere ble formidlet fra landspartiet til 285 arrangementer. Ved ca. 150 arrangementer ble lokale talere benyttet.

Nordisk samarbeid

Det nære samarbeidet med de øvrige sosialdemokratiske partier i Norden er ført videre.

Det er i løpet av perioden holdt 2 møter i samarbeidskomitéen mellom de nordiske partier og landsorganisasjonene. I tillegg har partisekretærene i de nordiske partiene jevnlig møter om aktuelle spørsmål. I løpet av 1984 fikk den nordiske samarbeidskomitéen egen fast sekretær, Bjørn Wall, fra Sverige. Han overtok også sekretærfunksjonen i det nordiske partisamarbeidet etter Sven Dahlin.

I forbindelse med at Nordisk Råd inviterte samtlige partisekretærer fra samtlige partier i Norden til et seminar på Færøyene i juni 1983, hadde de nordiske partisekretærene kontakt med partifellene på Færøyene. Dette ledet fram til at vårt færøyske søsterparti nå er trukket mer direkte med i det nordiske partisamarbeidet.

Rent politisk har det nordiske partisamarbeidet og samarbeidet med landsorganisasjonene vært konsentrert om den økonomiske politikk og anstrengelsene for å gjenskape full sysselsetting og arbeidet for avspenning og fred.

SAMAK-møtet i 1983 ble holdt i Køge i Danmark den 15. og 16. februar.

Møtet vedtok to uttalelser, en om internasjonal økonomi og en om fred og sikkerhet.

Om INTERNASJONAL ØKONOMI OG SYSSELSETTING uttalte SAMAK bl.a.: «Arbeid til alle er hovedmålet for den økonomiske politikken. Arbeidsledighet er ingen naturlov. Det er en klar sammenheng mellom økonomisk vekst og høy sysselsetting. Nesten 10 års internasjonal lavvekst og krise har vist til fulle at den konservative økonomiske politikk som nå dominerer i mange land, ikke er veien å gå. Ledigheten vil med den bare fortsette å øke i industrilandene, og situasjonen for utviklingslandene vil bli enda verre. Derfor må utviklingen snus. Alle krefter må samles om en ny, solidarisk og samordnet ekspansiv innsats gjennom internasjonalt samarbeid.

Intet land kan lenger sette seg utover den gjensidige økonomiske avhengighet. Det må tas skritt til effektivt økonomisk samarbeid med det mål å skape vekst og dermed større produksjon, investeringer og sysselsetting.

Særlig må det legges vekt på:

- Initiativ til framgang i produksjon og investeringer, bl.a. innenfor transport, boligsektoren, byfornyelse, miljøvern, energi, data og informasjonsteknologi.
- Målbevisst prioritering av sysselsetting krever en tilpasning av inntektsutviklingen og økt kontroll med prisutviklingen. Det må sikres sosial balanse i fordelingen av byrder mellom befolkningsgruppene.
- Konkrete initiativ til internasjonale avtaler om større stabilitet på valutaområdet.

- Den ekspansive økonomiske politikken må følges opp med nye initiativ som kan sikre en større overførsel av kapital og tilgang på ressurser til utviklingslandene.

Nordisk arbeiderbevegelse er besluttet på å ta en rekke konkrete initiativ på disse fire hovedområdene på det internasjonale plan, og Nordens arbeiderbevegelser oppfordrer alle vestlige lands regjeringer til å sikre den bredest mulige tilslutning til en ny felles innsats for vekst og full sysselsetting.»

Om FRED OG SIKKERHET konstaterte SAMAK den store fare som følger med den fortsatte opprustningen, især når det gjelder kjernevåpen, og beklaget den fortsatte mangel på resultater ved de nedrustningsforhandlingene som for tiden foregår. Det er først og fremst supermaktens ansvar at det skapes framgang og resultater i de løpende forhandlinger om de europeiske mellomdistanseraketter, de langtrekkende strategiske kjernevåpen, samt de konvensjonelle våpen i Europa. Men også den sosialdemokratiske arbeiderbevegelse føler et ansvar med hensyn til å påvirke forhandlingspartene til å forstå alvoret i våre krav om snarlige nedrustningsresultater.

SAMAK vil understreke at en videreføring av avspenningsprosessen, bygd på prinsippene om sikkerhet i fellesskap, er av den største betydning for landene i Europa. I Europa er den militære konfrontasjon farligst. En atomkrig i Europa kan ikke begrenses. SAMAK støtter derfor Palmekommisjonens rapport om felles sikkerhet som et verdifullt bidrag til avspenningsbestrebelsene.

SAMAK anbefaler:

1. En fastfrysing av alle eksisterende atomvåpenarsenaler.
2. En kopling av forhandlingene om mellomdistanserakettene og de strategiske langdistanseraketter.
3. En løsning i Europa med nedbygging av SS-20 raketten (i øst) og ingen utplassering av nye vestlige mellomdistanseraketter.
4. Ingen utplassering hos noen av partene av nye raketter mens forhandlingene pågår, og ingen videre forberedelse til utplassering.

Med disse uttalelsene har nordisk arbeiderbevegelse enda en gang understreket bred enighet om viktige oppgaver som fullt underbygger og støtter også den politikken som Arbeiderpartiet har lagt opp til i vårt land.

Internasjonalt samarbeid

Arbeiderpartiet har deltatt aktivt i samarbeidet i Den sosialistiske Internasjonale. Reiulf Steen er en av Internasjonalens visepresidenter. Partiet er representert i følgende komitéer i SI:

- Nord/Sør-komitéen
- Sør-Afrikakomitéen.

Thorvald Stoltenberg har representert SI som observatør ved valgene i Nicaragua. Reiulf Steen har hatt flere oppdrag for SI. Gro Harlem Brundtland, Einar Førde, Thorvald Stoltenberg, Reiulf Steen og Thorbjørn Jagland representerte partiet på SI's kongress i Portugal.

Arbeiderpartiet har også deltatt aktivt i samarbeidet i Scandilux-gruppa (de sosialdemokratiske partiene i Norge, Danmark, Nederland, Belgia, Luxembourg) med Labour, SPD og Sosialistpartiet i Frankrike. Scandilux-gruppa er et forum for disse partiene for drøfting av sikkerhets- og nedrustningsspørsmål. Arbeiderpartiet har stått som arrangør for et av disse møtene i desember 1984.

Arbeiderpartiet har også i denne perioden hatt kontakt med sammenlutningen av sosialistpartiene innen EF ved bl.a. å delta regelmessig på byråmøtene i organisasjonen.

Gro Harlem Brundtland og Einar Førde er aktive på flere plan i internasjonalt samarbeid. Gro Harlem Brundtland er medlem av Palme-kommisjonen og leder den uavhengige FN-kommisjonen om utviklings- og miljøspørsmål. Dette gir også partiet kontakter og erfaringer som har stor betydning.

To-sidig samarbeid

Arbeiderpartiet har også i denne perioden hatt mange og brede internasjonale kontakter med enkeltpersoner, partier og organisasjoner.

Det er nå opprettet en to-sidig kontakt med det franske sosialistpartiet. Gro Harlem Brundtland og Finn Kristensen gjestet partiet våren 1984.

A-lotteriet – Lotteriservice A/S

A-lotteriet har for årene 1983 og 1984 hatt en stigende omsetning, noe som i likhet med tidligere år bl.a. må godskrives innsatsen fra fylkespartiene.

A-lotteriet 1983 og 1984 var lagt opp til en mulig brutto investering på kr. 4.000.000,- med 400.000 lodd à kr. 10,-. Lotteriene ble ikke utsolgte, men ga et overskudd for 1983 på kr. 1.525.000 – og for 1984 kr. 1.250.000.

Overskuddet blir fordelt på DNA, AUF, Framfylkingen og fylkespartiene. Fylkespartiene får sin andel som provisjon av omsetningen.

	1983 à kr. 100,-	1984 à kr. 100,-
Finnmark	731 loddbøker	785 loddbøker
Troms	1 177 loddbøker	1 135 loddbøker
Nordland	1 398 loddbøker	1 092 loddbøker
Nord-Trøndelag	848 loddbøker	850 loddbøker
Sør-Trøndelag	1 468 loddbøker	1 522 loddbøker
Møre og Romsdal	1 316 loddbøker	1 327 loddbøker
Sogn og Fjordane	736 loddbøker	856 loddbøker
Hordaland	1 616 loddbøker	1 642 loddbøker
Rogaland	982 loddbøker	985 loddbøker
Vest-Agder	575 loddbøker	783 loddbøker
Aust-Agder	800 loddbøker	782 loddbøker
Telemark	1 513 loddbøker	1 428 loddbøker
Vestfold	1 089 loddbøker	1 137 loddbøker
Buskerud	1 200 loddbøker	1 337 loddbøker
Oppland	1 530 loddbøker	1 530 loddbøker
Hedmark	1 587 loddbøker	1 476 loddbøker
Akershus	1 489 loddbøker	1 800 loddbøker
Østfold	1 610 loddbøker	1 450 loddbøker
Oslo	1 771 loddbøker	x
Tilsammen	23 436 loddbøker	21 917 loddbøker

x Solgt fra A-lotteriet.

Den 6. desember 1983 ble interesseselskapet A-lotteriet (DNA, AUF og Framfylkingen) oppløst. Styret for Lotteriservice A/S skal være utvalg for A-lotteriet. AUF og Framfylkingen skal fortsatt ha andel av overskuddet i A-lotteriet.

Lotteriservice A/S

Den 6. desember 1983 overtok Det norske Arbeiderparti samtlige aksjer i selskapet. 135 aksjer fra AUF og 40 aksjer fra Framfylkingen. Aksjekapitalen består av 500 aksjer à kr. 100,-.

Selskapet er i første rekke et innkjøpsorgan for A-lotteriet, men tar også på seg oppgaver for andre organisasjoner. Dessuten har det en god omsetning av hammerflagg og norske flagg til foreninger og lag. Det omsettes også bordfaner og bordflagg.

Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite (AIS)

Formål

Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite (AIS) er arbeiderbevegelsens styrings- og koordineringsorgan når det gjelder internasjonal støttevirksomhet, u-hjelpsenngasjement, katastrofehjelp og humanitært hjelpearbeid. AIS samordner arbeiderbevegelsens støtte til nasjonale og sosiale frigjøringsbevegelser, organisasjoner og enkeltpersoner som arbeider for organisasjonsfrihet og andre demokratiske rettigheter i land der slike rettigheter blir krenket. AIS yter hjelp til personer og familier i vansker på grunn av forfølgelse i hjemlandet. AIS forbereder og innstiller overfor LO på eventuell støtte fra LO (og AIS) til faglige u-hjelpsprosjekter i forbindelse med Rammeavtalen mellom LO og NORAD. Dessuten samordner AIS humanitær hjelp og katastrofehjelp, som er Norsk Folkehjelps hovedvirksomhet på det internasjonale felt. Det er nært samarbeid mellom Norsk Folkehjelp, LO og AIS og med AOF.

Organisasjon

Samarbeidskomiteen LO/DNA oppnevner AIS' arbeidsutvalg, som i 1983-84 besto av AIS' formann Leif Haraldseth, nestformann Kaare Sandegren og sekretær Leonard Larsen. Thorbjørn Jagland er 4. medlem av arbeidsutvalget.

AIS' styre består foruten arbeidsutvalget av tre medlemmer med varamedlemmer (i parentes) oppnevnt av DNA:

Einar Førde (Ivar Leveraas), Thorbjørn Jagland (Martin Kolberg) og Jens Stoltenberg (Bjarne Kristiansen).

Tre medlemmer med to varamedlemmer oppnevnt av LO: Walter Kolstad (Evy Boverud Pedersen), Arthur Svensson (Asbjørn Habberstad), Lars M. Skytøen (Svein-Erik Oxholm).

Et medlem med varamedlem oppnevnt av Norsk Folkehjelp: Odd Wivegh (Laila Nikolaisen).

Et medlem med varamedlem oppnevnt av AOF: Arne Semmerud (Aslak Leesland).

AIS' råd består av en representant fra hver av AIS' medlemsorganisasjoner.

LOs internasjonale avdeling er *sekretariat* og driver det daglige arbeid.

Det integrerte samarbeid mellom AIS og Norsk Folkehjelp foregår i praksis ved at Norsk Folkehjelps internasjonale enhet arbeider i nært samarbeid med LOs internasjonale kontor. Internasjonal sekretær i LO er formann i Norsk Folkehjelps internasjonale Utvalg, AIS' sekretær medlem. Norsk Folkehjelp har hittil hatt ansvaret til dels for utformingen og

innsendingen av søknader på egne eller AIS' vegne til statlige organer om offentlige midler, til dels for gjennomføringen av humanitære og katastrofeprosjekter og innsamlingsaksjoner. Et samarbeid med AOF utvikles, hvorved AOF utarbeider og gjennomfører opplæring av fagforeningsledere og tillitsvalgte fra utviklingslandene på vegne av og i nært samarbeid med AIS/LO.

Finansiering

Til AIS' Fond bevilger LO årlig 400 000 kroner. Alle medlemsorganisasjonene betaler kr. 1,- pr. medlem pr. år.

AIS' og Norsk Folkehjelps støttevirksomhet skjer i samarbeid og forståelse med fag- og arbeiderbevegelsen i «vedkommende land og/eller med FFI og yrkesinternasjonale».

Prosjekter

Arbeidsfordelingen mellom AIS, LO, Norsk Folkehjelp og AOF er ordnet slik at AIS konsentrerer seg om politisk menneskerettighetsstøtte, faglige u-hjelpsprosjekter. Norsk Folkehjelp tar seg av humanitær og sosial bistand og katastrofebistand. AOF forestår gjennomføring av faglig tillitsmannsopplæring.

Arbeiderpartiets stortingsgruppe

Arbeiderpartiets stortingsgruppe

1. Tillitsvalgte og ansatte	69
a) Gruppa og gruppestyret	
b) Tillitsmenn i Stortinget og avdelingene	
c) Sekretariatet	
2. Stortingsgruppas faglig/politiske utvalg	70
3. Arbeiderpartiets alternative budsjetter	71
a) Mål og oppgaver	
b) Hovedelementer	
c) Samlede virkninger	
4. Oppfølging av arbeidsprogrammet	78
a) Innledning	
b) Departementsvis oversikt	
1. Finansdepartementet	78
2. Kommunaldepartementet	80
3. Sosialdepartementet	82
4. Utenriksdepartementet	87
5. Departementet for utviklingshjelp	89
6. Forsvarsdepartementet	90
7. Industridepartementet	91
8. Olje- og energidepartementet	92
9. Kirke- og undervisningsdepartementet	94
10. Kultur- og vitenskapsdepartementet	96
11. Fiskeridepartementet	97
12. Landbruksdepartementet	98
13. Miljøverndepartementet	99
14. Forbruker- og administrasjonsdepartementet	100
15. Samferdselsdepartementet	101
16. Justisdepartementet	102
17. Handelsdepartementet	108
c) Handlingsplan for ungdom	109

1. TILLITSVALGTE OG ANSATTE

a) Gruppa og gruppestyret

Stortingsgruppa har etter valget i 1981 hatt dette styret:

Gro Harlem Brundtland, leder, Gunnar Berge, nestleder, Kjell Magne Fredheim, sekretær Einar Førde, Finn Kristensen, Bjarne Mørk Eidem, Astrid Murberg Martinsen, med Sissel Rønbeck, Arve Berg, Oddrunn Petersen, Guttorm Hansen og Odvar Nordli som varamedlemmer.

Innpisker har vært Osmund Faremo.

b) Tillitsmenn i Stortinget og avdelingene

Følgende av gruppas medlemmer har fungert som tillitsmenn i Stortinget og avdelingene:

Stortinget:	President: Odvar Nordli Sekretær: Arve Berg
Lagtinget:	President: Liv Andersen Varapresident: Kjell Bohlin Sekretær: Rolf Nilssen Varasekretær: Liv Aasen
Odelstinget:	President: Arne Nilsen Varapresident: Hallvard Bakke Sekretær: Inger Lise Gjerv

c) Sekretariatet

Ved årsskiftet 1984/85 hadde sekretariatet følgende sammensetning:

Torstein Moland, sekretariatsleder, Steinar Saghaug, nestleder, Svein Roald Hansen, rådgiver, Steinar Gullvåg, informasjonsleder, Karen Helle, økonomisk rådgiver, Ole Steen-Olsen, juridisk rådgiver, Liv Eva Di Micco, Eirik Haugen, Bernt Bull, Jan Løkken og Terje Emil Johannessen, gruppesekretærer.

Gruppas kontorpersonale:

Inga Harlem, Elsa Guldvog, Anne Haldorsen, Kari Wilhelmsen, Turi Stensrud, Jorunn Aaserud Olsen, Kari Vikersveen og Lisbeth Sannerud Aass.

2. STORTINGSGRUPPAS FAGLIG/POLITISKE UTVALG

Beretningen omfatter høstsesjonen 1983 og vårsesjonen 1984. Faglig/politisk utvalg har i perioden hatt følgende sammensetning:

Kjell Helland(formann)
Alf Bjørnø (nestformann)
Brit Jørgensen
Åshild Hauan
Arve Berg

Utvalget har vært organisert med en kontakt for hvert enkelt fylke av stortingsrepresentantene.

De stadig økende problemene på arbeidsmarkedet har økt interessen for å ha kontakt med gruppas faglig/politiske utvalg fra fagbevegelsens side. Dette har den helt naturlige forklaring at gruppas faglig/politiske utvalg nå er et enda viktigere bindeledd mellom fagbevegelsen og det politiske miljø. Resultatet av dette er en sterk øking av saksmengden for utvalget, spesielt ved budsjettbehandlingen. Medvirkende til dette har også vært at utvalget samtidig har arbeidet med å bedre markedsføringen av sin egen virksomhet overfor fagbevegelsen.

I likhet med tidligere har det vært en viktig oppgave for utvalget å knytte de mest hensiktsmessige kontakter mellom forbund og fagforeninger til de som arbeider med de enkelte saker på politisk plan. Kontakten med våre representanter som arbeider med de enkelte sakene i Stortingets komitéfraksjoner, har fungert tilfredsstillende. Dette har vært en viktig arbeidsform i forbindelse med behandling av sakene.

Det legges også vekt på å trekke med våre stortingsrepresentanter fra de enkelte distrikter sakene gjelder i de tilfellene dette er naturlig. I dette arbeidet spiller utvalgets fraksjons- og fylkeskontakter en viktig rolle. Utvalget har også på andre måter virket som et kontaktpunkt med fagbevegelsen sentralt og lokalt, bl.a. ved en rekke besøk av fagorganiserte i Stortinget med etterfølgende faglig/politisk spørretime.

Av viktige saker utvalget har hatt til behandling kan nevnes:

- Bruk av sivilt personell i forsvaret
- Kontraktørvirksomheten
- Samferdselsspørsmål
- Konkurser ved rengjøringsbedrifter.

Utvalgets medlemmer har forelest ved kursvirksomhet både i partilag og de forskjellige forbund. Det har også formidlet foredragsholdere til partilag, klubber og foreninger. Utvalget har arrangert møte mellom Jern & Metall og samtlige stortingsrepresentanter, samtidig som det har vært med på opplegget av valgkampen Jern & Metall skal føre. Det har vært avholdt informasjonsmøte med fagbladene for å kunne bedre gjensidig informasjon og samarbeid.

3. ARBEIDERPARTIETS ALTERNATIVE BUDSJETTER

Under budsjettbehandlingen både høsten 1983 og 1984 la stortingsgruppa fram alternative statsbudsjetter med utgangspunkt i partiets programmer og den aktuelle økonomiske situasjonen. Hovedprioriteringene var de samme i begge de to alternative budsjettene. I det alternative budsjett for 1985 ble det bl.a. uttalt:

a) Mål og oppgaver

Arbeiderpartiets alternative budsjett for 1985 er utarbeidet med utgangspunkt i de hovedmål partiet har satt seg:

- Sikre arbeid for alle.
- Legge grunnlaget for ny vekst for Norge.
- Trygge og utbygge velferdssamfunnet.
- Økt likestilling og utjamning.

I den nåværende situasjonen er den største utfordringen å sikre folk arbeid. I løpet av 3 år med borgerlig styre, er arbeidsledigheten mer enn fordoblet. Arbeiderpartiet har hele tiden advart mot en slik utvikling. Når ledigheten først er kommet på et vesentlig høyere nivå og har fått vare en

tid, er det langt vanskeligere og tar lengre tid å få den ned igjen. Dette er en erfaring mange land etter hvert har gjort. De skadevirkningene som er oppstått de siste 3 årene vil det ta tid å rette opp. Allerede i budsjettet for 1985 bør en imidlertid kunne ta et betydelig skritt for å redusere ledigheten.

Den økte arbeidsledigheten har bl.a. ført til en sterk øking i utbetalningene til arbeidsledighetstrygd. Den økte ledigheten og andre sider ved den borgerlige politikken har også ført til at andre deler av de offentlige budsjetter er blitt sterkt belastet. Eksempelvis har kommunenes utgifter til sosialhjelp de siste årene hatt en eksplosjonsartet øking. Dette har svekket kommuneøkonomien og redusert kommunenes muligheter for å ivareta andre prioriterte oppgaver.

Kommunene og fylkene har også ansvaret for viktige samfunnsoppgaver som helsestell, barnevern, eldreomsorg og utdanning. Kommunene og fylkene har de siste årene ikke hatt tilstrekkelige midler til å ivareta disse oppgavene på en forsvarlig måte. Det er derfor nødvendig å sikre kommuner og fylkeskommuner et økonomisk grunnlag for å løse sine viktige oppgaver innenfor helse- og sosialsektoren og omsorgen for de eldre. En styrking av lokalforvaltningens økonomi vil samtidig bidra til å øke sysselsettingen.

For å legge grunnlaget for en sterkere vekst i framtida, er det også nødvendig å styrke industriens muligheter for omstilling og nyskaping. Selv om deler av eksportindustrien nå har hatt framgang, er det fortsatt stagnasjon i de industrier som produserer for hjemmemarkedet.

Til tross for at industrien nå har fordeler av en internasjonal oppgangskonjunktur, regner regjeringen med at sysselsettingen vil gå ned med 1,9 pst. i 1984 og 0,2 pst. i 1985 (nasjonalbudsjettets anslag). Til tross for vekst i investeringene i 1985, vil de fortsatt ligge 16 pst. lavere enn i 1981.

Den fordelingspolitikk som er ført de siste 3 årene har ført til større ulikheter og sosiale forskjeller. Det budsjett som regjeringen legger fram for 1985 vil forsterke denne tendensen. Det er derfor nødvendig med en annen fordelingspolitikk.

b) Hovedelementene

Arbeiderpartiets økonomiske opplegg er utformet med utgangspunkt i at regjeringens budsjett vil føre til en arbeidsledighet på 60-70 000 også neste år. Med regjeringens opplegg er det en fare for ytterligere øking etter hvert som konjunkturoppgangen avtar.

Arbeiderpartiets alternativ er beregnet å føre til en øking i den samlede sysselsetting med minst 15 000 årsverk utover regjeringens opplegg. Med dette vil inntil 25 000 flere kunne bli sysselsatt.

I utformingen av sitt alternative budsjettopplegg har Arbeiderpartiet lagt vekt på å presentere et nøkternt og realistisk alternativ som ikke skal føre til høyere pris- og kostnadsstigning enn det regjeringen har lagt opp til. Arbeiderpartiet mener at en dempet pris- og kostnadsvekst gjør det lettere å sikre høy sysselsetting og balansert utenriksøkonomi. Dersom en

lar ledigheten fortsette å øke, vil det imidlertid neppe bli mulig å gjen-skape full sysselsetting i Norge i 1980-årene. Derfor må det allerede i 1985 tas et vesentlig skritt for å redusere ledigheten.

Selv om Arbeiderpartiet har visse merknader til regjeringens konjunkturvurderinger for 1985, må det understrekes at det er regjeringen som med sitt apparat må ha hovedansvaret for å foreta slike vurderinger og legge fram prognoser for den økonomiske utvikling. Arbeiderpartiet har funnet det nødvendig å basere sitt alternative budsjett på at regjeringens opplegg vil føre til den økonomiske utvikling regjeringen beskriver i Nasjonalbudsjettet. Dersom det imidlertid skulle vise seg at regjeringen igjen har feilvurdert utviklingen, kan det også bli aktuelt med en revisjon av Arbeiderpartiets opplegg.

Arbeiderpartiets budsjettopplegg for 1984 har disse hovedelementene:

- Industri- og distriktpolitiske tiltak for 980 mill. kroner. Når en også tar med virkningene av lavere rente og endringer i bedriftsbeskatningen, blir beløpet om lag 1.100 mill. kroner. Regjeringens opplegg gjør det nødvendig for Arbeiderpartiet også denne gang å foreslå en handlingsplan for industrien med stor vekt på økte bevilgninger til nyskaping, forskning, utvikling og omstilling. Samtidig foreslås det tiltak for å sikre sysselsettingen i eksisterende utsatte bedrifter, lavere avgifter, lavere renter og økte utlån fra statsbankene.
- Kommunenes og fylkeskommunenes økonomi foreslås styrket med i alt 1.600 mill. kroner i forhold til regjeringens opplegg. Dette tilsvarer vel 2 pst. av kommunenes og fylkeskommunenes totalbudsjett. En slik styrking av kommunenes økonomi er nødvendig fordi regjeringens politikk de siste årene har ført til store økonomiske problemer i mange kommuner, og har svekket kommunenes muligheter til å bidra til å redusere arbeidsledigheten og løse viktige fellesoppgaver. Arbeiderpartiets forslag vil sette kommuner og fylker bedre i stand til økt innsats innenfor helse- og sosialsektoren, barnevern, utbygging og drift av barnehager og til å sikre ungdom sysselsetting gjennom den ungdomsloven som blir foreslått.
- Statens innsats for investeringer og drift økes. Det er bl.a. gitt rom for en betydelig styrking av arbeidsmarkedsetaten og en sterk øking av investeringene i samferdselssektoren.
- En kredittpolitikk med lavere rente og økte innvilgningsrammer i statsbankene. Arbeiderpartiet vil foreslå at renten både i statsbankene og på det private kredittmarked settes ned med gjennomsnittlig 1 pst. Topprenten i Husbanken settes ned med 1 1/2 pst. i forhold til det nåværende nivå. Boligfinansieringen styrkes ved at det legges opp til 20 000 statsbankfinansierte boliger, 3 700 fler enn regjeringen. Grunnlånet i Husbanken vil bli foreslått økt med 29.000 kroner til 369.000 kroner for boliger bygd av kooperasjonen og boliger i Finnmark. Et slikt grunnlån tilsvarer 75 pst. av byggekostnadene. I tillegg foreslår Arbeiderpartiet en øking av rammen for etableringslån med 190 mill. kroner. Den rammen for etableringslån som Arbeiderpartiet foreslår, vil gi grunnlag for

etableringslån på 60.000 kroner for 11 500 nye boliger og 6 000 eldre boliger og boliger under byfornyelse. Medregnet etableringslån, vil Husbanken yte lån på hele 429.000 kroner av kostnadene for boliger i kooperasjonen og Finnmark, og 400 000 for andre boliger. I tillegg foreslås økte rammer for ervervslån og utbedringslån. Det vil styrke innsatsen ved byfornyelse og mulighetene for kjøp av brukte boliger. Kredittforetakenes muligheter for å delta med toppfinansiering av husbankfinansierte boliger, bedres.

- I fordelingspolitikken legger Arbeiderpartiet fram et skatteopplegg med en bedre sosial profil. For lave og middels inntekter legges det opp til samme lettelse i personbeskatningen som etter regjeringens opplegg, men med noe mindre skattelettelse for høyere inntekter og en viss skjerpning for de høyeste. Det foreslås videre en øking av formueskatten og tiltak for å hindre nullskattytere. Arbeiderpartiet vil dessuten gå mot en del av de forslag regjeringen har fremmet som vil svekke sykelønnsordningen spesielt for svake grupper. Ordningen med fri rettshjelp vil bli foreslått styrket og bostøtten økt.
- Som en del av det alternative statsbudsjett legger Arbeiderpartiet fram en egen ungdomsplan med sikte på å gi ungdommen større muligheter for sysselsetting, utdanning og velferdstiltak. Et sentralt element i ungdomsplanen er en egen lov som skal sikre ungdom under 20 år rett til arbeid eller utdanning.
- I inntektspolitikken mener Arbeiderpartiet det er nødvendig med et nært samarbeid mellom regjeringen og partene i arbeidslivet. Siktemålet må være at alle parter sammen skal bidra til tiltak som kan styrke sysselsettingen både gjennom den økonomiske politikken og gjennom moderate inntektsoppgjør.

c) Samlede virkninger

Virkningene på statsbudsjettet for 1985 av Arbeiderpartiets endringsforslag framgår av Tabell 3. Det er der regnet med at forslagene vil medføre en svekkelse av budsjettbalansen med 1.700 mill. kroner i forhold til regjeringens opplegg. Tabell 4 viser forslagene til øking av utgiftene fordelt på de enkelte departementer.

I den nåværende situasjonen kan budsjettvirkningene bli mindre enn tabell 3 gir inntrykk av. Det har sammenheng med at en med Arbeiderpartiets opplegg vil spare betydelige beløp til arbeidsledighetstrygd og andre sosiale utgifter, samtidig som skatteinntektene vil stige sterkere når flere kommer i arbeid og får inntekt og når renteutgiftene og dermed skattefradragene blir mindre. Det beløp som er oppført i tabellen er forsiktig anslått. Dessuten gir tabellen uttrykk for virkningene på de inntektene som bokføres på 1985-budsjettet. Regnet på årsbasis blir inntektsvirkningen større, og den samlede virkningen på budsjettbalansen blir lavere enn det som framgår av tabellen.

I talloppstillingene har en regnet med de budsjetterte inntektene fra tallspillet Lotto som regjeringen har foreslått. Uten disse inntektene vil

budsjettbalansen bli svekket med 2.000 mill. kroner i forhold til regjerings opplegg. Arbeiderpartiet mener saken ikke er forberedt på en forsvarlig måte fra regjeringens side. Bl.a. er det ikke tilstrekkelig klarlagt hvilke virkninger et slikt spill kan få for organisasjoner som finansierer vesentlige deler av sin virksomhet ved lotterier. Arbeiderpartiet vil ta endelig stilling til saken i forbindelse med behandlingen i finanskomiteen.

Tabell 3

Virkningene på statsbudsjettet for 1984 av Arbeiderpartiets forslag jamført med regjeringens

	Mill. kroner
Øking av utgifter	3.551
Mindre lettelser i progresjonen	495
Andre endringsforslag i skatter og avgifter netto	651
Økte inntekter og lavere utgifter til ledighetstrygd som følge av økt sysselsetting og sterkere vekst (forsiktig anslått)	700
<hr/>	
Virkning på budsjettbalansen	1.705
1 pst. av BNP ekskl. olje/sjøfart	0.5 pst.

Tabell 4

Forslag til øking av statsbudsjettets utgifter i 1985

	Mill. kroner i forhold til regjeringens budsjettforslag
Kirke- og undervisningsdepartementet	68
Kulturdepartementet	89
Justisdepartementet	40
Kommunal- og arbeidsdepartementet	585
Sosialdepartementet (eksklusiv barnetrygd)	254
Handelsdepartementet	213
Industridepartementet	339
Fiskeridepartementet	57
Landbruksdepartementet	35
Samferdselsdepartementet	25
Miljøverndepartementet	63
Forbruker- og administrasjonsdepartementet	130
Forsvarsdepartementet	-70
Finansdepartementet	72
Olje- og energidepartementet	30
Statens forretningsdrift (NSB og statskraftverkene)	345
Folketrygden	276

Ymse utgifter (ungdomsloven)	200
Lavere rente i statsbankene (diverse departementer)	700
Reserve til bruk under den videre budsjettbehandling	100
<hr/>	
SUM	3.551
<hr/>	

Arbeiderpartiet mener at finanspolitikken må brukes til å stimulere den økonomiske aktiviteten for å redusere arbeidsledigheten. De tiltakene som foreslås vil imidlertid føre til en svært begrenset svekkelse av budsjettbalansen jmført med de store positive virkningene en vil oppnå.

Arbeiderpartiets forslag er som nevnt beregnet å ville føre til en øking av den samlede sysselsetting med minst 15 000 årsverk utover regjeringens opplegg. Med dette vil inntil 25 000 flere personer kunne bli sysselsatt.

Mens regjeringens opplegg innebærer en reell vekst i konsum og investering i offentlig forvaltning på 1,2 pst. fra 1984 til 1985, vil forslagene fra Arbeiderpartiet gi grunnlag for en vekst på 3 til 3,5 pst. Dette er noe høyere enn den gjennomsnittlige årlige vekst i 1982-85 som lå til grunn i langtidsprogrammet fra regjeringen Harlem Brundtland. Den veksten Arbeiderpartiet legger opp til for 1985 må imidlertid sees på bakgrunn av at det i flere år har vært en meget svak vekst i offentlig konsum og investeringer, og at dette har bidratt til den høye arbeidsledigheten og store problemer bl.a. i helsesektoren.

Mens regjeringen har lagt opp til at kommuner og fylkeskommuner skal kunne øke sin aktivitet med snaut 1 pst. reelt fra 1984 til 1985, vil Arbeiderpartiets forslag gi grunnlag for en vekst på 3-3,5 pst. Også de kredittpolitiske forslagene fra Arbeiderpartiet vil bidra til sterkere produksjonsvekst og sysselsettingsvekst enn det regjeringens opplegg gir grunnlag for.

Arbeiderpartiets forslag til boligfinansiering vil gi grunnlag for en høyere boligbygging enn ved regjeringens opplegg. De øvrige kredittpolitiske forslagene vil bidra til å styrke investeringene i det private næringsliv både innenfor industrien og på andre områder.

Virkningene av Arbeiderpartiets endringsforslag er beregnet på grunnlag av virkningstall fra de økonomiske modeller som regjeringen benytter seg av i budsjettbehandlingen. I tillegg til den betydelige sysselsettingsvirkningen, viser disse beregningene dessuten at veksten i bruttonasjonalproduktet eksklusive olje- og sjøfart, vil bli nær 1 pst. høyere enn ved regjeringens opplegg. På den annen side vil Arbeiderpartiets forslag redusere overskottet på driftsbalansen overfor utlandet med vel 1 mrd. kroner.

En slik virkning på driftsbalansen overfor utlandet reduserer på ingen måte handlefriheten i den økonomiske politikken. Det gjør heller ikke

virkningene på budsjettbalansen. Også ved Arbeiderpartiets forslag vil både statsbudsjettet og driftsbalansen vise store overskott i 1985.

Ved vurderingen av hvor sterkt en kan øke den innenlandske etterspørselen i 1985, er det først og fremst hensynet til vår utenriksøkonomi på lengre sikt og pris- og kostnadsstigningen som er avgjørende. De høye oljeinntektene og det store overskuddet på driftsbalansen gir grunnlag for en mer ekspansiv politikk enn den regjeringen fører. Den betydelige usikkerhet det er med oljepriser og valutakurser framover tilsier imidlertid at en ikke må gå for langt i denne retning. Virkningene på utenriksøkonomien og driftsbalansen av Arbeiderpartiets alternativ og regjeringens opplegg, er imidlertid ikke store og ligger klart innenfor de usikkerhetsmarginer en i alle fall må regne med. Hovedforskjellen mellom de to opplegg er at Arbeiderpartiet vil bruke midlene for å sysselsette de arbeidsledige og de nye som melder seg på arbeidsmarkedet, i stedet for at de må gå på arbeidsledighetstrygd eller bli forsørget på annen måte.

Arbeiderpartiet har i sitt opplegg også lagt vekt på at den økonomiske politikken ikke må bli så ekspansiv at den fører til sterkere pris- og kostnadsstigning, som vil svekke sysselsettingen i de konkurranseutsatte næringer. Det er viktig å unngå en svekkelse av konkurranseevnen og en rekke av Arbeiderpartiets forslag tar nettopp sikte på å styrke industrien.

Selv om Arbeiderpartiets opplegg innebærer et noe mer ekspansivt budsjett enn regjeringens, er det en rekke grunner til at det ikke vil bidra til sterkere pris- og kostnadsstigning:

- I den nåværende situasjon med høy arbeidsledighet vil en mer ekspansiv økonomisk politikk ikke føre til økt pris- og kostnadsstigning, slik den kan det i en situasjon med knapphet på arbeidskraft.
- En rekke av forslagene vil bidra til å redusere kostnadene i næringslivet. Det gjelder bl.a. lavere kraftpriser i industrien og lavere rentekostnader. Samtidig er det foreslått en rekke andre tiltak som vil styrke industrien og de konkurranseutsatte næringene.
- Lavere rentekostnader vil også bidra til å dempe prisene på en rekke andre områder, bl.a. boustiftene.
- Arbeiderpartiet mener det bør legges opp til et nærmere inntektspolitisk samarbeid mellom regjeringen og partene i arbeidslivet.

Under de kommende inntektsoppgjør må det legges opp til en aktiv medvirkning fra statens side. Arbeiderpartiet mener det er nødvendig at inntektsoppgjørene bidrar til begrenset kostnadsvekst. Forutsetningen for en slik moderasjonslinje må være at det legges opp til en annen fordelingspolitikk, slik at store midler ikke brukes til økt velstand for de som har høy inntekt og formue, men at det skjer en bedre sosial fordeling både av inntektstilleggene før skatt og gjennom skattepolitikken og overføringerne. Dessuten må det fra regjeringens side føres en langt mer aktiv politikk for å sikre sysselsettingen. Ved en slik politikk vil en bedre mulighetene for at alle grupper medvirker til et moderat oppgjør, slik at kostnadsveksten kan holdes innenfor de rammer som regjeringen har lagt til grunn.

I Nasjonalbudsjettet tar regjeringen til orde for at bedrifter som mottar statsstøtte må ha en særlig lav lønnsvekst, og at regjeringen vil bruke

statsstøtten som pressmiddel. Arbeiderpartiet mener en slik linje kan få uheldige virkninger. Bl.a. kan det bli vanskeligere for slike bedrifter å holde på en kvalifisert arbeidsstokk. Derfor må en følge samme retningslinjer for lokale forhandlinger som i arbeidslivet for øvrig. Slike bedrifter bør imidlertid ikke ha sterkere lønnsvekst enn andre.

4. Oppfølging av arbeidsprogrammet

a) Innledning

Ved avslutningen av Stortingsperioden finner Stortingsgruppa det naturlig å foreta en gjennomgang av de forslag som har vært reist i Stortinget, bl.a. med utgangspunkt i arbeidsprogrammet. Vi har i denne beretningen funnet det hensiktsmessig å konsentrere oss om hovedsakene. Som de følgende sider vil vise, har Stortingsgruppa fulgt opp arbeidsprogrammet for inneværende periode i spørsmål hvor det har vært naturlig å reise sakene i Stortinget.

I et arbeidsprogram vil det være mange saker som forutsetter regjeringsposisjon for at de skal kunne gjennomføres. Det vil derfor også være saker i programmet som det i denne opposisjonsperioden ikke har vært mulig å ta opp konkret.

Beretningen vil vise at partiet også i opposisjon har øvd innflytelse på mange saker. Av de viktigste kan nevnes Statoils stilling og rolle i oljepolitikken og nedrustnings- og sikkerhetspolitikken. I noen grad har dette også skjedd når det gjelder den økonomiske politikken. Det ble hovedpunktene i Arbeiderpartiets nedrustningsprogram som samlet oppslutning i Stortingets behandling av Regjeringens melding om sikkerhet og nedrustning.

I denne beretningen har vi fulgt departementsinndelingen, selv om dette fraviker fra disposisjonen i arbeidsprogrammet. Til slutt i beretningen har vi samlet de mange ungdomspolitiske tiltak vi har fremmet i denne perioden, og som berører flere departementer.

b) Departementsvis oversikt

1. FINANSDEPARTEMENTET

Rettferdig skattesystem

I Arbeiderpartiets program for inneværende periode heter det at de omfattende oppgavene som samfunnet står overfor i årene framover, fortsatt krever et høyt samlet skatteinivå. Det heter videre at skattepolitikken må ta sikte på å gjøre fordelingen av skattene rettferdigere.

Dette har vært fulgt opp gjennom de årlige alternative økonomiske opplegg som Arbeiderpartiet har lagt fram. Langtidsprogrammets forutsetning om omlag uendret skattenivå, og ønsket om en sosial profil til fordel for de lavere og midlere inntekter og barnefamiliene, har vært lagt til grunn.

Regjeringen har hvert år fremmet forslag om skattelettelser, for personer og bedrifter. Lettelser har imidlertid vært beskjedne for lave og midtels inntekter. For disse inntektsgruppene har det ikke vært stor uenighet mellom Arbeiderpartiet og regjeringen om skattenivået.

For høye inntekter er det derimot gjennomført store lettelser. Den ulikheten dette har bidratt til er blitt forsterket ved at det også er gjennomført inntektsoppgjør der de høye inntektene har fått størst tillegg før skatt. Arbeiderpartiet har gått mot skattelette for disse inntektsgruppene. For å utjamne de store forskjellene regjeringens politikk har skapt, har Arbeiderpartiet foreslått en viss reell skatteskjerpning for de høyeste inntektsgruppene i forhold til Regjeringens forslag.

Arbeiderpartiet vil oppheve det særskilte inntektsfradraget for skatteyttere i Finnmark og Nord-Troms og erstatte dette med økt barnetrygd og ekstra botilskudd pr. husstand.

Innenfor de samlede rammer for barnetrygd og forsørgerfradrag regnet på årsbasis, har Arbeiderpartiet gått inn for at hele den reelle økningen skulle finne sted i barnetrygden og at forsørgerfradraget ble prisjustert. Derved kommer en større del av de samlede overføringene til barnefamiliene i form av kontantutbetaling.

I løpet av programperioden er grensene for sparing med skattefradrag og for kjøp av andeler i aksjefond fordoblet. Arbeiderpartiet har gått inn for at de samlede grenser for disse to spareformer skal sees under ett og at de skal være slik at de tilsvarer en prisjustering av opplegget for 1982 fra regjeringen Harlem Brundtland.

Arbeiderpartiet har gått imot flere av de endringer i bedriftsbeskatningen som er gjennomført under de borgerlige regjeringene. I Arbeiderpartiets program heter det at skattlegging av lønnstakere og næringsdrivende må bli mer lik. Regjeringens forslag dreier seg derimot i stor grad om lettelser som gir personlig næringsdrivende ytterligere skattefordeler i forhold til lønnstakere. Dette er bakgrunnen for at Arbeiderpartiet har foreslått at satsene for avsetning til konsolideringsfond for både aksjeselskaper og personlig næringsdrivende, skulle settes ned til 16 pst. for både selskaper og personlige bedrifter. Dette tilsvarer en øking på 6 pst. i forhold til de regler som gjaldt for 1982. Stortingsflertallet har økt satsene til 22 pst.

Regjeringen har hvert år redusert satsen for formuesskatt til aksjeselskaper. Arbeiderpartiet har foreslått at satsen i formuesskatten for selskaper økes i forhold til regjeringens forslag. Dette innebærer en viss lettelse i forhold til opplegget for 1982 fra regjeringen Harlem Brundtland.

Regjeringspartiene har videre gjennomført lettelser i formuesskatten for personer. Disse lettelsene gir store fordeler til personlige skatteyttere med høye formuer. Arbeiderpartiet har foreslått et opplegg som tilsvarer en

prisjustering av det nivå Arbeiderpartiets regjering la opp til for 1982.

Regjeringen har foreslått og fått vedtatt endringer i den såkalte begrensingsregel (80/90-prosent-regelen) som bl.a. kan føre til at skatteyttere som ved ulike disposisjoner bringer sin skattepliktige inntekt lavt ned, dessuten får redusert skatt på formuen. Arbeiderpartiet har foreslått å gjeninnføre den begrensingsregel som gjaldt i 1982.

Arbeiderpartiet har gått imot skattelettelsene ved utvidet fradrag for kontingenter, lettelser ved aksjekjøp i egen bedrift, betydelige lettelser i avskrivningsreglene for forretningsbygg og lettelser i arveavgiften.

For å gi kommunen muligheter til selv å skaffe seg økte inntekter, har Arbeiderpartiet foreslått at de kommuner som ønsker det, får anledning til å øke verdiansettelsen ved eiendomsskattene med inntil 100 pst.

Arbeiderpartiet har fremmet flere forslag om å endre skattereglene med sikte på å begrense mulighetene for skattemotiverte disposisjoner, som i dag fører til at mange skatteyttere med høy skatteevne betaler svært lite skatt. I forhold til regjeringens mange skattelettelser, mener Arbeiderpartiet at de tilstramminger som har vært gjort i reglene for distriktsskatteloven og kommandittselskaper, har vært for beskjedne. Arbeiderpartiet har derfor foreslått ytterligere tilstramminger for å begrense mulighetene for nullskatteyttere.

Finans- og kredittpolitikken

I innværende periode er statsbankenes rolle i kredittpolitikken blitt betydelig redusert. Mens statsbankene ved inngangen til 1980-årene sto for omlag 30 pst. av den samlede kreditttilførsel, er denne andelen nå redusert til mellom 15 og 20 pst. På bakgrunn av at Arbeiderpartiet har programfestet at statsbankene må ha en sterk plass i kredittsystemet, er det gjennom de alternative budsjettene foreslått økte utlånsrammer for statsbankene.

Det har skjedd en dramatisk øking av realrenten de siste årene. En realrente på 6 til 8 pst. er høyere enn vi noen gang har hatt i etterkrigstiden. Det har bidratt til en svak utvikling i investeringene, til høye bokostnader og til at finansielle plasseringer av midler er blitt mer lønnsomt enn investering i produktiv virksomhet. Arbeiderpartiet mener at rentenivået må senkes, og har ved flere anledninger foreslått å senke renten med 1 til 2 pst. som en begynnelse på en prosess mot lavere rentenivå.

2. KOMMUNALDEPARTEMENTET

Arbeid for alle

Arbeiderpartiet har i denne programperioden forsøkt å ivareta partiets overordnede politiske målsetting om full sysselsetting. I en periode hvor arbeidsløsheten har steget dramatisk, er denne målsettingen desto viktigere. Vi har gjennom våre alternative budsjetter fremmet forslag som

ville ha medført at arbeidsløsheten ville ha blitt merkbart redusert. Vi har fremmet forslag om en betydelig styrking av arbeidsmarkedstiltakene ved å øke bemanningen ved Arbeidsformidlingen og vi har fremmet forslag om en vesentlig styrking av kommuneøkonomien.

For å få bukt med den økende ungdomsledighet, fremmet Arbeiderpartiet våren 1984 forslag om en ungdomslov som skal garantere ungdom under 20 år arbeid eller utdanning. Vi har også sagt at under arbeidsmarkedstiltakene skal ungdom mellom 20 og 25 år prioriteres.

Arbeiderpartiet fremmet i februar 1983 og 1984 forslag om økonomiske tiltak for å redusere ledigheten. Dette tvang Regjeringen til å legge fram tilleggsbevilgninger.

Et godt arbeidsmiljø

Arbeiderpartiet har fremmet forslag som har medført at ordningen med regionale verneombud er bygget ut. Gjennom de alternative budsjettene har vi fremmet forslag til styrking både av arbeidsmiljøforskningen og til investeringer for å bedre arbeidsmiljøet også i mindre bedrifter.

Effektiv innsats for bedriftene

Arbeiderpartiet har i programperioden sett en aktiv distriktpolitikk som et viktig virkemiddel for å øke sysselsettingsmulighetene. I de alternative budsjetter har vi foreslått en styrking av bevilgningene til kommunale utbyggingstiltak, til utbygging og næringsvirksomhet i distriktene, til de regionale utbyggingsprogrammene for Nord-Norge, for Vestlandet og Trøndelag og for innlandsfylkene, og den regionale transportstøtte.

Samordnet planlegging

Det borgerlige flertall opphevet den vedtatte planleggingsloven. Regjeringen har ikke fremmet et nytt forslag om planleggingslov. Vi har i saker som angår dette feltet, forsøkt å ivareta arbeidsprogrammets formuleringer.

Nærmiljøet

Vi har i våre alternative budsjetter gått inn for en styrking av de tiltak som går til nærmiljøet og bomiljøet.

Boligpolitikken

Vi har gjennom våre alternative budsjetter fremmet en rekke forslag for å gjenreise den sosiale boligbygging. Våre forslag ville ha medført en langt høyere boligproduksjon, lavere byggekostnader og dermed lavere bokostnader, enn regjeringens forslag. I våre opplegg har Husbanken spilt en dominerende rolle. Våre alternative budsjetter inneholder også en styr-

king av bostøtteordningen, av lån og tilskott til boliger og byfornyelse, til bomiljøtiltak, til boliger for funksjonshemmede og til vanskeligstilte familier. Dessuten har vi styrket etableringslåneordningen, utbedringslåneordningen og ervervslåneordningen.

Bypolitikk

Vi har gjennom våre alternative budsjetter lagt opp til en betydelig styrking av kommunenes økonomi, noe som ville ha satt de større byene bedre økonomisk i stand til å løse sine problemer. Vi har også satset sterkt på de tiltak som er rettet mot byfornyelsen.

Kulturvern

Vi har gjennom våre alternative budsjetter lagt opp til en styrking av arbeidet med restaurering av fredede og bevaringsverdige hus, og bevaring av miljøer tilknyttet arbeiderkulturen.

Samene

Vi har gjennom behandling av saker som angår den samiske folkegruppe, forsøkt å ivareta denne gruppes interesser. Gjennom våre alternative budsjetter har vi gått inn for en styrking både av utviklingsfondet, tiltak som er rettet mot samiske tradisjoner, kultur og språk og en utbygging av den samiske tolketjeneste.

Innvandrerne rettigheter

I denne programperioden er vårt forslag om å gi innvanderne stemmerett ved kommunevalg og fylkestingsvalg, gjennomført. Vi har gjennom våre alternative budsjetter styrket bevilgningene til kommunene slik at vi kan være bedre i stand til å ta imot innvandrere. Dessuten har vi styrket bevilgningene til innvandrersorganisasjonene. Vi har dessuten gjennom de årlige meldingene om SIBO forsøkt å bedre innvanderne boforhold.

3. Sosialdepartementet

Arbeiderpartiet har i perioden videreført arbeidet for en sosial rettferdig fordelingspolitikk. Målsettingen er et velferdssamfunn der alle grupper skal få dekket sine grunnleggende behov, uansett bosted eller økonomi.

Arbeiderpartiet la i sin siste regjeringssperiode grunnlaget for den nye helse- og sosiallovgivningen. Målet var å sikre alle hjelp og omsorg der de bor, med økt vektlegging på forebyggende tiltak. Stortingets borgerlige flertall har imidlertid ikke vært villig til å utstyre lovverket med tilstrekkelige styringsmuligheter for å sikre alle like sosiale og helsemessige vilkår.

Det borgerlige flertallet har fjernet legeetableringsloven, uten at det er bygget inn tilsvarende styring i det nye lovverket. Resultatet er blitt at utkantstrøkene i landet fortsatt har store vansker med å få leger til å etablere seg, samtidig som spesialistene samles i de sentrale byområdene.

Regjeringen har dessuten ansvaret for at oppgjørsordningene for helse-tjenester fortsatt er uoversiktlig og lite styrbare. Prinsippet om fastløn-nede leger og fysioterapeuter er fraveket. Det er innført et to-pris-system for helsetjenester. Helsetilbud skal ifølge regjeringen kunne drives på kommersiell basis. Arbeiderpartiet har fremmet forslag som kunne ha forhindret en slik utvikling.

Den borgerlige regjeringen har årlig økt egenbetalingen for helsetjenester. Innføringen av et tak for hva den enkelte selv må dekke, har på langt nær fanget opp de sosiale skjevhetene som dermed skapes. Undersøkelser viser at det er de svakstilte gruppene og de som har størst behov for helse-tjenester, som også har fått de største økonomiske belastningene. Mang-lende overføringer til fylker og kommuner har gjort det vanskelig å opp-fylle målsettingene om økt vektlegging på forebyggende arbeid og utbyg-ging av en desentralisert omsorg. Dette gjelder særlig innenfor helsevern-et for psykisk utviklingshemmede og psykisk helsevern. Utviklingen av nye, lokale tilbud utenfor institusjon er mange steder stanset opp. Det samme synes å være tilfellet med arbeidet for å sikre langtidspasienter i institusjon et mer selvstendig og meningsfylt liv.

Innføringen av den nye rammetilskottsordningen for helse- og sosial-sektoren i kommunene fra og med 1984, fikk stort sett Arbeiderpartiets støtte. Den nye overføringsordningen mellom staten og kommunene har medført en klarere ansvars plassering for utviklingen av de lokale helsetje-nestene, samtidig som lov og regelverk legger til rette for et bedre samspill mellom helsetjeneste og sosialtjeneste. Om målene skal nås, vil dette være avhengig av fylkenes og kommunenes økonomi. Arbeiderpartiets alterna-tive statsbudsjetter i perioden ville ha gitt fylkene og kommunene vesentlig bedre økonomiske forutsetninger for en aktiv helse- og sosialpo-litikk både i og utenfor institusjon. Det borgerlige flertallets økonomiske politikk har derimot skapt stagnasjon på en rekke felter innenfor offentlig virksomhet.

Sosialtjenesten i kommunene

Den sterkt stigende arbeidsledigheten og utviklingen i bo- og leve-kostnadene, har ført til en markert økning i tallet på sosialhjelpsklienter i kommunene. I 1980 var det ca. 63.000 sosialhjelpsklienter her i landet. I 1983 var tallet nærmere 100.000. Samtidig har kommunenes utgifter til økonomisk sosialhjelp fulgt den samme stigende kurve: fra 162 mill. kroner i 1978 til 616 mill. kroner i 1983. Med andre ord: en økning på 280 pst. på fem år. Nyere undersøkelser har vist at det særlig er tallet på langtids-mottakere av sosialhjelp som øker sterkt. Innslaget av ungdom under 25 år blir stadig større.

Arbeiderpartiets politikk har vært å forebygge en slik utvikling gjennom en økonomisk politikk for full sysselsetting. Redusert arbeidsledighet vil også redusere klientstrømmen til sosialkontorene. Utviklingen på sosialsektoren har imidlertid vært så bekymringsfull at Arbeiderpartiet både i 1983, 1984 og 1985 har funnet det nødvendig i tillegg å gå inn for en økning av bevilgningene til sosialtjenesten i kommunene.

Barns og ungdoms levekår

I sin siste regjeringsperiode tok Arbeiderpartiet et krafttak for å sikre barns og unges oppvekstkår, spesielt med hensyn til de mest svaktstilte.

Det ble igangsatt omfattende arbeid for å meisle ut en helhetlig barne- og ungdomspolitik. Den offensive politikk som dette arbeidet resulterte i, er dempet av den borgerlige regjeringen. På område etter område har innsatsen bremsset opp. Samtidig vet vi at antallet barn og unge som vanskjøttes, stadig øker. Fra sosialkontorene meldes det om en betydelig økning i antallet barnevernssaker, samtidig som sakene er blitt vanskeligere og mer sammensatte. Plasseringsmulighetene for barn under offentlig omsorg er ofte små eller mangler helt. Det er en alvorlig mangel på tilbud til større barn og ungdom.

En stortingsmelding om barne- og ungdomsvernet ble framlagt av regjeringen i 1982. Denne meldingen inneholdt imidlertid ingen nytenkning eller forslag om styrking av sektoren. Barnevernsdelen var så mangelfull at Stortinget våren 1983 ba om en ny melding. Denne meldingen vil bli framlagt våren 1985.

Ved behandlingen av statsbudsjettene for 1984 og 1985, gikk de borgerlige regjeringspartiene mot Arbeiderpartiets forslag om betydelig økte bevilgninger til barne- og ungdomsvernet i fylkene og kommunene.

Nærmere om barnehagepolitikken

Det er stort behov for barnehage- og fritidshjems plasser. Utbyggings- takten er bremsset opp under den borgerlige regjeringen. Dette skyldes først og fremst at verken kommuner eller fylker har tilstrekkelig økonomi til å ivareta denne oppgaven. Statens dekningsandel av driftsutgiftene til barnehagene er sunket langt under det nivå Stortinget opprinnelig forutsatte. I hele perioden har Arbeiderpartiet gått inn for et større driftstilskott pr. barn enn hva regjeringen har lagt opp til.

Under behandlingen av statsbudsjettet for 1985, gikk Arbeiderpartiet mot forslaget om oppmyking av forskriftene til areal og pedagogisk personale for barnehagene. Etter Arbeiderpartiets mening fører en slik politikk til at standard og pedagogiske arbeidsmuligheter kommer i annen rekke. Arbeiderpartiet fikk ikke tilstrekkelig politisk støtte verken for sin motstand mot de nye forskriftene eller for forslaget om økt driftstilskudd.

Da barnehagelovene ble endret i april 1983, sørget Stortingets borgerlige flertall for innføring av en kristen formålsparagraf. Arbeiderpartiet ville beholde den tidligere formuleringen om at formålet med loven

skulle være å sikre barn de utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Arbeiderpartiet ville også tilføye følgende i formålsparagrafen: «Alle barn bør ha rett til barnehagetilbud». Forslaget ble nedstemt i Odelsting og Lagting. I forbindelse med statsbudsjettet for 1985, fremmet Arbeiderpartiet forslag om å erstatte kommunenes «planleggingsplikt» med «utbyggingsplikt».

Nærmere om kampen mot narkotikaproblemene

Arbeiderpartiet mener at alle nærmiljøer må settes i stand til å hindre sosial utstøting av vanskeligstilte barn og unge. De lokale helse- og sosialmyndighetene må kunne disponere over fleksible og varierte hjelpe- og omsorgsmuligheter som kan tilpasses den enkelte som er i en vanskelig livssituasjon.

Arbeiderpartiets budsjettforslag i perioden ville ha gitt kommunene vesentlig bedre økonomiske muligheter til å etablere tiltak på de områder som i dag er mangelfullt utbygde. Blant annet ville de oppsøkende virksomhetene ha fått atskillig bedre arbeidsforhold.

Budsjettforslagene ville også ha gitt det enkelte fylke bedre muligheter til å bygge ut tiltak på behandlingssiden. Det er fortsatt behov for etablering av flere behandlingstiltak for stoffmisbrukere, både innenfor ungdomspsykiatrien og når det gjelder mindre, alternative enheter.

Alkoholpolitikken

Arbeiderpartiets alternative budsjetter i perioden ville ha gitt kommunene atskillig bedre muligheter for å iverksette offensive informasjons- og holdningsskapende tiltak, i samarbeid med de frivillige organisasjonene og i egen regi. Arbeiderpartiets økonomiske opplegg ville også ha gitt rom for etablering av nye alkoholfrie fritidstilbud. Isteden har en mange steder opplevd en stagnasjon og tildels tilbakegang for slike forebyggende tiltak.

Høyre-regjeringen fremmet i vårsesjonen 1983 en rekkeforslagsom helt klart brøt med den tradisjonelt restriktive alkoholpolitikken i Norge. Blant annet la Høyre opp til en betydelig svekkelse av det kommunale selvstyret i bevilningssaker. Disse forslagene ble avvist med klart flertall i Stortinget. Stortingets flertall vedtok dessuten en ett-årig prøveordning med lørdagslukking av de fleste av Vinmonopolets utsalg fra 1.1.1984. Hensikten med ordningen var å kartlegge om dette ville føre til en nedgang i det totale alkoholforbruket i samfunnet. På bakgrunn av Stortingets behandling i desember 1984, vil Sosialdepartementet oppheve prøveordningen fra 1.1.1985.

Fra 1.1.1985 ble ansvaret for alkoholinstitusjonene overført fra staten til fylkeskommunene. På tross av at denne omleggingen ville medføre merutgifter, vedtok Stortingets flertall en rammebevilgning for 1985 som ikke tok hensyn til dette. Arbeiderpartiet foreslo økte overføringer.

Alderdommen – en rik tid

Omleggingen av helselovgivning for å sikre en lokal ansvarsplasse- ring og en offensiv i det forebyggende helsearbeidet, er den viktigste eldre- politiske reformen som er gjennomført de siste årene. I de aller fleste kom- muner har det nå funnet sted en omorganisering av helse- og sosialsektor- en i tråd med det nye lovverket.

Etter Arbeiderpartiets syn gjenstår nå å gi primærhelsetjenesten og kommunene økonomisk mulighet til å møte de store utfordringene som «eldrebølgen» skaper. Den manglende sykehjemsdekningen har skapt problemer for hjelpeapparatet utenfor institusjon, og ført til at viktige forebyggende oppgaver ikke har fått den ønskede prioritering. Regjerin- gens egne tall bekrefter f.eks. at det i de seinere år har foregått en svek- kelse i hjelpeordningene for hjemmene. Arbeiderpartiet har ved hvert statsbudsjett i perioden foreslått økte bevilgninger til sykehjemsutbyg- ging, samtidig som forslagene til økte bevilgninger til hjelpeordningene utenfor institusjon og til sosialtjenesten i kommunene skulle gi rom for en forbedret eldreomsorgsinnsats.

Økt arbeidsledighet har gjort det vanskeligere å få arbeid for den eldre del av befolkningen. Ved samtlige statsbudsjetter har Arbeiderpartiet foreslått tilskudd til ekstraordinære arbeidsplasser i offentlig virksom- het. Arbeiderpartiet har forutsatt at en del av disse midlene skulle benyt- tes til arbeidsprosjekter for eldre arbeidstakere.

Arbeiderpartiet har dessuten foreslått innført en frivillig ordning med adgang til deltidspensjon for gruppen mellom 65 og 67 år. Målet har vært å gi adgang til en kombinasjon av arbeid og trygd for dem som ønsker det, som ledd i en overgang til fleksibel pensjonsalder.

Undersøkelser som er foretatt av de funksjonshemmedes organisasjo- ner, tyder på at kjøpekraften for ulike grupper trygdede er redusert de siste årene. Arbeiderpartiet fikk i forbindelse med behandlingen av 1985- budsjettet, støtte for sitt forslag om at dette materialet må gjennomgås av Sosialdepartementet og framlegges for Stortinget.

Arbeiderpartiet har for øvrig stemt imot de mange endringene i folke- trygdlovene som det borgerlige flertallet i Stortinget har gjennomført. Arbeiderpartiet har sett det som betenkelig med betydelige endringer i trygdlovene, før en får anledning til å drøfte Trygdefinansieringsutval- gets innstilling, å ta avgjørelser som kan forsvares ut fra en helhetlig, sosial tankegang.

Arbeiderpartiet har også i hele perioden gått mot regjeringens forslag til økte egenandeler for helsetjenester. Samtidig har en årvisst foreslått økte bevilgninger til pensjonistenes organisasjoner for å sikre deres politiske arbeid overfor såvel sentrale som lokale myndigheter.

Forskning om levekår og helse

Arbeiderpartiet har i perioden motsatt seg nedskjæringene som er fore- tatt i bevilgningene til familiepolitisk forskning. Arbeiderpartiet har videre arbeidet for at all utrednings- og forskningsvirksomhet skal ha et

anvendt siktemål med tanke på å kunne gi et bedre grunnlag for de beslutninger som skal tas innenfor helse- og sosialsektoren. I forbindelse med behandlingen av 1985-budsjettet, ba Arbeiderpartiet departementet om å gjennomgå det erfaringsmaterielle som etter hvert foreligger fra de kommunale helse- og sosialmyndighetene, og vurdere om målsettingene om bedre tilbud til spesielt prioriterte grupper, blir fulgt opp lokalt.

4. UTENRIKSDEPARTEMENTET

Avspenning og fred

Den internasjonale situasjonen har helt fra siste halvdel av 70-årene vært preget av et stadig kjøligere klima. Den militære opprustning har fortsatt på begge sider.

Den sentrale utenrikspolitiske sak har vært hvordan man i denne situasjonen kan fortsette avspennings- og nedrustningsarbeidet samtidig som man opprettholder et troverdig forsvar. Høsten 1979 fattet NATO-landene sitt nå berømte dobbeltvedtak om forberedelser til utplassering av mellomdistanseraketter og et samtidig tilbud om forhandlinger med Sovjetunionen om tilbaketrekking av de sovjetiske SS-20 mellomdistanserakettenes. Det er særlig striden om denne såkalte rakettsaken som har fanget interessen. Arbeiderpartiet støttet vedtaket om forberedelse/utplassering med tilbud om forhandlinger i 1979. I perioden som fulgte oppsto det forskjellig syn på forhandlingsopplegget, særlig innad i de vesteuropeiske landene, men også mellom USA og Vest-Europa.

Under Arbeiderpartiets landsstyre i oktober 1982 ble det fra partiets leder understreket at Norge ikke måtte opptre som noen pådriver eller utøve noen form for press overfor de NATO-land som ville bli direkte berørt ved en utplassering. Høsten 1982 nedsatte partiets sentralstyre et eget utvalg for å forberede behandlingen av rakettsaken i partiet (Rakettutvalget). Utvalgets innstilling fikk full tilslutning i partiets landsmøte 1983. Partiet sluttet seg også til forslagene fra den s.k. Palmekommisjonen der det langsiktige mål er å erstatte den nåværende situasjon med mole-tærblokker og konfrontasjon med en ordning basert på sikkerhet i fellesskap. Arbeiderpartiets syn i rakettsaken ble støttet av SV og Venstre og dessuten av i alt 5 representanter fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. Regeringens politikk på dette området hadde derfor i denne perioden bare et flertall på 1 stemme.

Da det var klart at forhandlingene ikke ville føre fram innen den tidsfrist som opprinnelig var satt i dobbeltvedtaket, fremmet Arbeiderpartiet et forslag som bl.a. gikk inn for at forhandlingene skulle forlenges uten at utplassering på vestlig side finner sted, men at man samtidig skulle få til en midlertidig avtale for å sikre vesentlige reduksjoner av de sovjetiske mellomdistanseevåpen.

For et lite land som Norge i en utsatt geografisk posisjon, er det uheldig å ha en dyptgående uenighet om sentrale sider ved sikkerhetspolitikken.

Med Arbeiderpartiets leder Gro Harlem Brundtland som saksordfører, arbeidet Stortingets utenrikskomité seg fram til et nytt felles grunnlag for sikkerhetspolitikken. Det ble oppnådd enighet om – innen en bred europeisk sammenheng – å arbeide for en atomvåpenfri sone i nordisk område, og arbeide for en omlegging av NATOs strategi med sikte på en atomstrategi som bygger på nei til førstebruk av atomvåpen, bl.a. ved større vektlegging på de konvensjonelle våpen. Det var også enighet om å arbeide for en frys av verdens atomarsenal som grunnlag for forhandlinger om en nedbygging av atomvåpnene.

Internasjonal solidaritet

De militæres maktovertakelse i **Polen** i desember 1981 ble møtt med fordømmelse og skuffelse. Den understreket nok en gang at det er langt fram til målet om et Europa uten hindringer for menneskelige bevegelser, slik målet er trukket opp i Helsingfors-avtalen. Arbeiderpartiet har stilt krav om frigivelse av Solidaritets medlemmer og organisasjonens rett til å gjenoppta arbeidet, samtidig som man har gått imot bruk av økonomiske sanksjoner overfor Polen.

I desember 1979 rykket sovjetiske tropper inn i **Afghanistan** og har siden ført en krig mot flere afghanske geriljagrupper. Partiet har fordømt den sovjetiske invasjonen og den sovjetiske krigføring i landet og støttet forslaget om humanitær støtte til motstandsbevegelsen og flyktningene i Pakistan og Iran.

Konflikten i **Midtøsten** er meget omfattende med mange stridende parter og mange konflikter. Krigen mellom Iran og Irak har nå rast i over 4 år og er en av de blodigste kriger verden har sett etter avslutningen av den annen verdenskrig. Arbeiderpartiet har i sin vurdering av Midtøstenkonflikten lagt stor vekt på Israels rett til å eksistere innenfor sikre og anerkjente grenser. Samtidig er det blitt stadig tydeligere at en endelig og fredelig løsning på konflikten er avhengig av palestinsk deltakelse i fredsprosessen. Den israelske invasjon i Libanon 1982, samt massakrene ved to palestinske flyktningeleire i Beirut høsten samme år, ble begge sterkt fordømt av Arbeiderpartiet. Nyttårsaften 1982 besøkte en delegasjon fra Arbeiderpartiet PLOs nye hovedkvarter i Tunis og i april 1983 ble Yassir Arafat mottatt av de nordiske sosialdemokratiske partier i Stockholm. Arbeiderpartiet støtter kravet om palestinsk deltakelse i forhandlingene og opprettelse av en egen palestinsk stat som ledd i en løsning på Midtøsten-konflikten.

Sør-Afrika har i løpet av de siste to-tre årene økt sin destabiliseringspolitikk overfor nabolandene, i første rekke Mocambique og Angola, for på den måten å svekke frontlinjestatenes slagkraft. Samtidig som regimet har gjort visse kosmetiske endringer på apartheidsystemet og blant annet gitt den indiske og «fargede» befolkning stemmerett til et spesielt kammer i nasjonalforsamlingen, har undertrykkelsen overfor den ikke-hvite del av befolkningen tiltatt i styrke. Over 200 personer er blitt drept i løpet av 1984. Under utenriksdebatten høsten 1984 fremmet Arbeiderpartiet for-

slag om å innføre forbud mot eksport av norskprodusert olje til Sør-Afrika, samt å etablere omstillingsordninger for norske bedrifter som i dag driver handel med Sør-Afrika.

Interessen for **Latin-Amerika** og spesielt Mellom-Amerika er økt sterkt i Norge i løpet av de siste årene. Mange av disse statene er preget av sosiale motsetninger og økonomiske uiktheter som man knapt ser andre steder og det rår en brutal undertrykking i mange av landene. Det er derfor særlig viktig å gi stater som forsøker å legge grunnen til et demokratisk styresett, støtte både politisk og økonomisk, slik at det kan øke muligheten for å beholde og utvikle demokratiet. På denne bakgrunn er Arbeiderpartiet gått inn for betydelig økonomisk og politisk støtte til Nicaragua og støttet forslag om humanitær hjelp til organisasjoner i El Salvador.

5. DEPARTEMENTET FOR UTVIKLINGSHJELP

Norge og utviklingslandene

Arbeiderpartiet har i arbeidsprogrammet for perioden 1982/85 gått inn for å bringe norsk statlig u-hjelp opp i 1,3 pst. av bruttonasjonalproduktet. Partiet har ikke klart å komme opp til dette målet fullt ut i programperioden og støttet i budsjettet for 1985 regjeringens forslag om en u-hjelpsbevilgning på ca. 1,16 pst. av bruttonasjonalproduktet. Partiet har imidlertid lagt vekt på at det vesentlige av u-hjelpen må gå til tiltak som internasjonalt godkjennes som offentlig utviklingshjelp (såkalt ODA). Det striden først og fremst har stått om i denne forbindelse er hvorvidt statens dekning av tap på garantier ved eksport og investeringskreditter til utviklingsland, skal dekkes innenfor u-hjelpsrammen. Arbeiderpartiet og Venstre har med støtte av SV i Stortinget, gått inn for at slike garantier (utover et årlig beløp på 20 mill. kroner) skal dekkes med bevilgninger over Handelsdepartementets budsjett og utenfor u-hjelpsrammen. Disse spørsmålene vil for øvrig bli drøftet nærmere sammen med en rekke andre prinsipielle spørsmål i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om «Enkelte hovedspørsmål i norsk utviklingshjelp» (St.meld. nr. 36 for 1984/85). Her vil bl.a. spørsmålet om mer systematisk og kritisk vurdering av u-hjelpsmidlene bli drøftet sammen med spørsmålet om hvilke land man skal satse på, hvilke bistanformer man skal legge vekt på og hvordan man kan styrke arbeidet for menneskelige rettigheter gjennom u-hjelpen.

Partiet har lagt vekt på å holde på hovedprinsippet om en lik fordeling mellom den tosidige u-hjelpen og u-hjelpen organisert gjennom FN-organer. Når det gjelder den tosidige hjelpen, har en lagt hovedvekten på å styrke bistanden til frontlinjestatene i det sørlige Afrika og deres nye økonomiske og politiske samarbeidsorgan SADCC. En har videre foreslått økte bevilgninger til utviklings- og hjelpetiltak i Mellom-Amerika, først og fremst i Nicaragua. I første omgang er disse midlene kanalisert gjennom norske private organisasjoner som arbeider i området – i første rekke

Kirkens Nødhjelp og Norsk Folkehjelp, og dessuten ved samarbeidstiltak med enkelte FNs organisasjoner gjennom såkalt multibitavtaler. Arbeiderpartiet går inn for å gjøre Nicaragua til hovedsamarbeidsland for norsk utviklingshjelp.

Arbeidet med ny økonomisk verdensordning

Det langsiktige målet med samarbeidet med utviklingslandene er å komme bort fra rene hjelpetiltak og gjøre det mulig for denne del av verden å utvikle normale økonomiske handelsforbindelser med industrilandene etter slagordet «Trade not Aid». Arbeidet i internasjonale organer i første rekke FN-organet UNCTAD, har vist svært små framskritt i de siste årene. I Norge har interessen nå konsentrert seg om vår egen praktisering av u-landenes adgang til våre markeder. I 1983 drøftet Stortinget en stortingsmelding om det generelle tollpreferansesystemet for u-landene (GSP-systemet) som innebærer at u-landene i prinsippet skal gis tollfrihet på industrilandenes markeder. Norge har i dag et betydelig handelsoverskudd med u-landene, ca. 2 mrd. kroner pr. år, og ut fra den generelle målsetting om å erstatte hjelp med handel er det i prinsippet bred enighet om å utvide tollpreferansesystemet spesielt overfor de fattigste landene. De problemene en står overfor har vært konkretisert gjennom det såkalte «U-lands-hylle-utvalget» som handelens organisasjoner driver i fellesskap. Deres forsøk med import av corned beef fra Botswana og honning fra indi-anerkollektiv i Mexico har møtt store hindringer i Norge. I Stortinget har Arbeiderpartiet gått inn for at adgangen til det norske marked for u-landene spesielt de minst utviklede og våre hovedsamarbeidsland, utvides og støttet forslaget om norsk tilslutning til multifiberavtalen som tar sikte på å regulere u-landenes import av tekstilprodukter til industrilandene.

I påvente av framgang i de internasjonale forhandlingene om NØV, har Arbeiderpartiet gått inn for etableringen av et såkalt mini-NØV i form av et økonomisk samarbeid mellom grupper av land, regioner i nord og sør. Man har i første omgang sett på Norden og landene i det sørlige Afrika som deltar i det såkalte SADCC.

6. FORSVARSDEPARTEMENTET

Også den forsvarspolitiske debatt har vært sterkt preget av diskusjonen om NATOs dobbeltvedtak om utplassering av mellomdistanseraketter og diskusjonen om etablering av en atomvåpenfri sone i nordisk område. Det var spesielt spørsmålet om deltakelse i infrastrukturprogrammet til det forberedende arbeid for utplassering av atomraketter at de forsvarspolitiske sider ble trukket direkte inn. Arbeiderpartiet gikk inn for å utsette bevilgningen av midler til forberedende arbeid inntil spørsmålet om utplassering var avgjort. Våren 1984 la Stortingets forsvarskomite fram innstillingen om stortingsmeldingen om hovedretningslinjer for Forsvarets virksomhet 1984-88. Denne ble behandlet parallelt med Nedrust-

ningsmeldingen og de sikkerhetspolitiske vurderinger er sammenfallende og innenfor rammen av det kompromiss som der ble skapt.

Det blir i innstillingen som Knut Frydenlund var saksordfører for, pekt på betydningen av det dobbelte mål for samarbeidet i NATO: å gjøre det som er nødvendig for det felles forsvar og gjøre det som er mulig for å bringe landene nærmere sammen gjennom tilnærming og avspenning. Det blir i innstillingen pekt på den manglende balanse mellom den virksomhet som Forsvaret i dag forutsettes å utføre og de ressurser som stilles til disposisjon for virksomheten. Samtidig pekes det på at det ikke er realistisk i den nåværende økonomiske situasjon, å løse Forsvarets dilemma ved å øke bevilgningene utover den foreslåtte budsjettvekst. På dette grunnlag peker komitéen på behovet for å se nærmere på Forsvarets organisasjon og struktur for å få best mulig forsvar av de ressurser som stilles til disposisjon. Arbeiderpartiets medlemmer går i den forbindelse inn for en årlig vekst på 3 pst. mens det borgerlige flertall går inn for 3,5 pst. årlig vekst i forsvarsbudsjettet.

Når det gjelder de konkrete forslag til eventuelle omdisponeringer vil de komme i løpende budsjetter. Men det blir bl.a. pekt på at i balansegangen mellom stående beredskap og mobiliseringsforsvaret er dette blitt skadelidende og at mobiliseringsforsvaret har åpenbare mangler når det gjelder våpen og utstyr. Det blir også pekt på behovet for hyppigere repetisjonsøvinger i lokalforsvaret og en utstyrsmessig kvalitetsforbedring i Heimevernet.

Stortinget har behandlet ny befalsordning som i prinsippet går inn for et såkalt kretsløst system, der avansement skal gis på grunnlag av utdanning og erfaring og med muligheter for videre utdanning under avansementsperioden i større utstrekning enn det som har vært mulig til nå.

7. INDUSTRIDEPARTEMENTET

Arbeiderpartiet har ført en aktiv industripolitikk i perioden. Handlingsplanen for industrien som ble lagt fram før valget i 1983, er fulgt opp. I de alternative budsjettene er det blitt fremmet forslag som ville ha betydd en betydelig mer målrettet innsats overfor industrien enn regjeringens opplegg. Særlig har forslaget om en femårsplan for forskning, utvikling og nyskapning i industrien med totale bevilgninger på 1.500 mill. kroner over 5 år, blitt godt mottatt. Videre har partiet gått mot økningen i statskraftprisene flere ganger og også gått inn for fritak for elektrisitet-savgift for viktige deler av industrien (1983) og mot en generell økning i el-avgiften (1984) og mot økningen av el-avgiften for industri og bergverk for 1985. Arbeiderpartiets oppfatning har vært at lave kraftpriser fortsatt må beholdes som et industripolitisk fortrinn for Norge. Videre har Arbeiderpartiet foreslått å redusere rentene blant annet i statsbanker som er av interesse for industrien, med 1 pst. En lavere rente vil bidra til å styrke industriens investeringer og dempe kostnadene.

Arbeiderpartiet har i en rekke enkeltsaker hatt et helt annet grunnsyn enn regjeringen. Arbeiderpartiet foreslo gjentatte ganger at det skulle

bygges et aluminiumsverk i Tyssedal. Regjeringen ønsket ikke dette, men ble til slutt presset til å foreslå reist et ilmenittsmelteverk. Regjeringen ønsket ikke sammenslåing av Årdal og Sunndal Verk og Raufoss Ammunisjonsfabrikker. Arbeiderpartiet gikk inn for en sammenslåing fordi en slik fusjon ville gi grunnlag for en økning av omfanget og konkurransekraften for aluminium halvfabrikata og ferdigvarer.

Arbeiderpartiet ønsket ikke at staten skulle selge sine aksjer i Elektro-Union, slik regjeringen foreslo. Saken var svært dårlig forberedt av regjeringen og argumentene for et salg manglet fullstendig. Heller ikke salget av aksjene i Anker Batterier (der staten eier 52 pst.) eller Osram (der staten eier 25 pst.), var det noen grunn til å gjennomføre. Regjeringens prinsipielle holdning at staten i størst mulig grad bør kvitte seg med sine eierinteresser i industrien, var i alle disse sakene avgjørende. Arbeiderpartiet fant dette lite tilfredsstillende.

I debatten om bl.a. Tofte Cellulosefabrikk, argumenterte partiet for et statlig Tofte-engasjement og for at staten måtte ta et initiativ til dannelse av et spesielt holdingselskap bestående av norske treforedlingsbedrifter. Når det gjaldt Sulitjelma-saken, fremmet Arbeiderpartiet forslag om at staten skulle videreføre gruvedriften i Sulitjelma og at Smeltehytta skulle drives videre. Inntil omfanget av en framtidig drift var blitt nærmere klarlagt og behandlet i Stortinget, fortsatte partiet at dagens produksjonsnivå ble opprettholdt. For skipsbyggingsindustrien har Arbeiderpartiet foreslått betydelig bedre støtteordninger enn Regjeringen (bl.a. høyere rentestøtte og økt statlig garantiansvar).

8. OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Arbeiderpartiet har i betydelig grad tatt oljepolitiske initiativer og fått gjennomslag for sine synspunkter i oljepolitikken. Dette førte til at f.eks. Dagbladet den 7. april 1984 skrev at «Arbeiderpartiet ikke ble sittende i garderoben da kampen om den framtidige organisering av norsk oljepolitikk skulle spilles. Laget kom ut på banen og sendte avgårde en ball som Regjeringen ble nødt til å takle.»

Foranledningen var Regjeringens arbeid med organiseringen av statens deltakelse i petroleumsvirksomheten. Arbeiderpartiets sentralstyre vedtok å ta et direkte initiativ gjennom brev til Regjeringen om norsk oljepolitikk og Statoils framtidige rolle. Det ble sterkt understreket betydningen av å opprettholde en bred enighet om videreføring av norsk oljepolitikk og Statoils rolle i oljevirkksomheten. Regjeringen tok imot invitasjonen, og man ble enige om en skisse som representerte et opplegg for å ivareta hensynet til folkevalgt styring av Statoils inntekter og stemmetyngde, uten at Statoils deltakerandeler, oppgaver eller øvrige struktur blir endret. Og ved den behandling som fulgte i Stortinget, greide man i stor grad å forene synspunktene. Arbeiderpartiet understreket at Statoil må få beholde inntekter som er tilpasset de viktige oppgaver og den utvikling man tilleg-

ger selskapet framover. Derfor mener Arbeiderpartiet at Statoil må få beholde en større del av inntektene i selskapet enn regjeringen har ønsket.

I striden om overføringen av driftsansvaret på Statfjordfeltet, sto Arbeiderpartiet fast på at Stortinget måtte fastsette tidspunktet til 1. januar 1987. Regjeringen var preget av sterk indre uenighet i saken.

Arbeiderpartiet har gått inn for en utvidet oljevirksomhet utenfor Midt- og Nord-Norge, bl.a. en gradvis overgang til helårsaktivitet på Tromsøflaket, oppstart av leteboring på Trænabanken og helårsaktivitet på Haltenbanken. Partiet har ment at områdene nord for Stad bør ha prioritet ved kartlegging av nye olje/gassfelter. Derimot mente partiet at den sterke letevirksomheten som Regjeringen ønsker i Nordsjøen ikke er nødvendig, fordi man gjennom de tildelte blokker i tidligere konsesjoner har en rimelig handlefrihet i den videre planlegging i sør.

I en rekke oljepolitiske enkeltsaker har Arbeiderpartiets medvirkning vært avgjørende for å nå resultater som er framtidsrettet. Trollfeltet – som har svært store gassreserver – vil kunne gi Norge en enestående sjanse til å realisere flere av hovedmålene i norsk petroleumspolitik. Utbyggingen av Trollfeltet vil representere den største utfordring noe selskap har vært stilt overfor i Nordsjøen. Videre skal det forhandles om gassleveranser som kan strekke seg over mer enn en menneskealder og ha en verdi på mange hundre milliarder kroner. Arbeiderpartiet bidro i høy grad til å oppnå nye samarbeids- og operatørmønstre og til at Statoil, Hydro og Saga vil få betydelige oppgaver ved en Troll-utbygging.

Ved behandlingen av utbyggingen av Osebergfeltet foreslo Arbeiderpartiet at staten skulle opprette et fond til fremme av forskning og utvikling av bl.a. dypvannsteknologi og annen virksomhet i tilknytning til petroleumsvirksomheten. Arbeiderpartiet gikk sterkt imot å tildele Det Norske Oljeselskap (DNO) andeler på norsk sokkel, slik regjeringen foreslo i en egen proposisjon. Arbeiderpartiet mente en videre oppsplitting av de begrensede norske ressurser innenfor oljevirksomheten ikke ville være ønskelig. De private interesser i norsk oljevirksomhet bør samle sine ressurser i ett selskap – Saga Petroleum. Arbeiderpartiet har gjentatte ganger tatt opp spørsmålet om å bedre muligheten for norsk industri til å få leveranser til petroleumsvirksomheten.

I 1981 la Arbeiderpartiet fram forslag i Stortinget om at regjeringen skulle fremme planer om en modernisering og utvidelse av raffineriet på Mongstad. Da et slikt forslag omsider kom fra regjeringen, stemte partiet selvfølgelig for en slik modernisering og utvidelse, i Stortinget.

Når det gjelder kraftdekningen i åra framover, har Arbeiderpartiet gitt uttrykk for at det er regjeringas ansvar å sørge for kraftdekningen i henhold til de forutsetninger Stortinget har vedtatt. Forutsetningen for det må være at det fremmes tilstrekkelige vannkraftprosjekter for Stortinget slik at denne målsetting kan nås. Partiet har vært enig i at flest mulig vassdrag blir vurdert i Samlet Plan, hensyn tatt til kraftdekningsbehovet. Av konkrete prosjekter som er behandlet i perioden, kan nevnes utbyggingen av Jostedalsvassdraget der Arbeiderpartiet støttet regjeringens utbyggingsalternativ.

9. KIRKE- OG UNDERVISNINGSDEPARTEMENTET

Utdanning

I tråd med Arbeiderpartiets program har innsatsen vært konsentrert om å arbeide for en skoleutvikling bedre tilpasset elevenes behov og for en skole i bedre takt med de utfordringer nåtid og framtid reiser. Også arbeidet med å legge fram alternativ til den borgerlige regjerings framstøt for å redusere bevilgningene og bremse skoleutviklingen, har stått sentralt.

For at grunnskolen skal bli bedre i stand til å løse de oppgaver som mønsterplanen, integrering av funksjonshemmede og økte problemer i barns oppvekstmiljø skaper, har partiet foreslått at grunnskolen/barnetrinnet må tilføres flere ressurser særlig for å øke lærertettheten. En har også foreslått større innsats i det lokale forsøks- og utviklingsarbeidet og gått imot reduksjoner i etterutdanningstilbudet for lærere.

I forbindelse med behandlingen av grunnskolemeldingen understreket Arbeiderpartiet at skolen må bygge på et kristent/humanistisk verdigrunnlag som også gir plass for elever med avvikende livssyn. Arbeiderpartiet har fått Stortingets tilslutning til at alternative vurderingsformer skal utprøves og partiet har ellers gått inn for å begrense betydningen og omfanget av karakterer og eksamen i grunnskolen.

Stram kommunal økonomi har gjort at musikkskolene mange steder har hatt store vanskeligheter. Det borgerlige flertallet i Stortinget har til tross for dette ikke vært villig til å stemme for Arbeiderpartiets forslag til økte bevilgninger.

Datateknologi brukes i stadig større omfang i ulike deler av arbeidslivet. For at elevene skal bli best mulig forberedt på det samfunn de går inn i, har Arbeiderpartiet understreket behovet for at elevene gis best mulig kunnskaper om den nye teknologien. Arbeiderpartiet har kritisert regjeringen for dens nølende holdning på dette området og pekt på at de målene som er satt ikke kan nås uten en sterkere satsing.

Arbeiderpartiet har gått imot regjeringens forslag om å gi de private skolene en langt større vekt i bevilgningene enn det offentlige skoleverket.

Videregående opplæring skal være et tilbud for alle. Arbeiderpartiets forslag om at funksjonshemmede skal gis fortrinnsrett ved opptak til videregående skoler fra 1.1.1984, ble likevel nedstemt i Stortinget. De borgerlige partiers forslag til bevilgninger har vært for små til at fortrinnsretten kan bli virkeliggjort innen rimelig tid. Arbeiderpartiets forslag om større bevilgninger for å få en raskere opptrapping, er også nedstemt.

Den store arbeidsledigheten blant ungdom de siste årene, har skapt et ekstra stort press på den videregående skolen. Arbeiderpartiet har lagt vekt på at ungdom må gis et reelt valg mellom å ta videregående opplæring og å gå ut i arbeidslivet. Det har vært bred politisk enighet om å bygge ut flere elevplasser i den videregående skolen, særlig innen yrkesfagene. Arbeiderpartiet har imidlertid ikke fått tilslutning til sine forslag om å styrke kvaliteten i undervisningen med større satsing på teknisk undervis-

ningsutstyr og etterutdanning av lærere. Regjeringen gikk også imot Arbeiderpartiets forslag om egen lov som ville garantere arbeid eller utdanning for all ungdom under 20 år.

Tilskuddene til voksenopplæringen er redusert år for år under den borgerlige regjering. Bevilgningene er reelt sett nesten halvert fra 1981. Som en følge av dette er kursavgiftene blitt kraftig økt, antall deltakere og bredden i tilbudet har gått tilbake. Nedskjæringene har redusert mulighetene for å virkeliggjøre kravet om livslang læring for alle og for at alle uansett alder og økonomisk bakgrunn, skal være likestilt i adgangen til kunnskap. Studiearbeidets betydning for den lokale kultur og det sosiale liv er også redusert. Arbeiderpartiet har gått imot de omfattende nedskjæringene uten å få flertall for sine forslag.

Høyre-regjeringen fikk i begynnelsen av perioden flertall for å avvikle Forsøksrådet for skoleverket. Arbeiderpartiet har gått inn for å styrke det lokale forsøks- og utviklingsarbeidet i skolen. Samtidig har partiet understreket behovet for at det lokale forsøksarbeidet trenger en sentral samordning. Ved utgangen av perioden fikk partiet gjennomslag for et selvstendig, sentralt organ som skal avløse Forsøksrådet.

Større satsing på høyere utdanning er en viktig forutsetning for at vi igjen skal få ny vekst i Norge. Arbeiderpartiet har derfor foreslått å styrke budsjettet for høyere utdanning. I tilknytning til Arbeiderpartiets forslag om en handlingsplan for nyskaping og omstilling innen industrien, har en lagt særlig vekt på utdanning innen det teknologiske området. Forslagene har vært rettet mot tiltak for å sikre bedre kvalitet i undervisningen, til nybygg og økt studentopptak.

Etter hvert som behovet for nyutdannede lærere blir mindre, har Arbeiderpartiet gått inn for at de pedagogiske høgskolene bør ta på seg en større del av videreutdanningen av lærere og engasjere seg mer i forsøksarbeidet i skolen. Regjeringen har isteden foreslått en vilkårlig nedskjæring av tilbudene ved disse høgskolene. Arbeiderpartiet har også gått imot forandringene i inntaksregler og eksamen ved lærerhøgskolene, som regjeringen har gjennomført uten å forelegge det for Stortinget, slik flertallet har bedt om.

Studiefinansieringen er viktig for lik rett til utdanning. Arbeiderpartiet har bl.a. foreslått at grensen for behovsprøving mot foreldreinntekt reduseres fra 20 til 19 år fra studieåret 1985/86. Partiet har foreslått at renten i Lånekassen skal reduseres med 1 pst. – uten heller å få flertall for det. Under Stortingets behandling av meldingen om utdanningsfinansieringen, fikk Arbeiderpartiet gjennomslag for bl.a. eget reisestipend og stipend ved svangerskap. Partiet har ikke fått tilslutning til sitt forslag om en mer rettferdig tilbakebetalingsordning eller til forslag om å bygge flere studentboliger.

10. KULTUR- OG VITENSKAPSDEPARTEMENTET

Kultur- og mediepolitikken

Arbeidsprogrammet la vekt på at kulturpolitikken må møte utfordringene fra den flernasjonale medie- og underholdningsindustrien. Særpreget i norsk kultur må bevares og videreutvikles ved at det stimuleres til økt egenaktivitet og ved å bedre kunstnerens vilkår.

Med dette utgangspunktet har Arbeiderpartiet i perioden lagt vekt på å styrke det lokale kulturarbeidet og å gi mer likeverdige kulturtilbud i hele landet. Det borgerlige flertallet i Stortinget har villet annerledes. De har redusert overføringene til lokalt kulturarbeid kraftig.

Arbeiderpartiet har også lagt fram en rekke forslag for å gi kunstnerne bedre arbeidsvilkår. Arbeiderpartiet har foreslått å øke antall garantiinntekter for kunstnere og foreslått et nytt stipend for unge kunstnere som ikke så lett kommer inn under den første ordningen. Partiet har også fremmet forslag for å styrke norsk litteratur og skriftkultur.

Regjeringen har krevd stadig større egeninntekter av teatrene og Operaen. Arbeiderpartiet har satt seg imot dette og har pekt på at dette kravet kan redusere institusjonenes handlefrihet og valg av repertoar. Arbeiderpartiet har gått inn for at tilskuddet til de frie sceniske gruppene (teater- og dansegrupper) burde økes.

Norsk film er i dag presset fra flere kanter, kinobesøket går ned og utenlandske filmer blir stadig mer dominerende. Den nye mediesituasjonen med video og utenlandsk fjernsyn, er en utfordring. Arbeiderpartiet har derfor foreslått at det må legges bedre til rette for økt tilbud om norskprodusert film, også barnefilm. Partiet har understreket betydningen av at Norge har flere miljøer for produksjon av spillefilm, og gikk derfor imot nedleggelsen av Filmgruppe I.

Den tekniske utvikling har på kort tid skapt en helt ny mediepolitisk virkelighet i Norge. De nye mediene gir helt nye muligheter for massekommunikasjon og informasjon. Arbeiderpartiet har støttet forsøkene med nærradio, lokalfjernsyn og satellittfjernsyn fra utlandet. Arbeiderpartiet har likevel kritisert den planløshet som har preget forsøksvirksomheten. Kulturdepartementet unnlot f.eks. å legge fram en plan for forsøksvirksomheten, slik som flertallet i Stortinget ba om. Resultatet kan lett bli at forsøkene sementerer uheldige utviklingstrekk som gjør at medietilbudet vil bli kontrollert av private mediemonopoler. I debatten om de nye mediene har Arbeiderpartiet lagt vekt på å bevare verdier som mangfold og reell ytringsfrihet. Høyre og Fremskrittspartiet har stått isolert i sitt forslag om å innføre reklame i fjernsyn og radio. Arbeiderpartiet mener NRK har vært og også i framtid vil være, det beste redskap for å gi hele landet et likeverdig programtilbud og for å gi balanse mellom ulike grupper og programtyper. Partiet har derfor foreslått å styrke NRKs muligheter ved økt programproduksjon av fjernsynsprogrammer, ved å bygge ut flere distriktskontorer og øke kapasiteten ved disse.

11. FISKERIDEPARTEMENTET

Fisket

Arbeiderpartiets fiskeripolitikk har som mål å trygge sysselsetting og bosetting langs kysten og verne ressursgrunnlaget i havet. Fiskerinæringen har i perioden stått overfor store problemer med reduserte fangster og vanskelige avsetningsmuligheter. Utsiktene for de kommende år er lysere med økende fiskestammer. Den borgerlige regjering har vist liten vilje til å imøtekomme fiskerienes krav om støttetiltak for å komme over vanskene. Dette førte til at støtteforhandlingene ble brutt både for 1983 og 1984. Dette er første gang siden hovedavtalen kom i stand i 1964.

For at fiskeriene skal bli bedre rustet for bl.a. å tilpasse seg et endret ressursgrunnlag, har Arbeiderpartiet i perioden fremmet en rekke forslag til tiltak. Partiet har foreslått økt innsats innen fiskeriforskningen av bl.a. lite utnyttede fiskearter, fiskeoppdrett og produktutvikling. En har også fremmet forslag om økte utlånsrammer og reduserte renter i Statens Fiskarbank for å få en raskere nybygging og modernisering av fiskeflåten. Partiet har gått inn for å beholde den tidligere ordning med at rentelettelser for enkelte lånetyper i Fiskarbanken skal dekkes over statsbudsjettet. Regjeringen har isteden fått vedtatt at dette skal belastes Fiskarbankens vågnadsfond.

Dersom vi i framtida skal ha en levedyktig fiskeindustri, er det nødvendig med større innsats for å finne fram til nye produkter og produksjonsprosesser og bedre markedsføring. Arbeiderpartiet foreslo våren 1984 at det ble opprettet et næringsfond for fiskeindustrien for å fremme en slik utvikling. Partiet foreslo at 30 mill. kroner ble avsatt til dette fondet. Forslaget ble nedstemt av de borgerlige partiene i Stortinget.

Utbyggingen av havner har stor betydning for fiskeriene og for å sikre bosettingen. Det borgerlige flertall har år for år – mot Arbeiderpartiets stemmer – vedtatt å redusere bevilgningene på dette området. Resultatet er blitt at den faglige kapasiteten og det kostbare utstyret Statens Havnesvesen disponerer, er dårlig utnyttet.

Olje/fisk-fondet ble opprettet for å dempe de skadevirkninger oljevirk-somheten påfører fiskeriene. I 1981 sluttet Stortinget seg enstemmig til at Fondet årlig burde tilføres 35 mill. kroner. Med de senere utvidelser av oljeleting til nye områder, er det urimelig å redusere overføringene til dette fondet. Det borgerlige flertallet i Stortinget har likevel vedtatt kraftige reduksjoner i overføringene: i 1983 ble det bevilget 10 mill. kroner, i 1984 8 mill. kroner og for 1985 8 mill. kroner. Arbeiderpartiet har stått på sitt opprinnelige løfte og foreslått en årlig bevilgning på 35 mill. kroner.

Våren 1984 sto en rekke fiskeridistrikter overfor økende problemer. For å dempe noen av disse problemene la Arbeiderpartiet fram forslag til en «straks»-plan for Stortinget. Her ble det bl.a. foreslått forbedret likviditetsordning for fiskeflåten og økte utlånsrammer i Statens Fiskarbank og

en særskilt låneordning for bygging av nye fiskefartøyer i Finnmark. Partiet foreslo dessuten gunstigere lån for utsatte fiskeindustribedrifter. Forslagene ble etter tur nedstemt av de borgerlige partiene.

Arbeiderpartiet har også fremmet forslag om en forsøksordning med avløsere i fiskeflåten. En slik ordning vil kunne gi bedre sosiale forhold for fiskerne og deres familier. Også dette forslaget ble nedstemt av de borgerlige partiene.

Arbeiderpartiet har også motsatt seg Regjeringens forslag om å forringe sykelønnsordningen for fiskere. Partiet har bedt om at det blir nedsatt et eget utvalg for å gjennomgå fiskernes sosiale ordninger.

Ulykkesfrekvensen i fiskeriene er høy. Arbeiderpartiet har derfor fremmet forslag om å styrke sikkerhetsopplæringen for fiskere.

12. LANDBRUKSDEPARTEMENTET

Landbrukspolitikken er videreført etter de linjene som ble trukket opp i sentrale politiske dokumenter fra Arbeiderpartiets regjeringer ut over i 1970-årene.

Forslagene til virkemiddelbruken har vært justert i takt med utviklingen i næringen og i samfunnet ellers. Ett av de vesentligste elementer har vært den distriktspolitiske profilen.

Målsettingen om inntektsmessig jamnstilling mellom yrkesutøverne i jordbruket og industriarbeiderne er nådd. Det er imidlertid betydelige forskjeller i inntekt mellom små og større produsenter og mellom ulike produksjoner.

Arbeiderpartiet har fremmet forslag og gitt merknader med sikte på å redusere disse forskjellene. Det har vært forslag om annen fordeling av jordbruksavtalene på priser og tiltak, begrensning av overføringer til større bruk m.v. Det er også reist interpellasjoner om spørsmålene. Forslagene og merknadene har ikke fått nødvendig flertall og er i mindre grad fulgt opp av regjering og avtalepartene.

Arbeiderpartiet har flere ganger pekt på at de produksjonsregulerende tiltak som to-prisordningen på melk og tiltak innen kjøttsektoren, har virket negativt for de mindre bruk og har bedt om at ordningene vurderes. En har foreslått at produksjonen av melk og kjøtt kanaliseres til områder som ikke har andre produksjonsmuligheter enn melk og kjøtt basert på gras og rotvekster og at matkorndyrking som hvete og rug kanaliseres til områder der de klimatiske forhold er til stede for slike produksjoner.

Arbeiderpartiet har fremmet forslag for å bedre utbyggingsbrukernes situasjon, bl.a. forslag om direkte tilskudd til gjeldsnedskrivning og lavere utlånsrente.

Arbeiderpartiet har i merknader pekt på at private finansieringsinstitusjoner må følge de offentlige regler for lån til investeringer og bruksutnyttning for å sikre kontroll med utviklingen innen næringen. Arbeiderpartiet har fremmet forslag om at bruksverdbegrepet må benyttes ved omsetting av landbrukseiendommer.

Arbeiderpartiet har gått imot en rekke nye forslag til gebyrer og avgifter innenfor det offentlige veiledningsapparat. Vi har begrunnet dette med den økonomiske merbelastning det vil være for brukerne og at tjenestene vil bli så dyre at de svekker det offentlige apparat og legger veien åpen for økt privatisering.

Arbeiderpartiet har fremmet forslag om økte bevilgninger til investerings tiltak i jordbruket, bl.a. nydyrking, grøfting, jordbruksveier m.m. Dette har vært nødvendig av næringsmessige og sysselsettingsmessige grunner. Nydyrkingstakten måtte imidlertid justeres i siste del av perioden.

Etter reaksjonene på et høringsnotat fra Høyre-regjeringen om endring av både jordlov og konsesjonslov, ble det fremmet forslag om endring av konsesjonsloven. Arbeiderpartiet fikk et flertall i Stortinget med på å gå imot de fleste endringsforslagene. Vi støttet forslag om økt delegasjon og fikk flertall sammen med Sp om endring av § 15 «Bordet-fangerparagrafen».

Arbeiderparti-regjeringen fremmet en stortingsmelding om skogbrukspolitikken, som ble trukket av Høyre-regjeringen. Det foreligger nå en ny stortingsmelding som vil bli behandlet våren 1985. Arbeiderpartiet har ved budsjettbehandlingen fremmet forslag om økte bevilgninger til tiltak i skogbruket, bl.a. veibyggings- og transporttilskudd.

Arbeiderpartiet har ved behandlingen av reindriftsavtalen lagt vekt på fortsatt utvikling og styrking av jordbruk og reindrift i de samiske områder. Dette var også retningsgivende ved behandlingen av den spesielle saken om ekspropriasjonsadgang til beiterett for samefamiliene i Trollheimen.

13. MILJØVERNDEPARTEMENTET

Aktiv ressurspolitikk

Arbeiderpartiet har under behandlingen av meldingen om naturforvaltning og natur- og ressursregnskap, nedfelt partiets standpunkter på dette området. Videre har vi gjennom forslag i de alternative budsjetter økt innsatsen til gjenvinningstiltak.

Trygging av naturmiljøet

Arbeiderpartiets forslag er fulgt opp og en statlig naturvernetat i alle fylker er nå etablert. Det borgerlige flertall har endret planloven, viltloven, forurensningsloven, strandplanloven og naturvernloven. Dette har medført at både trygging av naturmiljøet og allmennhetens interesser er svekket i denne programperioden. Arbeiderpartiet har ved behandlingen av disse saker ivaretatt partiets synspunkter slik det framgår av arbeidsprogrammet. Vi har gjennom våre alternative budsjetter gått inn for en styrking både av forskning og utvikling og bevilgningene på dette feltet.

Vern mot forurensninger

Arbeiderpartiet har i denne programperioden gått inn for styrking av tiltak mot forurensning. Dette har kommet til uttrykk ved å ivareta partiets syn under behandling av en del lovsaker og meldinger. Dessuten har vi gjennom våre alternative budsjetter styrket bevilgningene både til tiltak mot forurensning og tilskuddene til kommunenes oljevernberedskap.

Friluftsliv

Vi har gjennom våre alternative budsjetter styrket friluftinteressene både gjennom økte bevilgninger til å ta vare på friluftsområder og for å gi bedre muligheter for fritidsaktiviteter i nærmiljøet. Vi har videre gjennom lovbehandlinger ivare tatt de spørsmål som går på allmennhetens rett til jakt og fiske.

14. FORBRUKER- OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET

Pressestøtten

Arbeiderpartiet har ved gjentatte anledninger understreket sterkt at det viktigste formålet med pressestøtten er å sikre ytringsfriheten og pressefriheten ved å hindre konsentrasjons- og monopoltendensen i de enkelte avisdistrikter. Partiet har derfor gått inn for betydelig høyere bevilgninger til pressestøtte enn de borgerlige partiene.

Likestilling

Når det gjelder likestillingspolitikken har Arbeiderpartiet i Stortinget fremmet en rekke forslag i ulike saker som er på linje med de hovedpunkter for likestilling som Arbeiderpartiet og Arbeiderpartiets kvinnebevegelse la fram i 1983. Partiet har også gått inn for en viss styrking av den likestillingspolitiske forskning og styrking av opplysningsarbeidet for likestilling.

Privatisering

Regjeringens ønsker om en omfattende privatisering av offentlige tjenester er blitt møtt med sterk motstand fra Arbeiderpartiets side i debatter i Stortinget. Arbeiderpartiets representanter har påpekt at privatisering vil kunne true velferdsstaten og føre til større ulikheter i samfunnet.

Offentlig virksomhet

Arbeiderpartiet har ved behandlingen av de årlige budsjetter gått inn for styrking av sysselsettingen i staten og advart mot regjeringens lite gjennomtenkte personalpolitikk. Dette har vært et ledd i partiets samlede

politikk for å styrke sysselsettingen og holde den offentlige aktiviteten oppe.

Arbeiderpartiet har pekt på at med det omfang som regler og forskrifter etter hvert har fått, tilsier det en kritisk vurdering av om resultatene står i forhold til innsatsen og kostnadene. Arbeiderpartiet har gitt uttrykk for at det i Harlem Brundtland-regjeringens langtidsprogram ble tatt til orde for å utvikle framgangsmåter som gir bedre politisk og administrativ oversikt og styring av regler og bestemmelser. Det er blitt understreket at arbeidet må følges opp. Partiet ønsker en effektiv og sterk offentlig sektor.

Forbrukerpolitikk

I forbrukerpolitikken har partiet understreket at en mer aktiv bruk av prisloven ikke reduserer behovet for en skjerping av markedsføringsloven. Fortsatt vil det være behov for å kunne pålegge næringslivet plikt til å gi opplysninger om varer og tjenester utover det både prisloven og merkeloven gjør i dag. Arbeiderpartiet har ment at Forbrukerrådet skal være et interesseorgan for forbrukerne. Rådet må derfor ha en så fri og uavhengig stilling som mulig. Partiet har også videre bl.a. ønsket å styrke de lokale forbrukerkontorer.

Barnehagepolitikken

Omtalen av barnehagepolitikken er plassert under Sosialdepartementet.

15. SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

Siden slutten av 60-årene har det vært arbeidet med sikte på å få til en samlet og langsiktig planlegging av samferdselen i Norge. Norsk vegplan ble framlagt i 1969. Norsk samferdselsplan ble framlagt i 1977. Den tok sikte på å gi en samlet vurdering både i fylker og sentralt, slik at de enkelte sektorplaner skulle bli innordnet i en samlet plan for samferdselen.

I 1984 behandlet Stortinget to sektorplaner i samferdselen: luftfartsmeldingen og jernbanemeldingen. Sektorsamordningen er begrenset til noen generelle betraktninger om større vekt på like konkurransevilkår og deregulering. Det er ikke foretatt vurderinger av hvordan de enkelte sektorplaner harmonerer med hverandre. Mens man for vegplanen og luftfartsplanen hittil ikke har noe økonomisk etterslep, har man et etterslep i jernbanen allerede etter første halvdel av åtteårsperioden på i alt 80 mill. kroner, i forhold til Regjeringens eget forslag. Arbeiderpartiet fremmet i 1983 en egen motmelding til jernbanemeldingen hvor en gikk inn for en betydelig høyere investering enn det Regjeringen hadde foreslått, på linje med det NSBs styre hadde framlagt. Partiet har også gått inn for at avskrivingsreglene for vei og bane blir like, og at kjøretidsbestemmelser og vektbestemmelser for vei kontrolleres bedre.

Arbeiderpartiet gikk i Stortinget høsten 1984 inn for et prinsippvedtak om forlengelse av Nord-Norge-banen til Narvik – i første omgang med sikte på påbegynnelse i kommende stortingsperiode. Framdriften av anleggsarbeidet må tilpasses de økonomiske mulighetene.

Arbeiderpartiet har lagt vekt på å la fylker og NSB få større takstfrihet, slik at de også kan muliggjøre mer fleksible takster – noe man har gode erfaringer med fra andre land. Partiet har også gått inn for en noe lavere vekst i takstene, slik at de ikke vokser raskere enn prisstigningen. Partiet har foreslått å oppheve sommertakstpåslaget på ferjene.

Willoch-regjeringen har gjort flere framstøt på privatisering og regulering innenfor samferdselssektoren. I den første jernbanemeldingen som ble framlagt av den rene Høyre-regjeringen, foreslo man å skille ut bussdriften og reisebyråvirksomheten fra NSBs virksomhet, noe man gikk tilbake på i tilleggsmeldingen som kom etter at koalisjonsregjeringen var opprettet. Mot Arbeiderpartiets og SVs stemmer er en rekke bestemmelser i samferdselsloven som tar sikte på å regulere den rutegående godstransporten, slik at man kan få en ønsket transportfordeling mellom vei, sjø og bane, fjernet. Statens egen drift i vedlikehold og anlegg i vegvesenet er bygget ned i løpet av de siste tre årene. Overskuddet fra statens egen maskindrif er ført inn i statsbudsjettet, mens man tidligere avsatte hele dette overskuddet til fornyelse av maskinparken.

Innenfor det arbeidsområdet Televerket dekker, foregår det en betydelig teknisk utvikling. Under henvisning til bl.a. like konkurransevilkår, er det lagt begrensninger på Televerkets mulighet til å delta i konkurransen med norske og utenlandske selskaper på områdene intern kommunikasjon og kabel-TV-anlegg.

Postsparebanken og postgirotjenesten har svekket sin markedsandel i forhold til det øvrige bankvesen i løpet av perioden. Arbeiderpartiet har fremmet forslag om å øke lånerammen for Postsparebanken og åpne for rentebærende postgirokonto og at disse kontiene skal gi grunnlag for lån.

16. JUSTISDEPARTEMENTET

a) Rettslikhet og rettssikkerhet for alle

Arbeiderpartiets rettspolitiske arbeid i perioden har båret preg av en kontinuerlig innsats for å fremme rettslikhet og rettssikkerhet i det norske samfunn. Etter Arbeiderpartiets program er det ikke tilstrekkelig at loven gjelder likt for alle. Det må også kreves at alle har samme reelle muligheter for å sikre sine rettigheter. Rettssikkerhet innebærer at alle skal være beskyttet mot vilkårlige inngrep i deres personlige frihet og ha mulighet for å forsvare sine interesser overfor myndighetene og andre ved uavhengige domstoler og kontrollorganer.

Å sørge for at den som har rett også får rett i samfunnet vårt uansett hvilke ressurser han råder over og hvor i landet han bor, er en viktig og naturlig samfunnsoppgave.

Fri rettshjelp og velferd

Under den borgerlige regjering er det foretatt en rekke innstramninger i den frie rettshjelp, herunder økte egenandeler og fjerning av rettshjelpen fra saksområder som har vesentlig betydning for vanlige mennesker. Etter Arbeiderpartiets mening vil resultatet bli en klar svekkelse av den rettshjelpsordning som Arbeiderpartiet innførte i 1980, og dermed også et alvorlig anslag mot rettslikhet og sikkerhet i vårt samfunn. Større grupper av befolkningen avskjæres nå i praksis fra å ivareta sin interesser ved norske domstoler. I overensstemmelse med regjeringens velferdspolitikk blir det bare de aller mest trengende som skal nyte godt av velferdsstatens rettshjelpsordning. Resten får klare seg selv.

Arbeiderpartiet har tatt avstand fra en slik rettspolitik. Vi ønsker en velferdsstat der alle skal ha de samme rettigheter. Rettsikkerhet og rettslikhet i Norge må bero på loven og ikke på den enkeltes inntekt. Senest i forbindelse med behandlingen av Justisdepartementets budsjett for 1985 gikk Arbeiderpartiet inn for en budsjettmessig styrking av rettshjelpsordningen med 22,5 mill. kr. ut over regjeringens forslag.

Dessuten gikk Arbeiderpartiet inn for at tilskuddet til spesielle rettshjelpstiltak som Juss-buss, Jussformidlingen og Juridisk rådgivning for kvinner skulle økes med 1,3 mill. kr. i 1985, slik at innsatsnivået kunne opprettholdes.

Domstolene

I de senere år har det utviklet seg en alvorlig krise for vårt rettsvesen. Et helt uholdbart forhold mellom domstolenes ressurser og saksmengden har ført til lange ventetider på å få saker avgjort. Dette rammer først og fremst vanlige mennesker, f.eks. ofre etter ulykker og deres pårørende som ikke har råd til å vente i flere år på en domsavgjørelse. Dette har alvorlige følger for rettsikkerheten og for folks tillit til domstolene. Arbeiderpartiet har bl.a. ved en interpellasjon til justisministeren krevd at domstolene og domstolsprosessen må effektiviseres med henblikk på hurtige og billige avgjørelser av tvister.

Først ved Justisdepartementets budsjett for 1985 har regjeringen fulgt opp Arbeiderpartiets krav om styrking av domstolene. Men da regjeringen samtidig har begrenset rettshjelpen betydelig, vil styrkingen av domstolene i første rekke være til fordel for de få som har råd til å søke advokat-hjelp.

Rettsikkerhet på institusjonene

Arbeiderpartiet har i perioden reist krav om en styrkelse av rettsikkerheten for de som er henvist til å leve i institusjoner og for andre utsatte grupper som barn, eldre og funksjonshemmede. Etter Arbeiderpartiets oppfatning kan kvaliteten på et rettssamfunn måles ut fra hvordan det fungerer for de svakeste. Arbeiderpartiet har i forbindelse med Reitgjerdet-saken presset regjeringen til å utrede statens erstatningsansvar for feilaktig tvangsinnleggelse på institusjon.

Forenklete lover og klart lovspråk

Lovgivning er blitt så komplisert og vanskelig å forstå at vanlige mennesker har få muligheter for å orientere seg om deres rettigheter. Arbeiderpartiet har i perioden tatt det uvanlige skritt å forlange en hel lov (forslag til lov om kredittkjøp) tilbakesendt til Justisdepartementet med krav om forenkling av loven og klarere lovspråk. Loven er for tiden under omarbeidelse i departementet. Arbeiderpartiet kan ikke akseptere at de som først og fremst skulle ha nytte av lover om forbrukerrettigheter, trygder, bostøtte m.v. føler seg hjelpeløse overfor måten lovene er skrevet på.

Overvåknings- og sikkerhetstjenesten

Ved behandlingen av årsberetningen for Kontrollutvalget for overvåknings- og sikkerhetstjenesten har Arbeiderpartiet kritisert at Kontrollutvalget og departementet i prinsippet har godkjent overvåkningstjenestens registrering av medlemslister for en lovlig politisk forening og abonnentene på foreningens blad.

Etter Arbeiderpartiets mening virker det ikke fremmede på aktiv politisk virksomhet i vårt demokratiske samfunn at de som melder seg inn i en lovlig politisk bevegelse eller de som står som abonnenter til bevegelsens publikasjoner kan risikere å bli registrert i overvåkningstjenestens arkiv. Arbeiderpartiet har sterkt understreket at Kontrollutvalgets primære oppgave er å verne den enkeltes rettssikkerhet. Det vil også skape større tillit i samfunnet til overvåknings- og sikkerhetstjenestens viktige arbeide.

Uhildet organ til etterforskning av klager over politiet

Som følge av enkelte uheldige hendelser har Arbeiderpartiet foreslått at det opprettes et uhildet organ til å etterforske saker der representanter for politiet er innblandet. Den nåværende ordning hvor politiet etterforsker saker hvor deres egne kolleger er innblandet, er utilfredsstillende. Både for de involverte borgere og for de politifolk hvis forhold etterforskes. Etter Arbeiderpartiets mening er opprettelse av et uhildet etterforskningsorgan et elementært rettssikkerhetskrav som vil styrke tilliten mellom befolkningen og politiet. Regjeringen har hittil avvist forslaget om et uhildet organ for etterforskning av politisaker.

Datateknologi og rettssikkerhet

Innføringen av ny informasjonsteknologi på stadig flere områder stiller nye krav til rettssikkerheten. Arbeiderpartiet har i perioden presset på for å få utbygge Datatilsynet i tråd med intensjonene med Lov om personregister.

b) Modernisering av privatrettslige lover

Mange privatrettslige lover har sitt utspring i eldre tiders samfunnssyn. Treghet og konservatisme holder liv i lover lenge etter at samfunnsutviklingen har endret seg. Det skaper utrygghet og sosial ulikhet. Arbeiderpartiet må ha mot til å bryte ned etablerte rettstradisjoner hvor det er nødvendig for å bringe lovenes innhold i overensstemmelse med den sosiale og demokratiske samfunnsutvikling. Kjønnene bør stilles fullstendig likt i alle privatrettslige forhold.

Konkursloven – hensynet til bevarelse av arbeidsplasser og distriktpolitikk

Konkursloven av 1863 og det forslag til ny konkurslov som regjeringen fremmet i perioden bygger på den grunntanke at konkurs er en sak som kun angår forholdet mellom kreditorene og skyldnerbedriften. Målet for lovgivningen er alene å verne kreditorenes interesser og sikre et ordnet oppgjør mellom kreditorene.

Arbeiderpartiet er enig i at dette er et viktig mål. Men Arbeiderpartiet har gjort gjeldende at en moderne konkurslov bør ha et bredere perspektiv for øyet. I vårt nåværende samfunn hvor distriktpolitiske hensyn er akseptert av alle og hvor bevarelse av arbeidsplasser er et viktig mål, bør spørsmålet om en virksomhets fortsatte drift ikke alene bestemmes av kreditorenes økonomiske interesser. Hensynet til virksomhetens arbeidsplasser og betydning for distriktet bør også tas i betraktning. Arbeiderpartiets lovforslag herom ble forkastet av regjeringen som valgte å sette kreditorenes interesser over hensynet til arbeidsplasser, distriktshensyn og andre vesentlige samfunnsinteresser.

Derimot ble Arbeiderpartiets forslag om å styrke de ansattes stilling ved å lovfeste en plikt for skifteretten til at en informerer de ansatte om deres representasjonsrett godtatt av regjeringen.

Videre fikk Arbeiderpartiet innført en regel om at forbigående betalingsudyktighet ikke kan føre til at en bedrift nedlegges. Endelig oppnådde Arbeiderpartiet å få skjerpet reglene om konkursskarantene.

Aksjeselskaper, maktkonsentrasjon eller maktspredning?

Arbeiderpartiet gikk i perioden imot regjeringens forslag om å oppheve bestemmelsen om at ingen samtidig kan være styremedlem i mer enn fem aksjeselskaper. Etter Arbeiderpartiets oppfatning er det prinsipielt ønskelig å motvirke de personlige og økonomiske maktkonsentrasjoner som i stigende grad finner sted i næringslivet. Målet må være å fremme demokrati og maktspredning i næringslivet og å sikre den bredest mulige rekruttering til styrene.

Erstatningsretten. Er kvinner mindre verdt enn menn?

Etter skadeserstatningsloven – som bygger på 1800-tallets erstatningsprinsipper – gjøres det betydelig forskjell på kvinner og menn, på gutter og

piker og mellom sosiale klasser og bosted ved fastsettelse av erstatning etter dødsfall og personskader.

En kvinnelig funksjonær vil typisk få mindre i erstatning enn en mannlig funksjonær; en husmor mindre enn en yrkesaktiv mann og en jente mindre enn en gutt, selv om de er rammet av den samme grad av invaliditet. Ved erstatning etter dødsfall vil en hjemmeværende direktørfrue få betydelig mer i erstatning enn en yrkesaktiv kvinne; og barn etter en omkommet fisker vil få mindre i erstatning enn barn etter en velhavende Oslo-borger. Ved fastsettelse av erstatning til kvinner som har mistet mannen sin har det til og med vært vurdert hvilke sjanser hun har for å bli gift igjen.

Etter Arbeiderpartiets oppfatning er en slik rettstilstand uakseptabel. Arbeiderpartiet har tatt opp spørsmålet i spørretimen, men justisministeren har avslått å endre loven. Ved den forestående behandling av andre endringer i skadeserstatningsloven vil Arbeiderpartiet kreve at regjeringen gjør slutt på den nevnte forskjellsbehandling. Dersom regjeringen ikke fremmer forslag herom, vil Arbeiderpartiet vurdere å framsette et privat lovforslag.

Kontraktsfrihet, rettslig darwinisme eller balanserte kontrakter?

Det tradisjonelle prinsipp om kontraktsfrihet innebærer at partene i et kontraktsforhold selv kan bestemme deres rettigheter og plikter. Så lenge partene var noenlunde jevnbyrdige, innebar dette prinsipp klare fordeler. Med de stadig større konsentrasjoner i næringslivet og etter at utenlandske olje- og dataselskaper har vunnet innpass i Norge, har kontraktsfrihetens prinsipp ført til at kontraktsvilkår som ensidig favoriserer de store selskaper gjennomtvinges overfor den svakere part i kontraktsforholdet, så som forbrukere og små og mellomstore norske bedrifter.

I forbindelse med behandlingen av lovforslaget om en generell adgang til å lempe urimelige avtalevilkår (avtaleloven § 36) tok Arbeiderpartiet initiativ til å erklære spesifikke vilkår for ulovlige i Norge. Dette uvanlige skritt som regjeringspartiene tilsluttet seg, rammer bl.a. de såkalte støvsugerklausuler hvoretter enhver teknisk oppfinnelse som utvikles av norske bedrifter skal tilfalle det utenlandske oljeselskap med enerett til å anvende oppfinnelsen. Likedan rammes de såkalte tryneklausuler som ga oljeselskapene rett til å bortvise arbeidstakere fra norske bedrifter med øyeblikkelig virkning og uten å angi grunn dertil.

Gjennom spørsmål i Stortinget har Arbeiderpartiet siden søkt å fremme anvendelsen av norsk lov og norske rettsprinsipper på den norske sokkel.

Ekspropriasjonserstatningsloven

Høyre-regjeringen foreslo i mars 1983 at reglene for utmåling av erstatning ved ekspropriasjon skulle endres. Et år senere, den 22. mars 1984, vedtok Odelstingets borgerlige flertall den nye loven, som vil gi eiendoms-eiere erstatning for den salgsverdi som kan bli mulig i framtiden. Den

tilfeldige eier skal til og med få erstatning for typisk samfunnsskapede verdier. Arbeiderpartiet gikk imot lovendringene som vil gi grunneierne mere i erstatning enn Grunnlovens krav om full erstatning. Kommuner og fylker vil få langt høyere utgifter til erstatninger, noe som lett kan sette en stopper for videre utbygging av landet og en forsvarlig utnyttelse av grunnarealer. Prisstigningen på fast eiendom vil dessuten bli enda sterkere.

c) Kriminalpolitikken

Arbeiderpartiets kriminalpolitiske arbeid i perioden har dels båret preg av en kontinuerlig politisk innsats for å kunne skape sammenheng mellom forebyggende og preventive, strafferettslige tiltak, dels av en innsats for å opprettholde rettssikkerheten i det norske samfunn.

Kriminalitetsutviklingen i Norge har fortsatt en rekke foruroligende trekk. Volds- og grove narkotikaforbrytelser har økt sterkt. Kriminalitetssøkningen har bl.a. ført til at politiet må bruke enda mer av sine knappe ressurser på de alvorligste forbrytelsene, ofte på bekostning av arbeidet med de mer tradisjonelle vinningsforbrytelser og økonomisk kriminalitet. En slik utvikling kan lett føre til en svekket tillit til og respekt for lov og rett i landet vårt.

På den annen side har den økende kriminaliteten ført til at stadig flere nordmenn må vente i uforholdsmessig lang tid for å sone idømte fengselsstraffer. Denne lange ventetiden har også mange uheldige kriminalpolitiske følger.

Arbeiderpartiet har i perioden gått inn for økte ressurser til politi- og lensmannsetaten, men har ønsket en parallell oppfølging overfor både domstolene og overfor kriminalomsorgen. De borgerlige flertallspartiene har imidlertid ikke vært villige til å støtte forslag som kunne ha sikret en slik balansert utvikling. Særlig har ikke bevilgningene til kriminalomsorgen stått i forhold til bevilgningene til de øvrige formål. For fengselsvesenet har dette ført til et forverret arbeidsmiljø for de ansatte og forverrede soningsmiljøer for de innsatte. Den gamle, uegnede bygningsmassen sammen med mangel på tilbud som kan bryte isolasjonen, gjør at sonings-situasjonen for mange blir en psykisk nedbryting som gjør det enda vanskeligere å vende tilbake til en normal tilværelse utenfor murene. Regjeringspartiene har heller ikke vært villige til å støtte Arbeiderpartiets forslag om en tilsvarende opprustning av kriminalomsorg i frihet. Etter Arbeiderpartiets syn har den forverrede situasjonen på arbeidsmarkedet gjort det enda vanskeligere å kunne drive en meningsfylt rehabilitering og et meningsfylt ettervernsarbeid overfor de innsatte som skal tilbake til samfunnet. Uten tilstrekkelig tilbud om hjelp i en overgangsfase, er faren for tilbakefall meget stor. Regjeringspartiene har imidlertid ikke vært lydhør for en slik helhetlig satsing.

Bildet ser ikke annerledes ut når det gjelder det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Arbeiderpartiets forslag om økt innsats på kultur-, sosial-, arbeidsmarkeds- og boligsektorene har blitt blankt avvist av reg-

jeringspartiene. Konsekvensen har blitt at kommunene har fått svært få muligheter til å komme på offensiven i sitt forebyggende arbeid overfor utsatte barne- og ungdomsgrupper. I mellomtiden øker antallet barn og ungdom som kommer i drift.

Når det gjelder forsøkene for å få etablert et alternativ til fengsling av ungdom, har Arbeiderpartiet støttet samfunnstjeneste-prosjektet i Rogaland og det såkalte «Buskerud-prosjektet», som tar sikte på å gi ungdom på kant med loven et tilbud om sosial behandling. Med de vellykkede resultater som har framkommet fra disse prosjektene, mener Arbeiderpartiet imidlertid at en bør gå forttere fram ved å overføre disse arbeidsmodellene til landets øvrige fylker.

Narkotikapolitikken

Arbeiderpartiet har støttet forslagene om økte straffer for alvorlige narkotikaforbrytelser, men har savnet regjeringens initiativ for å demme opp for narkotikamisbruket gjennom økt forebyggende innsats og bedring av mulighetene for behandling av stoffmisbrukerne. Ressursmangelen på dette området er så stor mange steder i landet, at forslag om at det skal gis muligheter for å påby behandling, er ensbetydende med et slag i luften.

17. Handelsdepartementet

For å øke eksporten av norske varer, har Arbeiderpartiet foreslått å øke bevilgningen til eksportfremmende tiltak over statsbudsjettet. For å fremme norsk eksport til Latin-Amerika har Arbeiderpartiet foreslått å øke bevilgningen til eksportfremmende tiltak for å sikre norsk deltakelse i den interamerikanske utviklingsbank.

Til dekning av tap på garantier under Garantiinstituttet for eksportkreditt for garantier gitt under den såkalte særordningen for utviklingsland, har Arbeiderpartiet foreslått at bevilgningen til erstatningsutbetalinger skulle økes.

Skipsfarten og sjøfolkene

Under Arbeiderpartiets regjeringer var hovedregelen at norsk skipsfart skal drives under norsk flagg for å trygge arbeidsplassene for norske sjøfolk og for at myndighetene skal ha kontroll med rederienes økonomiske disposisjoner. Under den borgerlige regjering er det blitt langt lettere å registrere skip utenfor landets grenser. Arbeiderpartiet har vært kritisk til dette og har framholdt at uteregistrering bare bør skje unntaksvis og da særlig når det kan påvises at norsk skipsfart og norske arbeidsplasser sikres.

De nye bemanningsreglene som Handels- og skipsfartsdepartementet vedtok i 1983, førte til et svært spent forhold mellom arbeidstakerorganisasjonene og regjeringen. De nye reglene fører til lengre arbeidstid og økt belastning for de som blir værende igjen ombord. Arbeiderpartiet ba om at

de nye reglene ble lagt fram for Stortinget før endelig avgjørelse ble tatt. Regjeringen nektet imidlertid å etterkomme dette ønsket. Arbeiderpartiet har også bedt om at det blir nedsatt et eget utvalg for å vurdere erfaringene med de nye bemanningsreglene.

Sjøfartsdirektoratet er tillagt sentrale oppgaver i arbeidet med sikkerhet på sjøen og kontroll av bl. a. forurensninger til havs. Arbeiderpartiet har motsatt seg regjeringens forslag om å svekke direktoratet og å overføre disse oppgaver til private institusjoner.

Bevilgningene til velferdstjenesten for handelsflåten er reelt sett gått ned i perioden, bl.a. er 22 stillinger inndratt og 6 velferdsstasjoner nedlagt. Samtidig har det borgerlige flertallet fått vedtatt at velferdsavgiften som belastes rederi og ansatte, skal økes kraftig. Arbeiderpartiet har påpekt at denne nedtrappingen i sjøfolkenes velferdstilbud gjør at målet om at denne gruppen skal nyte godt av de samme kultur- og fritidstilbud som folk i land, tapes ytterligere av syne. Arbeiderpartiet har derfor foreslått økte bevilgninger til velferden.

c) Handlingsplan for ungdom

Ungdom møter økende problemer med å skaffe seg utdanning, arbeid og bolig. Resultatet blir ofte skadevirkninger både for den enkelte og samfunnet. Arbeiderpartiet har derfor gitt forslag om tiltak overfor ungdom høy prioritet. Arbeiderparti-regjeringen la i 1981 fram en egen ungdomsmelding for Stortinget der hovedvekten ble lagt på bedre samordning av ungdomspolitikken. Meldinga ble fulgt opp med et forslag til aksjonsplan for barn og ungdom i statsbudsjettet for 1982. Også den borgerlige regjering har senere lagt fram aksjonsplaner i forbindelse med statsbudsjettene. Disse har i hovedsak ført til en oppsummering av situasjonen for ungdom uten forslag til økt innsats. Arbeiderpartiet har gjennom sine alternative handlingsplaner villet legge opp til en mer aktiv politikk for å sikre ungdommens muligheter. Etter tur har det borgerlige flertallet vendt tomme ned for disse.

I løpet av 3 år med borgerlig regjering er arbeidsledigheten blant ungdom nesten tredoblet. Antall avviste søkere til videregående utdanning er også blitt svært høyt. Arbeiderpartiet har derfor lagt hovedvekten på forslag som kan gi ungdom tilbud om arbeid eller utdanning. I mars 1984 la Arbeiderpartiet fram for Stortinget forslag til en egen lov som garanterer arbeid i offentlig virksomhet for all ungdom under 20 år. Meningen er å sette ungdom til å utføre noen av de mange oppgaver som ellers ikke vil bli gjort i lokalsamfunnene. Dette kan være oppgaver innen sosial omsorg, vedlikehold, fritidsklubber o.s.v. Ved siden av å løse viktige oppgaver ville loven gi ungdom sterkere tilknytning til samfunnet der trygd erstattes med arbeid, opplæring og større ansvar og rettigheter. Arbeiderpartiet mener ordningen skal være en siste utvei for å gi ungdom et tilbud. De unge skal i første rekke formidles til det ordinære arbeidsmarked eller skaffes utdanningsplass. I en melding til Stortinget i desember 1984, gikk regjeringen imot lovforslaget. I meldingen ble det ikke foreslått noen

andre nye tiltak for å bekjempe arbeidsledigheten, utover de tiltak som allerede var vedtatt i statsbudsjettet.

Det har vært politisk enighet om den utbygging av de videregående skoler som fylkeskommunene har ansvaret for. Arbeiderpartiet har likevel understreket at ungdom må gis et reelt valg mellom utdanning og arbeid. Videregående opplæring skal være et tilbud for alle. Arbeiderpartiets forslag om at funksjonshemmede skal gis fortrinnsrett til videregående skole fra 1.1.1984 ble likevel nedstemt i Stortinget. Også partiets forslag til raskere opptrapping av denne ordningen er blitt forkastet av de borgerlige partier. Arbeiderpartiets forslag om å styrke kvaliteten på det tekniske undervisningsutstyr i videregående skole har ikke fått gjennomslag. Det samme har skjedd med partiets forslag om å øke lærertettheten i grunnskolen.

Arbeiderpartiet har også lagt fram en rekke forslag for å senke inngangsbilletten til bolig for ungdom. Partiet har foreslått en ordning med boligfinansieringsgaranti for de som etablerer seg første gang. For Husbankens del har partiet foreslått bedre låneordninger og lavere rente. Videre er det bl.a. foreslått økt satsing på boliginformasjon for ungdom og bygging av flere Ungbo-leiligheter.

Antallet sosialt vaskeligstilte barn og ungdom øker. Dette har bl.a. sammenheng med den forverrede situasjon på arbeids- og boligmarkedet. Ved siden av å foreslå økt forebyggende innsats, har Arbeiderpartiet ønsket å styrke hjelpen til barn og ungdom med akutte problemer, bl.a. gjennom økt tilskudd til barne- og ungdomsvernsarbeidet i fylker og kommuner og til institusjonene innen barnevernet. Partiet har også foreslått større innsats til bekjempelse av rusmiddelmissbruket blant ungdom. Heller ikke disse forslag har fått de borgerlige partiers tilslutning.

Arbeiderpartiet har understreket at utviklingen av de lokale fritids- og kulturtilbud må fortsette også i trangere økonomiske tider. På bakgrunn av Arbeiderpartiets aksjonsplan for 1982, skjøt utbyggingen av fritidsklubbene fart. Det har ikke vært en tilsvarende økning i bevilgningene under den borgerlige regjering. Dette har – sammen med dårlig kommuneøkonomi, ført til reduserte tilskudd til hver enkelt klubb. Partiet har ellers prioritert forslag om økt innsats for ungdom i de større byene, de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene og andre kultur- og fritidstiltak ungdom selv har tatt initiativ til.

Aktuelt perspektiv

Ved siste årsskifte var bladets brutto-opplag på 28 500 eksemplarer. Netto-opplaget varierer omkring 24 000 eksemplarer.

I 1983 og 1984 har alle nye partimedlemmer mottatt bladet gratis i noen måneder, med etterfølgende tilbud om abonnement. Dette har vært meget kostbart, men det har gitt resultater – i stor grad er det dette tilbud som har gitt bladet en jevn strøm av nye abonnenter de siste to årene.

Høsten 1983 ble det igangsatt en stort opplagt abonnementskampanje. Denne ble bare i liten grad fulgt opp på grunnplanet. Målsettingen var å få tegnet 12 000 nye abonnenter. Resultatet ble 1477. Bare 12,3 prosent av målsettingen ble altså nådd. Best var resultatet i Møre og Romsdal Arbeiderparti som oppfylte 34 prosent av målsettingen, fulgt av Nordland (28,9 pst), Hordaland (27,4 pst), Finnmark (24,7 pst) og Sør-Trøndelag (21,2 pst). Ingen andre fylkespartier kom over 20 prosent. 9 av fylkespartiene greide ikke å innfri så mye som 10 prosent av målsettingen.

Beste individuelle abonnementsververe var Bjørn Olav Kleppen, Bud, og Roar Kristoffersen, Beitstad, som begge tegnet 50 nye abonnenter. Siden landsomfattende abonnementskampanjer ikke synes å gi ønskelige resultater, har man nå som et prøveprosjekt igangsatt en aksjon i Rogaland, som kom svært dårlig ut av siste kampanje. Hvis resultatet der blir positivt, kan det i framtida bli satset mer på slike fylkesvise kampanjer.

Faglig/politisk utvalg abonnerer på bladet for om lag 8000 av sine arbeidsplasskontakter. Det øvrige opplaget består av personlige abonnenter, bortsett fra noen tilfeller der kommunepartiene betaler for abonnemene til styremedlemmer og/eller kommunestyremedlemmer.

Bladet har en stram økonomi. Fra og med 1985 har man vært nødt til å øke bladpengene til 75 kroner for årsabonnementet. Dette er langt under kostpris og er bare mulig fordi landspartiet subsidierer abonnementsprisen med godt over en halv million kroner, noe varierende fra år til år.

I hele perioden har Johs. Skeide Larsen vært bladets redaktør og Arvid Christensen tilsatt som journalist. Vidar H. Grønli tiltrådte som ny redaksjonssekretær i januar 1984, etter Sigbjørn Andersom sluttet for å overta ny stilling i Arbeiderbladet.

Kontoret: Etter kontormedarbeider Jorun Ottinsens bortgang i april 1983, ble Vesla Ingemann Haug ansatt. Fra juni 1984 har hun ivaretatt alle funksjoner ved kontoret, da Evy Fagerlund Kristoffersen etter ordinær svangerskapspermisjon har valgt å ta et helt års ulønnet permisjon. Arbeidsfunksjoner som av denne grunn ikke kan følges opp, har latt seg løse ved deltidshjelp.

Svein Bakken har i perioden utført annonseakvisisjon på provisjonsbasis. Han har også på frilansbasis arbeidet som fotograf for bladet.

Kvinnebevegelsen

1983-1984

Landskvinnekonferansen 1983

Den 26. landskvinnekonferansen ble holdt i Oslo 18. - 20. mars. Åpningshøytideligheten ble arrangert i Oslo Arbeidersamfunns store sal fredag 18. mars kl. 12.00, der flesteparten av delegatene og inn- og utenlandske gjester var tilstede.

Åpningsprogrammet startet med at Hege Tunål med 4 musikere, bl.a. en gresk Bouzohi-spiller, framførte sanger skrevet av Mikis Theodorakis, oversatt til norsk av Svein Selvik. Det var også noen sanger fra sangsyklusen «Epithafios» (En mors klagesang over sin drepte sønn), og tekster av Garcia Lorca og Manos Eleftherios.

Kvinnesekretariatets leder, Harriet Andreassen ønsket representanter og gjester vel møtt og mintes de partifeller som var gått bort siden siste Landskvinnekonferanse. Hun kom også inn på den tragiske meldingen om at Marianella Garcia Villas var drept i El Salvador. Hun hadde like forut besøkt Norge. Hun var en av de uredde forkjemperne for menneskerettighetene.

Arbeiderpartiets leder, Gro Harlem Brundtland, hilste Landskvinnekonferansen på vegne av alle innbudte fra Norge.

Gerd Engmann hilste på vegne av de svenske og danske kvinneorganisasjoner.

Landskvinnekonferansens program:

Innledninger ved:

- Einar Førde
Veien til et likestillingssamfunn – Hva vinner vi – hva taper vi?
- Kari Rolstad
Arbeid og kvinner
- Inger Louise Valle
Kvinner i beslutningsprosessen
- Anneliese Dørum
Familie og nærmiljø
- Grete Knudsen
Hverdagsomsorg – utdanning – arbeid (programforslaget)
- Bjørg Bergh
Valgkampen

Landskvinnekonferansen behandlet ellers de lovbestemte landsmøtesaker og innsendte forslag fra kvinneavdelingene. De er trykket i egen protokoll fra Landskvinnekonferansen, som også inneholder foredragene.

Kvinnesekretariatet

På landskvinnekonferansen i 1983 gikk følgende representanter ut av Kvinnesekretariatet:

Astrid Murberg Martinsen, Kari Bergum, Anne Lise Steinbach, Brit Jørgensen, Tone B. Jamholt, Doris Johansen, Aase Moløkken.

Det nye Kvinnesekretariatet, valgt 1983, fikk følgende sammensetning:

Leder: Harriet Andreassen, nestleder: Anneliese Dørum, sekretær: Britt Schultz.

Medlemmer: Kari Rolstad, Grete Knudsen, Erna Borgen, Oddrunn Pettersen, Aase Morin.

Varamedlemmer: Grete Tennefoss, Bjørg Gausdal, Tine Øverlier, Kari Nordheim Larsen, Turid Sand.

Sentralstyrets representant: Herlof Gjerde. Vararepresentant: Gerd Hagen Schei.

LO's observatør: Evy Buverud Pedersen.

AUF's observatør: Berit Dalheim, vararepresentant: Grete Berget.

Sekretær med møterett: Siri Bjerke.

Kvinnesekretariatets møter:

I 1983: 16 møter i Kvinnesekretariatet

I 1983: 21 møter i arbeidsutvalget

I 1984: 12 møter i Kvinnesekretariatet

I 1984: 15 møter i arbeidsutvalget

Fellesmøte med kvinnene i stortingsgruppa

Fellesmøtet ble avholdt 12. april 1983.

Tema I:

Privatisering: Hva betyr det for likestillingsarbeidet? Innleder: Forsker Kari Wærnes fra Universitetet i Bergen.

Tema II:

Effektivisering av offentlig forvaltning. Innleder: Inger Louise Valle.

Kvinnesekretariatets faste arbeidsgrupper

Kvinnesekretariatet vedtok i 1983 å sette ned permanente arbeidsgrupper på de hovedområder som vil bli prioritert fram mot stortingsvalget i 1985. Gruppene har virket som ressursgrupper for Kvinnesekretariatet og der det har vært aktuelt for programkomiteen som har utarbeidet forslaget til nytt handlingsprogram for likestilling «Ny hverdag». Hver arbeidsgruppe har ansvaret for å følge med på de respektive områder og komme med forslag til Kvinnesekretariatet om nødvendige tiltak og initiativ som bør tas til enhver tid. Siri Bjerke har vært kontaktpersonen til arbeidsgruppene.

Landsstyret

Landsstyret består av de til en hver tid valgte ledere i fylkenes kvinneneutvalg og Kvinnesekretariatet.

I perioden er landsstyret innkalt til møte 4 ganger.

1983 - 17. mars på partikontoret ble følgende saker behandlet:

- 1) Forslag til uttalelser på landskvinnekonferansen
- 2) Forslag til dirigenter, sekretærer og komiteer til Landskvinnekonferansen
- 3) Regnskapene for Thina Thorleifsens Studiefond 1981-82
- 4) Regnskapsoversikt pr. 7. mars 1983 for Alva Myrdal fondet

Det ble fremmet 3 uttalelser:

- A) Om fred og nedrustning
- B) Om boligpolitikk
- C) Om sysselsetting
- D) Forslag til opprop fra Landskvinnekonferansen om:
 - Likestillingspolitikken under Høyre regjeringen

1983: 15. - 16. oktober 1983 på Hotell Helsfyr i Oslo

Landsstyret behandlet følgende saker:

- 1) Den politiske situasjon, innleder Ivar Leveraas
- 2) Landskvinnekonferansen 1985
- 3) Arbeidsoppgavene fram til stortingsvalget 1985

Følgende uttalelser ble vedtatt:

- Mellomdistanseraketter i Europa
- Valget og kvinnene
- Pornografi
- Statsbudsjettet 1984

1984: 24. - 25. mars på Hotell Helsfyr i Oslo

Landsstyret behandlet følgende saker:

- 1) Aktuelle politiske saker. Innleder: Partiets leder Gro Harlem Brundtland
- 2) Kvinner i kirkesamfunn og kristelige miljøer. Innleder: religionsforsker Eva Lundgren
- 3) a) Skattepolitikken. Innleder: Lederen i partiets skatteutvalg, Ulf Sand
b) Familiebeskatning. Innleder: Sekretær Siri Bjerke
- 4) a) Det faglig/politiske samarbeid. Innleder: Ole Knapp leder i DNA's faglig/politiske utvalg
b) Likestillingsarbeidet i det faglig/politiske samarbeid. Hva kan vi gjøre? Innleder: Margot Kvalvik Sæther 2. nestleder i Norsk Kommuneforbund

Følgende uttalelser ble vedtatt:

- Faglig/politisk samarbeid og likestilling
- Privatisering
- DNA's arbeidsprogram for perioden 1986-89

1984: søndag 30. september i Folkets Hus i Oslo

Landsstyret behandlet følgende saker:

- 1) Arbeidet fram mot valget
 - a) Partiets valgkamp, v/Martin Kolberg
 - b) Kvinnevalgkampen, v/Britt Schultz
 - c) Programbehandlingen, v/Siri Bjerke
- 2) a) Saklista for Landskvinnekonferansen 1985
- b) Arbeidsordningen

To tilleggsaker:

- 1) Uttalelse om barnehager
- 2) Representasjon i landsstyret

Følgende uttalelse ble vedtatt:

- Om barnehager «Bygg flere barnehager»

Fylkeskvinneutvalgenes årsmøter

Fylke	Tid	Innleder fra Kvinnesekr.:
Oslo	29. januar	Tone B. Jamholt
Akershus	16. januar	Anne-Lise Bakken
Østfold	19. februar	Harriet Andreassen
Hedmark	15.-16. januar	Harriet Andreassen
Oppland	19.-21. november	Erna Borgen
Buskerud	13. februar	Ingen
Vestfold	29. januar	Tone B. Jamholt
Telemark	5. februar	Kari Rolstad
Aust-Agder	12. februar	Ingrid Eide
Vest-Agder	29. januar	Brit Jørgensen
Rogaland	13. februar	Harriet Andreassen
Hordaland	23. januar	Harriet Andreassen
Sogn og Fjordane	4. mars	Astrid M. Martinsen
Møre og Romsdal	29.-30. januar	Inger Lise Gjerv
Sør-Trøndelag	5.- 6. februar	Kirsti Grøndahl
Nord-Trøndelag	5.- 6. februar	Ingen
Troms	20.-21. november	Brit Jørgensen
Finnmark	6.- 7. november	Ingen

1984

Fylke	Tid	Innleder fra Kvinnesekr.:
Oslo	14. januar	Harriet Andreassen
Akershus	22. januar	Anneliese Dørum
Østfold	11. februar	Aase Morin
Hedmark	14.-15. januar	Anne-Lise Bakken
Oppland	28.-29. januar	Siri Bjerke
Buskerud	12. februar	Ingen
Vestfold	19. februar	Oddrunn Pettersen

Telemark	28. januar	Anneliese Dørum
Aust-Agder	28. januar	Grete Knudsen
Vest-Agder	27.-28. januar	Aase Morin
Rogaland	17. mars	Brit Jørgensen
Hordaland	21. januar	Oddrunn Pettersen
Sogn og Fjordane	4.- 5. februar	Kirsti Grøndahl
Møre og Romsdal	4.- 5. februar	Kari Rolstad
Sør-Trøndelag	28.-29. januar	Harriet Andreassen
Nord-Trøndelag	4.- 5. februar	Anneliese Dørum
Nordland	11.-12. februar	Anneliese Dørum
Troms	19.-20. november	Britt Schultz
Finnmark	12.-13. november	Britt Schultz

Nye avdelinger i perioden 1983/1985

Kvinnegrupper/lag

Akershus:	Løken Arbeiderkvinnelag
Hedmark:	Moelv Arbeiderlags Kvinnegruppe Roverud Arbeiderlags Kvinnegruppe
Oppland:	Otta Arbeiderlags Kvinnegruppe
Vestfold:	Hof Arbeiderlags Kvinnegruppe
Aust-Agder:	Kroken Arbeiderlags Kvinnegruppe
Vest-Agder:	Åseral Arbeiderpartis Kvinnegruppe
Rogaland:	Hå Arbeiderpartis Kvinnegruppe Klepp Arbeiderpartis Kvinnegruppe Strand Arbeiderpartis Kvinnegruppe
Sogn og Fjordane:	Dale Arbeiderpartis Kvinnegruppe Lærdal Arbeiderpartis Kvinnegruppe
Nord-Trøndelag:	Skjelstadmark Arbeiderkvinnelag
Nordland:	Trofors Arbeiderlags Kvinnegruppe Melbu Arbeiderlags Kvinnegruppe
Troms:	Dyrøy Arbeiderpartis Kvinnegruppe
Lokale Kvinneutvalg:	
Hedmark:	Grue Arbeiderpartis Kvinneutvalg Ringsaker Arbeiderpartis Kvinneutvalg
Oppland:	Ringebu Arbeiderpartis Kvinneutvalg
Buskerud:	Modum Arbeiderpartis Kvinneutvalg
Hordaland:	Fusa Arbeiderpartis Kvinneutvalg Askøy Arbeiderpartis Kvinneutvalg
Sogn og Fjordane:	Aurland Arbeiderpartis Kvinneutvalg
Sør-Trøndelag:	Orkdal Arbeiderpartis Kvinneutvalg
Nordland:	Øksnes Arbeiderpartis Kvinneutvalg Rana Arbeiderpartis Kvinneutvalg
Troms:	Kvænangen Arbeiderpartis Kvinneutvalg

I perioden er det opprettet en rekke kvinnekontakter/kontaktutvalg i partiavdelinger som ikke har noen egne kvinnelag eller kvinnegrupper.

Organisasjonsarbeidet/studiearbeidet

Retningslinjene for den organisatoriske virksomheten ble trukket opp i arbeidsplanen «Mål og oppgaver fram mot kommune- og fylkestingsvalget i 1983, og stortingsvalget 1985». Planene har vært retningsgivende for arbeidet i Kvinnesekretariatet og fylkeskvinneutvalgene. Informasjon om konkrete tiltak og oppfølging av planen har skjedd gjennom diverse skriv til kvinneavdelingene.

Høsten 1984 ble det utarbeidet en arbeidsplan som gir en oversikt over de viktigste saker og aktiviteter som kvinnebevegelsen skal arbeide med fram til stortingsvalget i 1985.

Kortidssekretærer

Kvinnebevegelsen har i 1983 og 1984 fått et rammebeløp som ble nyttet til kortidsengasjementer i distriktene:

I 1983 var dette beløpet på 125 000 som etter søknad ble fordelt til følgende fylker:

Finnmark	Kr. 25 000,-
Troms	Kr. 20 000,-
Nord-Trøndelag	Kr. 20 000,-
Sør-Trøndelag	Kr. 20 000,-
Oppland	Kr. 20 000,-
Telemark	Kr. 20 000,-

I 1984 ble det bevilget kr. 125 000,- som ble fordelt slik:

Sogn og Fjordane	Kr. 22 500,-
Møre og Romsdal	Kr. 22 500,-
Rogaland	Kr. 20 000,-
Aust-Agder	Kr. 20 000,-
Østfold	Kr. 20 000,-
Oslo	Kr. 20 000,-

De fleste fylker nyttet sine ledere eller andre medlemmer i kvinneutvalgene til engasjementene.

Gjennom ordningen med kortidssekretærer er det skapt økt aktivitet, og flere kvinner er blitt med i partiarbeidet.

Studiearbeidet

Det er i perioden holdt en rekke kurs og konferanser i kvinneutvalgenes regi.

Kvinnebevegelsen samarbeider sentralt og lokalt med AOF, og et stort antall kvinner har også i 1983 og 1984 deltatt i deres studievirksomhet. Blant annet ble Kvinnesekretariatets debatt- og temahefter tatt inn som en del av materielltilbudet til AOF's «Aktiv Organisasjonskampanje».

Thina-Thorleifsens studiefond

Det er gitt en del bevilgninger til kurs og konferanser i fylkeskvinneneutvalgene fra fondet. I tillegg ble det bevilget til Nordisk studieuke i 1983 og 1984.

Kontingenten til fondet er imidlertid så lav i forhold til dagens kostnader med avholdelse av kurs og konferanser at fondet tappes i stor grad. Skal fondet fortsatt ha sin berettigelse, må kontingenten forhøyes. Dette er foreslått av Kvinnesekretariatet.

Valgkampen 1983

Kvinnebevegelsens valgkamp ble lagt opp som en del av partiets valgkamp. Det ble gjennomført forskjellige tiltak som skulle markere partiets kvinnepolitiske profil.

Kvinnebevegelsen startet valgkampen på kvinnedagen 8. mars. Både på selve kvinnedagen og i hele 8. mars-uka ble det arrangert møter og stands rundt om i landet som markerte arbeiderkvinnene utad. Avisen «Kvinnene kommer» ble laget for massespredning.

Informasjon om Kvinnebevegelsens valgkamp ble gitt gjennom skriv til avdelingene, i partiets Planleggingshefte for 1983, og videre i Valgkampheftet 1983.

I nominasjonsprosessen ble det aktivt oppfordret til at kommune- og fylkespartier måtte nominere 40% kvinner på listene.

Programmet «Hverdagsomsorg-utdanning-arbeid» var kvinnebevegelsens politiske hoveddokument i valgkampen. I tillegg til programmet ble det laget en trykksak med tittel «Er du lei av tomt snakk?». Det ble også laget en del temanotater som ble sendt kvinneavdelingene og kvinnekontaktene.

Den 30. august arrangerte Kvinnesekretariatet i samarbeid med partiet en pressekonferanse i Drammen der partiets leder, Gro Harlem Brundtland var tilstede. I tillegg deltok 5 sentrale kvinnelige listekandidater. Til arrangementet utarbeidet Kvinnesekretariatet en rapport om Arbeiderpartiets likestillingspolitikk, samt en oversikt over kvinnenes representasjonsandel på partiets lister og i partiets øvrige organer.

Kvinnesekretariatet støttet også opp om den tverrpolitiske kvinneaksjonen «Opplysningskampanjen – Kvinner og valget 1983».

Valgresultatet ble ikke det som var forventet. Arbeiderpartiet fikk 33,6% kvinner i fylkestingene, en økning på 3,6%. I kommunestyrene ble det 25,8% kvinner, en økning på 2,5%.

Arbeiderkvinnenes minnesamling

Arbeiderbevegelsens arkiv og LO's kulturutvalg har bevilget kr. 10 000,- hver til det videre arbeidet med minneinnsamlingen.

Bjørge Bergh er engasjert som medarbeider i arbeidet med samling av stoff. Hun konsentrerer seg om fylkene og besøker dem etter tur og intervjuer personer i lokale foreninger som har vært med i mange år og sett skiftende tider i lokalsamfunnene.

Aktuelt perspektiv

Etter at «Arbeiderkvinnen» ble nedlagt i 1979, inngår stoff om kvinnebevegelsen i Aktuelt Perspektiv. Fra 1984 har journalist Vidar Grønli hatt ansvaret for det kvinnepolitiske stoffet i avisa.

Rachel Grepp Heimen

Rachel Grepp Heimens styre ble valgt på Landskvinnekonferansen i 1983. Følgende ble valgt:

Leder: Aase Morin, nestleder: Helga Syrrist.

Styremedlemmer: Mary Johansen, Britt Schultz, Tone B. Jamholt.

Varamedlemmer: Anneliese Dørum, Eva Semmerud, Berit Hyggen, Randi Ihlen, Evy Buverud Pedersen.

Hulda Juul Jakobsen og Agnes Tysland er valgt som Oslo kommunes representanter.

Marthe Rønbeck og Åse Beate Brekke varamedlemmer for kommunens representanter.

Rigmor Svennevik er valgt som personalets representant.

Beboerne skal velge 1 representant, men har i liten grad møtt.

Styrer for heimen er Anne de Seve Wærnes. Fra 1. juni 1984 har lederen hatt permisjon, og Berit Engebretsen Berg har vikariert som styrer. Med nattvakter har Heimen 8 ansatte.

Styret har hatt møter hver 3. eller hver 4. uke. Styret behandler bl.a. budsjett, regnskap og bosituasjonen på Heimen.

Det er fremdeles stor søkning til Heimen. De største problemene mødrene har er å skaffe seg en bolig etter oppholdet på Heimen. Det henger ikke bare sammen med knapphet på boliger, men også at innskuddene og husleiene er blitt for høye.

Det har det siste året oppstått store problemer på Heimen p.g.a. mye sykepermisjoner blant de ansatte, samt knappe økonomiske ressurser.

Til Heimen er det knyttet 4 fond:

Ragna Hagens minnefond, til innkjøp av bøker.

Nanna Brochs studiefond, til utdanningsstipendier

Ragnvald Nygaard bibliotekfond, og dessuten

Rachel Grepp Heimens gavefond.

Dette fondet får kontinuerlig tilskott fra kvinneavdelingene.

Nordisk samarbeid

Samarbeidet mellom de nordiske lands sosialdemokratiske kvinneorganisasjoner har også i denne perioden fungert godt ved gjensidig representasjon og felles arrangementer.

De nordiske kvinnesekretærene har faste møter som bl.a. planlegger de nordiske samarbeidsmøtene og nordisk studieuke.

En gang pr. år er det nordisk samarbeidsmøte der det kan delta 5 representanter fra hvert land.

I 1983 ble samarbeidsmøtet arrangert i Stockholm 5.-6. februar. Temaet var «Graviditetsproblemer, helseomsorg for kvinner og kvinnemishandling».

Det ble vedtatt en uttalelse til Nordisk Ministerråd vedrørende graviditet og helseomsorg for kvinner.

I 1984 ble samarbeidsmøtet avholdt i Norge, på Leangkollen. Temaer for møtet var «Det nye Høyre og Arbeiderbevegelsen» samt FN's Kvinnekonferanse i Nairobi.

Det ble gitt en uttalelse om «Kvinnene og den nye Høyrebølgen».

Kvinnesekretariatet har også deltatt på andre møter i nordisk sammenheng.

1983:

Nordisk Ministerråds kontaktmøte om likestilling i Bergen. Representant var Haldis Havrøy.

1984:

Nordisk forberedende kongress foran FN's kvinnekonferanse i Nairobi 1985. Representant var Kari Rolstad.

Norden som atomvåpenfri sone i København. Representant var Grete Knudsen.

Nordisk studieuke 1983

Ble holdt på METALL's kursgård i Jørlunde, Danmark 31. juli - 5. august 1983.

Temaet var: Fredsarbeid.

Nordisk studieuke 1984

Ble holdt på Island, husstelskolen på Laugarvatn 3. - 9. august. Hovedtema for studieuka: «Kvinnens arbeid».

Både til studieuka i 1983 og 1984 ble det gitt økonomisk støtte fra Thinafondet, AOF og Utenriksdepartementet.

Internasjonalt/sosialistkvinneinternasjonalen (SIW)

Kvinnesekretariatet har i perioden drevet et aktivt internasjonalt samarbeid, bl.a. gjennom SIW's virksomhet.

Det er utarbeidet dokumenter til SIW's arbeidsgrupper om likestilling og om fred og nedrustning. Disse arbeidsgruppene forbereder materiell til FN's kvinnekonferanse i Nairobi 1985.

SIW's sekretær var på besøk i de nordiske landene i april/mai. Hun besøkte Norge 7. - 9. mai. Programmet innbefattet et besøk i Arbeidernes internasjonale støttekomité, møte i Hamar med representanter fra kvinneutvalget i Hedmark, besøk i Stortinget, møte med representanter fra LO's utvalg for familiepolitikk og likestilling og møte med Kvinnesekretariatet.

Kvinnesekretariatet har fått vedtatt at partiet bevilger kr. 1 100,- pr. år til SIW's Gabriele Proft-fond. Som ekstrabidrag for 1984 ble det bevilget kr. 5 450,-.

8. mars 1983 og 1984

Den internasjonale kvinnedagen ble både i 1983 og 1984 feiret i samarbeid mellom partiets kvinnebevegelse og Landsorganisasjonens kvinner. Dagen har hvert år fått økt betydning i arbeidet for likestilling. Den markeres på stadig flere steder, under aktuelle paroler og med økt tilslutning.

«Nedrustning og fred» og «Kvinner og arbeid» var de to hovedtemaer for markeringene i 1983. Som et ledd i kommunevalgkampen ble det fra kvinnebevegelsen utgitt en avis med tittelen «Kvinnene kommer». Den satte søkelyset på de to hovedtemaer og på Arbeiderpartiets likestillingspolitikk. LO bidro med brosjyre om fagbevegelsens arbeid for likestilling.

I 1984 deltok også AUF i det faglig/politiske samarbeid ved markeringen av kvinnedagen. Hovedtemaer dette året var «Kampen mot pornografi» og «Likestilling i arbeidslivet», lik arbeidstid, det kjønnsrolledelede arbeidslivet og 6-timers dagen ble behandlet. Ny utgave av kvinnebevegelsens avis «Kvinnene kommer» og LO's brosjyre «Kvinner og sysselsetting» og «Barnehager» ble utdelt ved demonstrasjoner, på møter og stands. Både i 1983 og 1984 ble det fra Kvinnesekretariatet formidlet talere fra partiet og fagbevegelsen til ca. 25 større arrangementer rundt om i landet.

Landsdelskvinnekonferanser

Landsdelene avholder sine konferanser i løpet av perioden.

Her har de forskjellige landsdeler anledning til å ta opp sine spesielle saker av interesse for deres landsdel.

Vi har nord-norsk kvinnekongress som arrangeres i Finnmark, Troms og Nordland.

Midt-Norsk kvinnekongress som Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal står for.

Vestlandskvinnekongressen dekker Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland.

Østlandskvinnekongressen dekker mange fylker. Her er innlandsfylkene Oppland og Hedmark representert. Videre Oslo, Akershus, Telemark, Buskerud, Vestfold og Østfold.

Politiske saker – uttalelser

I tillegg til programarbeidet har Kvinnesekretariatets nedsatte arbeidsgrupper, komiteer og aktuelle politiske saker dannet grunnlaget for det politiske arbeidet i perioden.

Fred og nedrustning

Kvinnebevegelsen har fortsatt sin aktivitet i arbeidet for fred og nedrustning.

I forbindelse med arbeidet med nytt partiprogram for Arbeiderpartiet vedtok Kvinnesekretariatet en bred uttalelse med premisser for kapitlet om fred og nedrustning.

Kvinnesekretariatet vedtok også uttalelser til stortingsmelding 25 om nedrustning og stortingsmeldingen om langtidsplanen for forsvaret, for å være med på å prege Arbeiderpartiets politikk på disse områdene.

I perioden ble det reist forslag om opprettelse av fredsforum i arbeiderbevegelsen for å utvide fredsarbeidet i hele bevegelsen. Kvinnebevegelsens landsstyre vedtok å arbeide videre med spørsmålet.

Internasjonalt samarbeid

I perioden er det opprettet internasjonale utvalg i mange av fylkenes kvinneutvalg. Kvinnesekretariatet har vedtatt retningslinjer for dette arbeidet.

Arbeidet i forbindelse med Alva Myrdal Fondet har fortsatt i perioden. I tillegg har kvinnebevegelsen deltatt i innsamlingsaksjoner til Nicaragua i regi av AIS og til julegaver for barna til de streikende gruvearbeiderne i England.

Skatt

Kvinnebevegelsen har behandlet skattespørsmålet i sammenheng med Arbeiderpartiets store skattedebatt. Spesielt har familiebeskatningen stått i fokus. Dette ble tatt opp på et eget landsstyremøte i kvinnebevegelsen. Programforslaget «Ny hverdag» har tatt opp familiebeskatningen spesielt.

Pornografi/prostitusjon

Pornografi og prostitusjon har vært noen av de aktuelle sakene i samsfunnsdebatten i perioden. Kvinnebevegelsen har deltatt aktivt i arbeidet. Landsstyret behandlet en uttalelse om spørsmålet. I tillegg ble det fra Kvinnesekretariatet utarbeidet et aksjonsopplegg til bruk i avdelingene. Aksjonsopplegget inneholdt foredragsdisposisjoner og fakta om pornografi, tips til lokale aksjoner mot porno og forslag til hvordan kommunestyregrupper kunne jobbe mot pornografi.

Kjønnskvoltering

Etter at Arbeiderpartiets landsmøte vedtok bestemmelsen om kjønnskvoltering på landsmøtet i 1983 har kjønnskvoltering vært en aktuell sak i partiet. Partiets lover prg. 13 pkt. 7 sier:

«Ved alle valg og nominasjoner skal det velges minst 40% av hvert kjønn». Kvinnebevegelsen har fungert som pådriver i arbeidet for kjønnskvo-
toring.

Det er et inntrykk at kjønnskvo-
teringsbestemmelsene har vunnet for-
ståelse i Arbeiderpartiet. Første gang kjønnskvo-
teringsbestemmelsene kom til anvendelse i stor sammenheng var ved valgene til formannskap og fylkesutvalg etter kommune- og fylkestingsvalget 1983. Kjønnskvo-
teringen ble ikke fulgt alle steder, men Arbeiderpartiets andel av kvinner til fylkesutvalg og formannskap økte mer enn for partier som ikke hadde innført kjønnskvo-
toring. Tidligere lå Arbeiderpartiets kvinneandel omtrent likt med disse partienes. Ved nominasjonene av stortingskan-
didater for Arbeiderpartiet foran valget 1985, har kjønnskvo-
teringen vært forutsatt helt fra starten.

Nominasjonen så langt og nominasjonskomiteens arbeid har vist at kjønnskvo-
toringen stort sett er fulgt opp.

I Sogn og Fjordane valgte nominasjonsmøtet å bryte bestemmelsene om kjønnskvo-
toring. Arbeiderpartiets sentralstyre og landsstyre reagerte sterkt på dette og ba Sogn og Fjordane Arbeiderparti vurdere å avholde nytt nominasjonsmøte.

Arbeiderpartiets sentralstyre og Kvinnesekretariatet har i hele perio-
den lagt vekt på at kjønnskvo-
toringen skal følges opp i partiet. Gjennom henstillinger og rundskriv er dette flere ganger tatt opp. Det er ingen tvil om at kjønnskvo-
toring i Arbeiderpartiet er og blir et viktig virkemiddel i arbeidet for likestilling.

Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett

I Arbeiderpartiets periode i opposisjon er det hvert år utarbeidet alter-
nativt statsbudsjett til regjeringens statsbudsjett. Kvinnesekretariatet har i forbindelse med dette arbeidet deltatt aktivt og søkt å ivareta kvin-
nebevegelsens merkesaker gjennom uttalelser og henvendelser til stor-
tingsgruppas ledelse. Spesielt har Kvinnesekretariatet lagt vekt på saker som barnehager, fritidshjem, likestillingstilskudd, barne- og ungdoms-
vern og eldreomsorg.

Uttalelser

Kvinnesekretariatet og kvinnebevegelsens landsstyre har vedtatt en rekke uttalelser om aktuelle saker i perioden. De viktigste er knyttet til de politiske sakene som er tatt opp.

Programarbeidet

Følgende programkomité ble valgt for å utarbeide forslag til nytt handlingsprogram for likestilling fram mot landskvinnekonferansen 1985:

Sissel Rønbeck, leder

Tone B. Jamholt, sekretær

Kari Rolstad

Stein Regaard

Tom Thoresen

Grete Berget

Tove Ness

Rolf Lasse Lund

Kirsti Billington

Siri Bjerke har vært tilknyttet programarbeidet med sekretærfunksjon.

Programarbeidet har vært en hovedsak for kvinnebevegelsen 1984. Programkomiteen la fram sitt forslag september 1984. Forslaget hadde tittelen «Ny hverdag – kvinnepolitisk handlingsprogram».

Ny hverdag

Ny hverdag presenterer en politikk for likestilling i framtida. Siste gang arbeiderkvinnene vedtok et helhetlig likestillingsprogram var i 1973.

Programmet tar opp kvinners forhold til makt, velferdsstaten, familie, utdanning, arbeid, kultur og internasjonale spørsmål. Formen er ny i forhold til tidligere programmer. Det er bygget opp gjennom dokumentasjon, argumentasjon og forslag.

Programkonferanse

Programforslaget ble første gang presentert på en konferanse i september 1984. På konferansen deltok kvinnebevegelsens landsstyre og representanter for den øvrige arbeiderbevegelse, blant annet Arbeiderpartiet, AUF og fagbevegelsen.

Sissel Rønbeck innledet til debatt om programmet og følgende panel var invitert til spesielle kommentar innlegg:

Leif Haraldseth, LO

Helga Hernæs, kvinneforsker

Turid Birkeland, AUF

Programdebatten

Høsten 84 har Ny hverdag blitt behandlet i kvinnebevegelsen og den øvrige arbeiderbevegelse. Det er avholdt programkonferanser i fylkene, møter i lag og kommunepartier og satt ned en rekke studieringer. Medlemmer av programkomiteen og Kvinnesekretariatet har deltatt på møter over hele landet for å presentere programmet.

Arbeidernes ungdomsfylking

Innledning

Den første halvdel av 80-åra har vært en merkbar vekstperiode for AUF. Denne tendensen var allerede klar da AUF avholdt sitt landsmøte i mars 1983, og det nye sentralstyret som ble valgt hadde derfor et meget godt arbeidsgrunnlag, såvel organisatorisk som politisk. Den positive utviklingen har ytterligere forsterket seg i toårsperioden vi har bak oss. Medlemstallet økte både i 1983 og 1984, og det er i denne perioden tatt opp 96 nye AUF-lag.

AUF merker også tydelig i sin virksomhet at ungdommen igjen er i ferd med å vende tilbake til Arbeiderpartiet. Det siste valget var en klar bekræftelse på dette, ikke minst skolevalgene der Arbeiderpartiet for første gang ble det største partiet. Ungdom har nå i flere år merket hvilke følger høyredominert politikk får på deres egen situasjon, og reagerer klart mot dette. Dette har utvilsomt gjort det lettere å verve unge mennesker til AUF og partiet. Når AUF i tillegg står organisatorisk sterkere enn på svært lenge, så har dette ført til en god medlemstilgang, og større politisk og organisatorisk aktivitet.

AUF's politiske arbeid i perioden har vært særlig knyttet til tre hovedområder: Ungdomspolitiske spørsmål, økonomisk fordelingspolitikk, og sikkerhetspolitikk. På det ungdomspolitiske området har kampen mot ungdomsarbeidsledigheten vært den viktigste saken. AUF har i denne forbindelse fremmet en rekke konkrete forslag for å sikre innfrielsen av ungdomsgarantien. I samarbeid med Landsorganisasjonen er det dessuten utarbeidet et eget program mot ungdomsarbeidsløshet. AUF ser videre Arbeiderpartiets forslag til ungdomslov, som skal garantere alle under 20 år arbeid, som et meget verdifullt bidrag i dette arbeidet. En annen sentral ungdomssak i perioden har vært boligpolitikken. Unge førstegangsetablerende er sterkt rammet av regjeringas boligpolitikk med økte bokostnader. AUF har derfor særlig konsentert seg om forslag som kan bedre boligfinansieringen, blant annet forslaget om et garantert lån på minst 100 000 kroner for de som etablerer seg med egen bolig for første gang.

AUF har i perioden lagt langt større vekt på økonomisk fordelingspolitikk enn tidligere. Landsmøtet i 1983 vedtok et eget program om dette. Spesielt skattepolitikken har stått i forgrunnen, der AUF har fremmet en rekke forslag for et mer rettferdig skattesystem. En endring av den ubegrensede retten til å trekke fra gjeldsrenter har vært det viktigste enkeltforslaget i denne forbindelse.

AUF's organisasjon på alle plan er som tidligere svært engasjert i arbeidet for avspenning og nedrustning. Den viktigste enkeltsaken var i første del av perioden kampen mot utplassering av nye mellomdistanseraketter. Seinere har arbeidet for frys-forslaget og en atomvåpenfri sone i

Norden stått mest i forgrunnen. AUF har i perioden uttrykt stor tilfredshet med Arbeiderpartiets nye plattform i kampen mot atomvåpenopprustningen.

På det organisatoriske plan har AUF i perioden blant annet slutført oppbyggingen av AUF-skolen i tre trinn. Dette har gitt grunnlag for en mer systematisk opplæring av tillitsvalgte enn tidligere. Kulturaktivitene ligger fortsatt på et høyt aktivitetsnivå. Antallet lokale kulturgrupper er større enn på flere tiår, noe som blant annet preget valgkampen på en verdifull måte. Videre er AUF's stilling i skolemiljøene betydelig styrket i perioden. Dette gjelder både den generelle tilslutningen blant skoleelever, og aktiviteten i de ulike elevorganisasjonene.

Det faglige arbeidet foregår i nært samarbeid med Landsorganisasjonen. Gjennom oppbyggingen av LO's ungdomsutvalg i alle fylker har arbeidet kunnet drives mer systematisk enn før, og bedret grunnlaget for å rekruttere fagorganisert ungdom til politisk arbeid. En rekke felles faglige ungdomsaktiviteter er i perioden gjennomført i et samarbeid mellom AUF og ulike deler av fagbevegelsen.

AUF har også i denne perioden vært aktivt engasjert i internasjonalt solidaritetsarbeid. Særlig har dette vært knyttet til støttearbeid for Nicaragua, blant annet gjennom en stor innsamlingsaksjon til et opplærings-senter for Ungsandinistene. Det har også vært drevet et aktivt solidaritetsarbeid for det palestinske folket, og for det undertrykte svarte flertallet i det sørlige Afrika.

AUF er nå for første gang på 10 år representert i byrået for den sosialistiske ungdomsinternasjonalen IUSY, noe som har betydd økt aktivitet i AUF's IUSY-arbeid. Det synes videre som om IUSY har kommet over enkelte av de store organisatoriske problemer som i flere år preget organisasjonen. I Norden har AUF et utmerket og konstruktivt samarbeid med våre søsterorganisasjoner, gjennom Forbundet Nordens Sosialdemokratiske Ungdom, FNSU. Sekretariatsansvaret og presidentvervet i FNSU har siden januar 1984 ligget i AUF. De viktigste samarbeidssakene i FNSU er kampen mot ungdomsarbeidsledigheten i Norden, og arbeidet for en nordisk atomvåpenfri sone.

AUF har ellers i sitt politiske og organisatoriske arbeid i perioden lagt langt større vekt på utadvendte og mer aksjonspregede arbeidsformer enn hva som var tilfellet på 70-tallet. Dette har naturlig nok hatt sammenheng med Arbeiderpartiets opposisjonstilværelse. Det har både på skolene og på arbeidsplasser vært gjennomført større utadvendte markeringer, på egne aksjonsdager. Slike aksjoner har betydd økt tilslutning fra ungdom til AUF.

Oppsummert føler derfor AUF at det politiske og organisatoriske grunnlaget for ytterligere styrket ungdomstilslutning er til stede, noe som vil være av helt avgjørende betydning for et regjeringsskifte fra høsten 1985.

Landsmøtet i 1983

AUF's 38. ordinære landsmøte ble avviklet i Samfunnsalen i Oslo i dagene 10-13 mars 1983. Det møtte 300 representanter fra fylkeslaga, sammen med landstyret, sentralstyret, kontoret og gjester fra inn- og utland.

Landsmøtet behandlet og vedtok tre nye politiske programmer: Et internasjonalt program, et utdanningsprogram, og et program om økonomisk fordelingspolitikk. Arbeiderpartiets leder Gro Harlem Brundtland innledet om den politiske situasjonen.

Den sittende ledelse med Egil Knudsen som leder og Solveig Torsvik som sekretær ble gjenvalgt. Norvald Moe hadde frasagt seg gjenvalg som nesteleder, og i hans sted ble Jens Stoltenberg valgt.

Landstyret

Landstyret er AUF's høyeste organ mellom landsmøtene. Landstyret består av lederne i fylkeslaga, samt sentralstyrets medlemmer. Det er avholdt fire møter i perioden.

Sentralstyret og kontoret

Etter landsmøtet fikk sentralstyret denne sammensetningen: Egil Knudsen, leder, Solveig Torsvik, sekretær, Jens Stoltenberg, nestleder, Norvald Moe, Berit Dalheim, Frode Forfang, Hilde Iversen, Kjetil Sander-moen, Øystein Mæland, Synnøve Nymo, Vidar Bjørnstad og Gøril Sæland. DNA's representant har vært John Sørfjordmo.

Pr. 1 januar 1985 var disse ansatte ved AUF's kontor: Egil Knudsen, leder, Solveig Torsvik, sekretær, Dag Nystrøm, redaktør, Ståle Dokken, faglig sekretær, Ingunn Hoem, skolesekretær, Bjarne Christiansen, kultursekretær, Guttorm Havenes, Utøyasekretær, Inger Anne Ravlum, journalist, Karin Torp, kontorleder, Ann Jorun Thoresen, Laila Norderud, Lise Nyland, og Hilde Gundersen, kontormedarbeidere, Marit Lehn, del-tidsansatt rengjøringsassistent.

Organisasjonsarbeidet

Organisasjonsarbeidet har stått sentralt i AUF's virksomhet i perioden. Målsettingen har vært en ytterligere styrking av det organisasjonsresultat vi startet perioden med.

AUF er klart den organisatorisk sterkeste politiske ungdomsorganisa-sjon i Norge idag. Aktiviteten varierer imidlertid fra fylke til fylke og fra lag til lag.

En styrking av fylkeslagas arbeidsmuligheter gjennom økonomi og administrative ordninger er en sentral oppgave. Fortsatt er det et stykke igjen til vi får faste sekretærer i samtlige fylker, men en midlertidig ordning for fylkeslag uten sekretær har vært tilbudt Finnmark, Troms, Nordland, Vestfold, Aust-Agder og Vest-Agder i 1984.

Pr. 1. januar 1985 er det fast ansatt sekretær i: Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland, Buskerud, Oppland, Hedmark, Østfold, Akershus og Oslo. Det er sekretærer med bl.a. AUF som arbeidsområde i Nord-Trøndelag og Telemark. I Finnmark, Troms, Nordland, Aust-Agder og Vestfold er det midlertidig sekretær.

Ordningen med egne sekretærkonferanser har fortsatt i perioden, og det har vært holdt 2 konferanser på Utøya i tilknytning til landsleirene. Videre har AUFs ansatte sekretærer deltatt på en fellessekretærkonferanse i 1984 sammen med partiet, LO og AOF. Det må igjen understrekes at sekretærkonferansene først kan bli helt vellykkede når samtlige fylker har ansatt sekretær.

Stabiliteten i medlemsstokken er fortsatt ikke god nok, og ennå flere krefter må settes inn på dette.

Oppstartingen av nye lag har vært en prioritert oppgave også i denne perioden. Totalt er det tatt opp 96 lag, fordelt på 18 fylker. Den netto lagsøkningen er noe mindre, fordi en del lag også er nedlagt. På de ulike sektorene skole, faglig, og kultur, har det vært drevet et aktivt og mangesidig arbeid. En sentral del av de organisatoriske tiltakene har vært å bygge opp egne nett med kontakter. De ulike sektorkontaktene har fire ganger pr. år mottatt sendinger med aktuelle aktivitetstips og annen informasjon.

Valgkampen 1983

Planleggingen av valgkampen startet på et tidlig tidspunkt, blant annet gjennom en egen sekretærkonferanse sommeren 1982. Valgkampen ble videre grundig omtalt i det planleggingshefte AUF utarbeidet for 1983.

Den mer direkte valgkampen ble startet opp med Utøya-leiren i juli 1983. Hovedparolen for ungdomsvalgkampen var «Ungdom for arbeid og fred.»

Arbeiderungdommen, med egne fylkesvise midtsider, var hovedtrykksaken til førstegangsvelgerne. Av annet materiell som ble utformet kan nevnes: Løpeseddel om ungdom og arbeid, løpeseddel med Arbeiderpartiets ungdomsplan «Gi ungdommen en sjanse.», ulike plakater, samt egne politiske argumentsamlinger på de mest diskuterte saksområdene.

En viktig del av ungdomsvalgkampen var skolevalgene. AUF gjennomførte i denne forbindelse en egen skolevalgundersøkelse, med resultater fra 353 skoler, den mest omfattende som noen gang er utført.

Mellom 70 og 80 AUF-grupper deltok i valgkampen med kulturinnslag.

Arbeiderungdommen

Arbeiderungdommens opplagstall har hatt en svakt økende tendens i perioden, og har økt fra ca. 36 500 i 1982 til ca. 38 000 i 1984. Alle AUFs medlemmer abonnerer på avisa gjennom medlemskontingenten. Fagforbundenes kollektive abonnement utgjør den største delen av opplaget. De kollektive abonnementene har imidlertid være noe fallende, noe som i stor grad skyldes færre medlemmer under 30 år i Landsorganisasjonens forbund.

Avisa har tilsammen i 1983 og 1984 kommet ut med 20 nummer, herav to dobbeltnummer.

Økonomien kan karakteriseres som tilfredsstillende. Såvel i 1983 som 1984 var det balanse i regnskapene. Annonseinntektene har vært økende.

Grete Berget var Arbeiderungdommens redaktør fram til august 1984. Da overtok Dag Nystrøm, som tidligere var journalist i avisa. Fra samme tidspunkt ble Inger Anne Ravlum ansatt som ny journalist. Ann Jorun Thoresen har i hele perioden hatt ansvaret for abonnement og annonser. Kontorleder Karin Torp har hatt ansvaret for det foreningsmessige. Avisa ble trykket i Sarpsborg Arbeiderblad fram til 1984. Fra januar 1984 har avisa blitt trykket i Oppland Arbeiderblad.

Arbeiderungdommens styre består pr. 1 januar 1985 av: Sven Pettersen, leder, Harry Jørgensen, Roar Watnebryn, Egil Knudsen, Solveig Torsvik, Frode Forfang og Hilde Gundersen. Vararepresentanter er Martin Haugseng, Richard Trælnes, Borgar Aasterud, Arne Olsen og Morten Grønli.

Utøya

AUF avholdt både i 1983 og 1984 egen pinsleir og landsleir på Utøya. I tillegg har en rekke fylkeslag, og andre organisasjoner avholdt ulike former for kurs og leiraktiviteter. Øya har vært besøkt av over 4000 personer i perioden, det høyeste antall på svært mange år.

Utøya har blitt en stadig viktigere del av AUF's virksomhet, såvel politisk som sosialt. For å gjøre øya til et enda bedre tilbud, også for øvrige deler av arbeiderbevegelsen, har AUF nå satt igang en egen innsamlingsaksjon, «Operasjon Utøya 1984-87.» Det som samles inn skal brukes til betydelige utbedringsarbeider, bedre sanitærforhold, og bygging av hytter.

Guttorm Havenes har siden mars 1983 vært ansatt som Utøya-sekretær.

Politiske saker

AUF's politiske arbeid har i perioden spesielt omhandlet ungdomspolitik, fordelingspolitikk, og sikkerhetspolitikk. Innenfor dette har AUF blant annet behandlet og fulgt opp følgende saker:

- ungdomsgarantien og Arbeiderpartiets forslag til ungdomslov
- lærlingeordningen
- bedre boligfinansiering
- Skattekomisjonens forslag
- utplassering av nye atomvåpen og frys-forslaget
- atomvåpenfri sone i Norden.

Av andre saker som AUF har arbeidet aktivt med og behandlet, kan nevnes:

- lønnsoppgjør og tariff-spørsmål som særlig berører ungdom
- industripolitikken
- forslagene til statsbudsjett

- vannkraftutbygging, blant annet Gaular, Etna-Dokka, og Samlet plan.
- internasjonale konflikter som Nicaragua og Mellomamerika, Midtøsten, boikott av Sør-Afrika, og situasjonen i Polen.
- privatisering av helsetjenester
- pornografi og prostitusjon
- Mediespørsmål, bl.a. utbygging av TV 2.

A-pressen 1983-1984

Nye avisbygg og teknisk utbygging

I den siste 10-årsperioden er det gjennomført betydelige investeringer i nybygg og rehabilitering av gamle bygg, selv om denne siden av den tekniske utbyggingen er redusert noe i forhold til moderniseringen av det maskinelle utstyret.

På den annen side er heller ikke behovet for nye avishus det samme som tidligere. De fleste avisene har etter hvert fått etablert seg i egne hus.

De viktigste nybyggingsprosjekter i denne perioden har vært:

Bergens Arbeiderblad som tok i bruk sin nye pressehall i Fyllingsdalen ved begynnelsen av 1983, og som var beregnet å skulle dekke trykkebehovet for *Morgenavisen*, *Bergens Arbeiderblad*, samt et par av de øvrige småavisene i Bergen.

Dessverre falt den økonomiske bunnen ut av denne utbyggingen på grunn av *Morgenavisens* konkurs ved begynnelsen av 1984.

For *Bergens Arbeiderblad* resulterte denne situasjonen i en akutt økonomisk krise, som ble avverget i første omgang ved vidtgående innsparinger vedtatt av bladstyret. Omstillingstiltakene har etter hvert ført til at en ved utgangen av 1984 har funnet det riktig å avvikle eiendomsforholdet til dette nybygget.

De nye eierne har på denne måte overtatt kapitalutgiftene samtidig som de har påtatt seg en forholdsvis gunstig og stabil trykkekontrakt av avisen.

Tidens Krav, *Kristiansund* har fullført byggingen av sin pressehall i løpet av 1984, og tar sikte på å starte den nye rotasjonen i begynnelsen av februar. Avisen vil samtidig bli lagt om til tabloidformat.

Sørlandet, *Kristiansand* har også i løpet av 1984 fått en modernisering av produksjonslokalene. I forbindelse med omorganiseringen av bladselskapet til aksjeselskap, har det også foregått en refinansiering av avisens egenkapital, samtidig som Arbeiderforeningens ene bygg, der avisen har sine lokaler, er ført over til avisen.

Sørlandets produksjonslokaler er etter dette gode og tidsmessige.

Rana Blad, *Mo i Rana* har fra tidligere eget avishus, men har i løpet av perioden fornyet og rehabilitert sine lokaler på en tilfredsstillende måte.

Teknisk utstyr

Som før nevnt har hovedtyngden av A-pressens investeringer i denne perioden gått i retning av installering av nytt teknisk utstyr som tekstbehandlingsutstyr, automatisk pakkeutstyr, reproutstyr osv.

Etter at den sentrale avtalen mellom ATF og NGF har begynt å virke, har en rekke av avisene i A-pressen fått installert tekstbehandlingsutstyr

fra Norsk Data. Det dreier seg her om 10-talls millionbeløp. Som eksempel kan nevnes at data-anlegget i Hamar Arbeiderblad koster 4 millioner kroner.

Nye presser

A-pressen har i perioden også fornyet og utvidet sin pressepark. Dette har ikke minst hatt sammenheng med etableringen av A-pressens nye store annonsesamkjøring, A/S Media-Riks, som i sitt salgsopplegg tar sikte på større andel av fargeannonser.

Avisenes administrative rutiner på EDB

Arbeidet med utbyggingen av databehandling av avisenes administrative rutiner har fortsatt også i 1983-84. I tillegg til rutinene for behandling av distribusjon, abonnement, annonser og regnskap, er det nå under utvikling et terminalstyrt regnskapsopplegg, samt et lønssystem. Dette betyr at hver enkelt avis på egen terminal puncher inn sine regnskapstall. I dag sender avisene inn sine lister for sentral punching.

Østlands-Data A/S som hele tiden har vært A-pressens dataoperatør, besluttet i 1983 å selge selskapet til A-pressen.

Østlands-Data A/S' nye eierstruktur vil etter overdragelsen helt og holdent være avisene. Det er forutsatt at ansvaret for driften av selskapet skal ligge hos brukerne. Norsk Arbeiderpresse A/S og Arbeiderpressens Samvirke A/L vil således være helt uten aksjer i dette nye selskapet.

Felleskjøp

Arbeiderpressens Samvirke A/L organiserer fellesinnkjøp av maskiner og forbruksvarer i produksjonen. Gjennom store rabatter som storforbruker har avisene derved oppnådd store besparelser.

Antall aviser og endringer i utgivelsen

Ved utgangen av 1984 bestod A-pressen av 42 aviser som organer for DNA. Av disse er 28 dagsaviser, 5 utkommer 5 ganger ukentlig, 7 utkommer 3 ganger ukentlig, og 2 aviser 2 ganger i uken.

Nybrott, Larvik, som var blitt en frittstående arbeideravis, er i løpet av 1984 blitt nedlagt.

Avisenes opplag

I inneværende periode har A-pressen fortsatt sin opplagsøkning, og vil ved utgangen av 1984 ha nådd et opplag på ca. 525 000. Som det vil framgå av etterfølgende tabelloversikt, som kun gjelder fram til utgangen av 1983, har A-pressen selv med sin økning problemer med å holde sin andel av landets samlede presseopplag. Det er de to store løssalgsviser som øker stadig mer enn de øvrige. Det er grunn til å tro at trenden for 1984, omtrent vil være den samme som for 1983.

Lokalpressen (hele landet unntatt Oslo-avisene):

	Opplag	Prosentandel				
	1983	1983	1982	1981	1980	1979
A	465 685	29,6	29,5	29,9	30,1	30,3
H	389 729	24,7	25,1	25,0	25,3	25,3
S	74 112	4,6	5,2	5,2	5,3	5,5
V-DnF ...	95 114	6,1	6,1	6,2	6,6	6,9
Øvrige ...	550 775	35,0	34,1	33,7	32,7	32,0
Sum	1 575 415	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Hele landets presse:

	Opplag	Prosentandel				
	1983	1983	1982	1981	1980	1979
A	518 185	21,3	21,5	21,9	22,3	22,7
H	647 160	26,6	27,3	27,3	27,9	27,8
S	95 760	4,0	4,3	4,3	4,5	4,6
V-DnF	100 061	4,1	4,2	4,3	4,5	4,8
Øvrige	1 069 303	44,0	42,7	42,2	40,8	40,1
Sum	2 430 469	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Norsk Arbeiderpresse A/S' styre etter årsmøtet i 1984:

	<i>Personlige</i>	
<i>Styremedlemmer:</i>	<i>vararepresentanter</i>	<i>Aksjegruppe</i>
Tor Halvorsen (formann)	Ole Knapp	A
Svein-Erik Oxholm (nestformann)	Randi Moe	A
John Stene	Sigurd Kvilekval	A
Frank Andersen	Herlof Gjerde	B
Per Brunvand	Wiktor Martinsen	B
Gro Harlem Brundtland	Ivar Leveraas	B
Otto K. Thoresen	Leif Sveen	C

Det var ingen endringer i styresammensetningen fra foregående årsmøte.

Arbeiderpressens Samvirke A/L's styre etter årsmøtet 1984:

<i>Styremedlemmer:</i>	<i>Personlige vararepresentanter:</i>
Otto K. Thoresen, Nordlys, formann	Sverre Riksvold, Rana Blad
Ivar Leveraas, DNA, nestformann	Johs. Skeide Larsen, DNA

Aslak Ona, Arbeiderbladet

Leif Sveen, Oppland

Arbeiderblad

Terje Dalen, Arbeider-Avisa

Arne Varem, Namdal Arbeiderblad

Jostein Nådland, Hamar

Arbeiderblad

Tor Andersen, Vestfold

Arbeiderblad

Richard Trælnes, Norsk

Arbeiderpresse A/S

Finn Arne Eriksrud, Arbeider-
partiets Presseforbund

Oskar Theodorsen, A-pressens
faktorgruppe

Roger Bergersen, De ansattes
representant organisert i

Norsk Journalistlag

Kirsten Osmo Eriksen, De
ansattes representant

organisert i NGF og HK

Johan Jervell, Demokraten

Ragnar Larsen, Nordlands Framtid

Knut H. Larsen, Dagningen

Arne Sund, Arbeidets Rett

Aasmund Opperud, Oppland
Arbeiderblad

Kolbjørn Eide, Romsdal Folkeblad

Fritjof Ekelund, Norsk

Arbeiderpresse A/S

Tore Sjølie, Arbeiderpartiets
Presseforbund

Karl Helskog, A-pressens
faktorgruppe

Rune Jørgensen, De ansattes
representant organisert i

Norsk Journalistlag

Laila Masterud, De
ansattes representant

organisert i NGF og HK

Styret i 1984 har gjennomgått noen endringer fra 1983, idet følgende har fratrudd: Odd Brandsøy, Arnulf Nordgård, Alf Hildrum og Bjørn Vetle Olsen. Sistnevnte fordi han har sluttet i A-pressen.

Følgende nye ble valgt: Terje Dalen, Arne Varem, Jostein Nådland og Tor Andersen.

Administrasjonen

Disponent for selskapene Norsk Arbeiderpresse A/S og Arbeiderpressens Samvirke A/L har i 1983 og 1984 vært Einar Olsen.

Redaktør for A-pressens Oslo-redaksjon (tidl. Arbeidernes Pressekontor) har i hele perioden vært Arvid Jacobsen.

Soussjef i selskapet Norsk Arbeiderpresse A/S har vært Tor J. Andersen.

Arbeiderpressens Annonsekontor har vært ledet av markedssjef Lars Glans, og forhandlingsleder Henning Dahl har ledet Arbeiderpressens Tarifforening.

Selskapets adresse er Youngstorget 2 B, 0181 Oslo 1.

Siden 1. oktober 1984 har Arbeiderpressens Annonsekontor gått inn i det nye annonsekontor, A/S Media-Riks, med disponent Lars Glans som daglig leder. Adresse: Torggt. 16, 0181 Oslo 1.

Avisenes navn, deres redaktører og disponenter pr. 31.12.1984

Nedenfor gis en oppstilling over våre avisers navn, deres utgiversted og navnene på avisenes redaktører og disponenter ved utgangen av 1984.

Avisens navn:	Utgiversted:	Redaktør:	Disponent:
Alle hverdager:			
Arbeiderbladet	Oslo	Per Brunvand	Aslak Ona
Arbeider-Avisa	Trondheim	Terje Dalen	Arnulf Nordgård
Bergens Arbeiderblad	Bergen	Olav Terje Bergo	Terje J. Ledahl
Dagningen	Lillehammer	Knut Helge Larsen	Odd Dissen
Demokraten	Fredrikstad	Charlie Jansson	Johan Jervell
Finnmark Dagblad	Hammerfest	Reidar Nielsen	Aksel Olsen
Finnmarken	Vadsø	Erling Arvola	Ivar Karlsen
Fremover	Narvik	Aage Ulvik	Johan Woll
Fremtiden	Drammen	Johan Kleven	Øivind Boger
Glåmdalen	Kongsvinger	Egil Toreng	Øivind Taugbøl
Halden Arbeiderblad	Halden	Arvid Johansson	Kjell Løvhaug
Hamar Arbeiderblad	Hamar	Magne Bjørnerud	Jostein Nådland
Helgeland Arbeiderblad	Mosjøen	Are Andersen	Olav Jensen
Moss Dagblad	Moss	Sturle Lyberg	Olav Lyberg
Namdal Arbeiderblad	Namsos	Morten Nordmeland	Arne Varem
Nordlands Framtid	Bodø	Ragnar Larsen	Kurt Borgen
Nordlys	Tromsø	Ivan Kristoffersen	Otto K. Thoresen
Oppland Arbeiderblad	Gjøvik	Leif Sveen	Asmund Opperud
Rana Blad	Mo i Rana	Øivind Hirsti	Sverre Riksvold
Rogalands Avis	Stavanger	Engwall Pahr-Iversen	Arild Tveterås
Romsdal Folkeblad	Molde	Kolbjørn Eide	Otto Chr. Sættem
Sarpsborg Arbeiderblad	Sarpsborg	Eirik Moe	Kjell Sønsteby
Sogn Dagblad	Høyanger	Norvald Stedje	Jarle Øren
Sørlandet	Kristiansand	Egil Rosenløv († des.84)	Arne Tumyr
Telemark Arbeiderblad	Skien	Haakon Fjeldalen	Gunnar Toft
Tidens Krav	Kristiansund	Asbjørn Jordahl	Fritz Nilsson
Vestfold Arbeiderblad	Tønsberg	Tor Andersen	Tor Andersen
Østfold-Posten	Askim	Eirik Moe	Kjell Sønsteby
5 ganger ukentlig:			
Akershus Amtstidende	Drøbak	Thor Bjurstrøm	Ole Egeland
Akershus Arbeiderblad	Lillestrøm	Thor Bjurstrøm	Ole Egeland
Romerikes Blad	Jessheim	Thor Bjurstrøm	Ole Egeland
Rjukan Arbeiderblad	Rjukan	Ola Torp	Konrad Anderson
Sunnmøre Arbeideravis	Ålesund	Jan P. Albertsen	Einar Hasund
3 ganger ukentlig:			
Arbeidets Rett	Røros	Hans L. Grybakk	Arne Sund
Aura Avis	Sunnalsøra	Arve Ødegård	Tor Bach
Aust-Agder Blad	Risør	Oddvar Mykland	Oddvar Mykland
Bygdeposten/Eikerposten	Vikersund	Odd Flattum	Øivind Boger
Firdaposten	Flørø	Odd Brandsøy	Oddbjørn Svarthumle
Hardanger Folkeblad	Odda	Øivind Madssen	Kjell Jacobsen
Stjørdalens Blad	Stjørdal	Bjarne Salberg	Arnulf Nordgård
2 ganger ukentlig:			
Karmøybladet	Kopervik	Odd Atle Urvik	Odd Atle Urvik
Opdalingen	Oppdal	Inge Godtland	Tor Bach

Arbeiderbladet A/S

Selskapets virksomhet

Norsk dagspresse er mer enn de fleste andre bransjer avhengig av den generelle økonomiske utviklingen. En må derfor være fornøyd med det økonomiske resultat for bedriften.

Driftssikkerheten i produksjonen har bedret seg, noe som har ført til opplagsøkning. Produktiviteten har økt både i 1983 og 84.

15. januar 1983 ble aksjene i Aktietykkeriet A/S solgt til Norsk Arbeiderpresse A/S for 3 millioner kroner.

Personalet

Antall ansatte er pr. 31.12.84 179 medarbeidere som er en økning på 2 personer fra 1983.

Opplaget

Etter flere års tilbakegang økte opplaget med 500 eksemplarer i 1983. Økningen ble ytterligere forsterket i 1984 og opplaget er nå 55 000 eksemplarer.

Både abonnement og løssalget viser en økning.

Det er spesielt i «Stor-Oslo»-området og Nord-Norge opplaget har økt.

Hovedårsaken til avisas fremgang skyldes et bedre produkt, bedre driftssikkerhet i produksjonen og mer profesjonell markedsføring av avisa.

Arbeiderbladet leses daglig av 220 000 personer over 15 år.

Driften

I 1983 og 1984 er det investert for ca. 2,5 millioner kroner. Antall sider i gjennomsnitt pr. dag var i 1982 38,6 sider, 1983 40,0 sider og i 1984 43,7 sider.

I 1983 og 84 økte annonsemengden med henholdsvis 8,8% og 4,8%. Annonseinntektene har dermed økt mer på to år enn de gjorde fra 1970 til 1980.

I de senere år har selskapet hatt følgende omsetning og resultat før åroppgjørdisposisjoner:

Resultat	Omsetning
1982: Underskudd 2,9 millioner kroner,	91,1 millioner kroner
1983: Overskudd 3,3 millioner kroner,	101,7 millioner kroner
1984: Overskudd ca. 5,0 millioner kroner,	ca 119,0 millioner kroner

Likviditeten har bedret seg i løpet av perioden, men soliditeten er fortsatt for dårlig.

Selskapets styre og ledelse:

Styret

Aksjonærvalgte:

Gro Harlem Brundtland, formann, Arne Øien, nestformann, Tor Halvorsen, Svein Larsen, Ole Knapp, Per Brunvand.

Varamenn: Ivar Leveraas, Lars M. Skytøen.

Valgt av de ansatte: Bjørg Larsson, Pål Nordenborg (1984), Bengt Calmeyer (1983), Jan Messell.

Ledelse:

Ans. redaktør Per Brunvand, adm. direktør Aslak Ona.

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

Årene 1983 – 84 var arkivets 74. og 75. driftsår.

Innkjøp og gaver

Utenom den løpende tilveksten fra organisasjoner og andre forbindelser er det i toårsperioden mottatt 117 overføringer av trykt og utrykt stoff fra organisasjoner og privatpersoner. Vi setter særlig pris på at bevegelsens veteraner stadig tilfører arkivet verdifullt materiale. Det er i toårsperioden kjøpt inn 1.134 bøker og skrifter. Av disse var 60 utrykte hovedoppgaver. Bevilgningene til mikrofilm er i all hovedsak brukt til kjøp av avisfilm.

Serviceytelser

I toårsperioden ble ca. 5 400 betjent på lesesalen. Det ble utlånt 2 829 bøker og skrifter, 2 515 fotos og 113 faner. En stor mengde litteratur som blir brukt på lesesalen, er da ikke med i statistikken. Det samme gjelder bruk av fotostatmaskinen. Fjernlån av våre bøker er fortsatt høyt, og henvendelser pr. brev og telefon øker stadig. Betjeningen av forskere, studenter, forfattere av jubileumshistorikker osv. er tidkrevende og for den siste gruppa også økende. Dette er brukergrupper som benytter seg av mikrofilm, arkivstoff, tidsskrifter og bøker og som derfor nyttegjør seg det allsidige tilbudet vi kan gi. Arkivet blir i dag stadig mer brukt av bevegelsens egne folk.

Internt arbeid

I Møllergata 20 der Folkets Hus nå bygger nytt, har arkivet fått tildelt drøye 500 m² magasinplass. Dette lokalet er nå under innredning, og vil tilføre arkivet om lag 4 000 hardt tiltrengte hyllemeter. Kontorarealet blir utvidet med ca. 200 m². En bevilgning på 2 mill. kr. fra LO gjør disse investeringene mulig, og de nye lokalene vil bli tatt i bruk i løpet av høsten 1985.

Arbeidet med å legge om billedsamlinga er ført videre. Det samme gjelder innsamling og avfotografering av faner og plakater.

Ordningen og registreringen av innkommet materiale pågår som vanlig. Det samme gjør registrering av kjøpte og mottatte bøker. Vi arbeider også med å bedre rutinene for å få løpende organisasjonspublikasjoner til arkivet. Arbeidet med å oppsøke arkivstoff hos veteraner og institusjoner er fulgt opp. Også arbeidet med intervjuing og innsamling av minner har fortsatt, blant annet i samarbeid med Norsk Arbeidsmandsforbund.

Arkivets 75. års jubileum ble blant annet markert med utstillingen «Bildet som våpen» og med boka av samme navn. Lill-Ann Jensen og Svein Damslora hadde sammen ansvaret for utstilling og bok.

Forbindelser og konferanser

Arkivet har god kontakt med arbeiderbevegelsens lokale arkiver, og forsøker å styrke og oppmuntre deres arbeid. Både i Hedmark og Østfold arbeides det nå med å opprette nye lokale arkiver. Både arkivlederen og nestlederen har holdt en rekke forelesninger på kurs i arbeiderbevegelsens regi. Arkivlederen har også dette året hatt forelesninger på universitets- og høyskolenivå. Fra vår dublettsamling har vi også i denne toårsperioden sendt bøker og småskrifter til andre bibliotek. Det nordiske samarbeidet om å lage en oversikt over de nordiske fagforbundenes materiale og de internasjonale fagsekretariatenes stoff, er nå på det nærmeste fullført.

Arkivet var i 1983 representert ved konferansen for arbeiderbevegelsens historikere i Linz i Østerrike. Den internasjonale sammenslutningen av arbeiderbevegelsens arkiver har hatt sine møter i Firenze og Madrid, der vi også var representert. Videre deltok arkivet på den nordiske konferansen for arbeiderbevegelsens historikere i Finland høsten 1983. Tidsskrift for arbeiderbevegelsens historie nr. 1, 1984, inneholder noen av rapportene herfra. 5 av arkivets ansatte var også med på en konferanse for arbeiderbevegelsens arkiver i Norden, som fant sted i Stockholm.

Informasjon og utstillinger

Arkivet har jevnlig besøk av grupper som blir vist omkring og orientert om arkivets virksomhet. Den årlige boklista «Aktuelle bøker og skrifter i Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek» er sendt ut. Melding over vår tilvekst av utenlandsk litteratur, samt norske og utenlandske tidsskrifter, er sendt til Universitetsbibliotekets samkatalog.

Arkivet har i perioden laget en rekke utstillinger bygd på våre fotografier og vårt arkivmateriale. Den største av disse var arkivets jubileumsutstilling «Bildet som våpen» som har vært vist i Trondheim, på Lillehammer, i Oslo, på Toten og i Rogaland. Den går nå videre til Nordland og Troms. Arkivet har også bistått med hjelp og råd til andre som har laget utstillinger, og som delvis har benyttet seg av vår bildesamling.

Pågangen av «barfotforskere» har økt denne perioden, og arkivets ansatte blir stadig direkte engasjert i opplegg og gjennomføring av kurs om intervjueteknikk og lokalt innsamlingsarbeid.

Budsjett, styre og personale

Arkivets budsjett var kr. 2 775 000 for 1983 og kr. 2 985 000 for 1984. Statstilskuddet var henholdsvis 1 084 000 og kr. 1 138 000. De øvrige midlene kom fra Opplysnings- og Utviklingsfondet.

Arkivets styre var ved inngangen til perioden, Jan Aaboen, formann,

Ingeborg Botnen, Jakob Grava, Knut Johannessen, Kjell Lien, Odd Harald Røst og Kari Lund Bråthen. I løpet av perioden har Jakob Grava trått ut av styret og blitt etterfulgt av Frank Andersen. Det ble holdt 7 styremøter i perioden.

Arkivleder Arne Kokkvoll har fra 01.09.83 vært engasjert i 3/4 stilling ved Olavsgruva og Storwartz leirskole, men har hele tida hatt ansvaret som leder av arkivet. Som følge av Svein Damsloras sjukdom har Arnfinn Malme vært engasjert som nestledervikar fra 01.07.84. Brita Jordal har vært engasjert som bibliotekar første halvår 1984. Kontorsekretær Gunhild Wang gikk av med pensjon høsten 1983 etter mer enn 20 år i arkivet. Hun ble etterfulgt av Aud Lundemo Aas. Blant annet som en følge av økt pågang i utstillingsarbeidet, ble Lill-Ann Jensens stillingsbetegnelse høsten 1984 omgjort til konsulent.

Det faste personalet er pr. 31.12.84 arkivleder Arne Kokkvoll, arkivar og nestleder Svein Damslora, bibliotekarene Kari Lund Bråthen og Sissel Pettersen, konsulent Lill-Ann Jensen, arkivsekretærene Kåre Auale og Kirsten Hofseth, kontorsekretær Aud Lundemo Aas og arkivarene Einar Terjesen og Arnfinn Malme.

Ebba Skalstad har hospitert i halv stilling. Ellers har arkivet også denne perioden benyttet en del timebetalt ekstrahjelp.

Fonds og stipend

Conrad Mohs legat og Chr. Holtermann Knudsens stipend

Partiets medlemmer av komiteen som skal innstille kandidater, var i 1983 Bjørg V. Bergh og Ivar Leveraas, i 1984 Britt Schultz og Ivar Leveraas.

Conrad Mohs legat for 1983 ble tildelt Jon Haakon Bingen, og for 1984 Arnstein Hølmebakk, Oslo, Arent Greve, Bergen, og Idar Austgulen, Bergen.

Chr. Holtermann Knudsens stipend for 1983 ble tildelt Tor Visnes, Hordaland, og for 1984 Silvia Gonzales de Amengual, Akershus.

The first part of the report is devoted to a general
 description of the country and its resources. It
 is followed by a detailed account of the
 various industries and occupations of the
 population. The report concludes with a
 summary of the principal facts and a
 list of the names of the persons who
 were engaged in the survey.

The second part of the report contains a
 list of the names of the persons who
 were engaged in the survey. It is
 followed by a list of the names of the
 persons who were engaged in the survey.
 The list is arranged in alphabetical order
 and includes the names of the persons
 who were engaged in the survey.

